

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2011

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2013:2

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2011

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:2

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisningsministeriet

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /

Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen

PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi>

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kansikuva / Omslagsbild: rodeo.fi (lofoto)

ISBN 978-952-263-196-1 (PDF)

ISSN-L 1799-0343

ISSN 1799-0351 (PDF)

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2013:2

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarot	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	12
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2011	12
2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2011	15
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2012	15
3 Kuntien liikuntatoimi	20
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	20
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous	21
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	24
4 Liikuntapaikkarakentaminen	27
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	29
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	31
5 Liikunnan koulutuskeskukset	33
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	34
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	37
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	38
5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	38
5.5 Muu liikunta-alan koulutustoiminta	45
6 Liikunnan kansalaistoiminta	46
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset	47
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2011	54
6.3 Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2011	67
7 Liikuntatiede	69
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	70
7.2 Liikuntalääketieteen keskukset	71
7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta	72

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta	74
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	74
8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa	75
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille	75
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	75
9 Huippu-urheilu	78
9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	80
10 Antidopingtoiminta	82
10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan	82
10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping	83
11 Terveyttä edistävä liikunta	86
12 Lasten ja nuorten liikunta	88
13 Erityisliikunta	90
Lähteet	92

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2011 -julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntayksikön toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2011.

Liikuntatoimen määrärahat valtion talousarviossa ovat pääosin kehyksen ulkopuolisia veikkauksen ja raharpajaisten voittovaroja. Näistä osoitetaan valtion tukea kuntien liikuntatoimille, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja lajiliitoille, lasten ja nuorten liikuntaan, terveyttä edistävään liikuntaan, huippu-urheilun kehittämiseen, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Julkaisun tiedoista tilastot ennen vuotta 2011 ovat Liikuntatoimi tilastojen valossa 2010 -julkaisusta. Julkaisussa pyritään tiettyyn jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollista. Käytettyjen indeksien osalta tässä julkaisussa on käytetty julkisten menojen hintaindeksiä ja rakennuskustannusindeksiä. Molemmissa perusvuosi on 2000.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2012 suorittanut Anton Ahonen. Työn ohjaajana on toiminut ylitarkastaja Kirsti Laine.

Helsingissä 8.1.2013

ylitarkastaja Kirsti Laine
opetus- ja kulttuuriministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2011 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuskien kehitys veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2011.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2011 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit liikuntapaikkarakentamiseen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2011.

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjaamaton.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2011 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Taulukko 13. Kuntien liikuntatoimen toimintakatteeseen vaikuttavia muuttujia kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2011.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2011.

Kuvio 7. Elyjen myöntämät liikuntapaikkojen perustamisavustuksien jakautuminen vuonna 2011

Taulukko 14. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain vuosina 2010–2011 (1000 €), indeksikorjattu RKI 2000=100.

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2010 ja 2011.

Taulukko 17. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatypit vuosina 2000–2011 (lkm).

Taulukko 18. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 19. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2011.

Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamisavustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100.

Taulukko 21. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 10. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukko 22. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2011.

Taulukko 23. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2011. Indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2011.

Taulukko 24. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2011.

Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Kuvio 12. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Kuvio 13. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Taulukko 27. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2011.

Taulukko 28. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2011.

Taulukko 29. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2011.

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2011.

Kuvio 15. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2011.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä SLU:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2009–2011, indeksikorjaamaton.

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2011.

Taulukko 32. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2011 (lkm).

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koulu-lais- ja opiskelijajärjestöt.

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2011 (€).

Taulukko 48. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2011.

Taulukko 49. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2011.

7 Liikuntatiede

Kuvio 17. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnetyt valtionavustukset vuonna 2011.

Taulukko 50. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011.

Taulukko 51. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2008–2011.

Kuvio 18. Valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2011.

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 52. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuosina 2008–2011.

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 54. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

9 Huippu-urheilu

Taulukko 55. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2011.

10 Antidopingtoiminta

Taulukko 56. Antidopingtoimintaan myönnetyt määrärahat vuosina 2000–2011* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 57. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2011.

Taulukko 58. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2011.

Kuvio 24. Suomessa tehtyjen dopingtestien ja ministeriön antidopingtoiminnan avustusten kehitys vuosina 2001–2011. Indeksikorjattu JMHI 2000=100.

11 Terveysttä edistävä liikunta

Kuvio 25. Terveysttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetyt määrärahat vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 59. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2008–2011, indeksikorjaamaton.

12 Lasten ja nuorten liikunta

Kuvio 26. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetyt avustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

13 Erityisliikunta

Kuvio 27. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 60. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2004–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

1 Veikkausvoittovarot

Suomalaisen kulttuurin tuesta merkittävä osa rahoitetaan Veikkaus Oy:n tuotoista kertyvillä veikkausvoittovaroilla. Valtion talousarviossa veikkausvoittovarot jaetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle tieteseen, taiteeseen, liikuntaan ja nuorisotyöhön. Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi veikkausvoittovaroja yhteensä 514,1 miljoonaa euroa.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen edunsaajat vuodelta 1940. Vuonna 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi 60 prosenttia varoista sekä jäljelle jäävät 40 prosenttia jaettavaksi tieteseen, taiteeseen ja nuorisotyöhön. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha-arpa- ja veikkapeliä ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määriteltiin 36,6 prosenttia. Asetusta muutettiin vuonna 1992, jolloin poistettiin säännökset koko urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan osuus veikkausvoittovaroista pieneni vähitellen, ollen vuonna 2001 enää noin 21 prosenttia.

Vuonna 2002 voimaan astui arpajaislaki (1047/2001), joka sisältää keskeiset säädökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säätämisen yhteydessä eduskunta säati myös lain raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliä tuoton käyttämisestä (1054/2001). Tämän niin kutsutun

jakosuhdelain mukaan veikkaus- ja vedonlyöntipeliä sekä raha-arpajaisten tuotot käytetään urheilun, liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön tukemiseen: 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, yhdeksän prosenttia nuorisotyön edistämiseen, 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen ja 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen. Lisäksi jäljelle jäävä 10 prosenttia jaetaan samoille edunsaajille valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Näiden prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

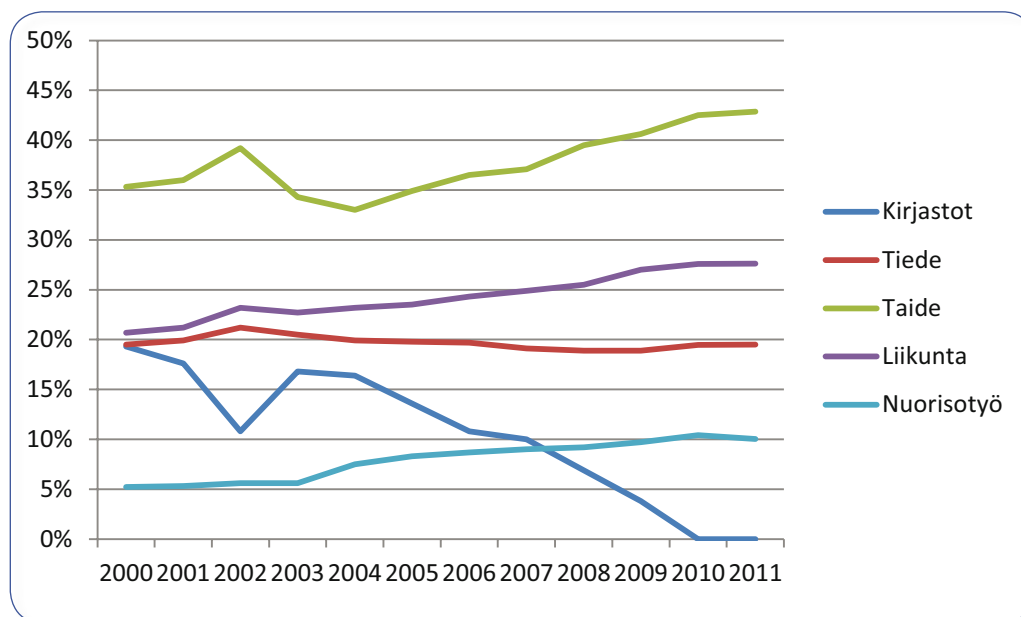
Vuonna 2011 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 27,6 prosenttia. Taiteen osuus vuoden 2011 veikkausvoittovaroista oli 42,9 prosenttia, tieteen 19,5 prosenttia ja nuorisotyön 10,0 prosenttia. Edunsaajille vuosina 2000–2011 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista esitetään taulukossa 1. ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys kuviossa 1.

Veikkausvoittovaroista rahoitettiin vuodesta 1996 lähtien myös kunnallista kirjastotoimea, jonka valtionosuus oli aikaisemmin rahoitettu suoraan yleisistä budjettivaroista. Vuonna 2009 kirjastojen osuus veikkausvoittovaroista oli 3,8 prosenttia. Jakosuhdelain (1054/2001) mukaan veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää vuoden 2009 jälkeen ole käytetty kunnallisen kirjastotoimen tukemiseen. Vuosina 2003–2009 noudatettiin siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastojen osuus vähitellen pieneni laissa erikseen määriteltyjen vuosittaisten prosenttiosuuksien mukaisesti.

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista vuosina 2000–2011 (milj. €), indeksikorjaamaton.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
2000	73,8	74,5	134,9	79	19,9	382,1
2001	67,1	75,9	137,4	80,7	20,3	381,4
2002	38,9	76,2	140,9	83,3	20,3	359,6
2003	62	75,8	126,7	83,9	20,7	369,1
2004	62,3	75,7	125,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,5
2006	43,4	79,5	147	97,8	35,2	402,9
2007	40	76,6	148,8	100,1	36	401,5
2008	28,2	77	161	104	37,4	407,6
2009	17,6	86,9	186,8	124,3	44,7	460,3
2010	0*	95,8	209,3	135,8	51,3	492,2
2011	0*	100,3	220,4	141,9	51,5	514,1

* Kirjastot siirtyivät budjettivaroista rahoitettaviksi vuonna 2010.

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 2000-2011.

Veikkausvoittovaroista edunsaajille jaettavat osuudet ovat kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 133 miljoonalla eurolla. Tämä tarkoittaa liikunnan osalta 76 prosentin kasvua määrärahoissa. Myös muiden edunsaajien osuudet ovat kasvaneet runsaasti: taiteen osuus on kasvanut 60 prosenttia, tieteen 32 prosenttia ja nuorisotyön jopa 154 prosenttia. Taiteen osuus veikkausvoittovaroista on suurin, 220 miljoonaa euroa vuonna 2011. Vaikka nuorisotyön osuudessa onkin ollut suhteellisesti kaikkein voimakkainta kasvua, niin absoluuttisesti tarkasteltuna sen osuus on yli neljä kertaa taiteen osuutta pienempi.

Liikunnan osalta voimakkain kasvu on tapahtunut vuodesta 2008 lähtien, sillä vuoteen 2011 mennessä liikunnan veikkausvoittovarat kasvoivat 38 miljoonaa euroa 104 miljoonasta eurosta lähes 142 miljoonaan euroon.

Lähteitä:

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.

Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Laki opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarat. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoytus/veikkausvoittovarat/?lang=fi.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispelien voittovaroista sekä valtion yleiskatteisista budjettivaroista. Vuonna 2011 valtion liikuntamäärärahat olivat yhteensä 142,5 miljoonaa euroa, joista pääosan muodostivat veikkausvoittovarat. Määrärahoista 597 000 euroa katettiin budjettivaroin. Budjettivaroilla katetaan valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksia.

Veikkausvoittovarat ja budjettivarat ovat viime vuosina kehittyneet päinvastaisiin suuntiin. Kun veikkausvoittovarojen osuus määrärahoista on kasvanut, on budjettivarojen osuus vähentynyt. Korkeimmillaan budjettivarojen osuus liikunnan määrärahoista on ollut 3,3 prosenttia vuonna 2005. Vuonna 2011 budjettivarojen osuus oli ainoastaan 597 000 euroa, eli 0,42 prosenttia liikunnan määrärahoista.

Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2011 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin osoitetut budjettivarat vuosina 2000–2011. Kahdesta edellisestä vuodesta poiketen vuonna 2011 liikunnalle ei osoitettu lisätalousarviossa määrärahoja. Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa eduskunta osoitti liikuntamäärärahoihin 7,5 miljoonan euron lisäyksen. Lisämääräraha kohdistettiin nuorten työllistämiseen liikunnan alalla. Vuoden 2009 suurta kasvua liikuntamäärärahoissa selittää lisätalousarvion 8,3 miljoonaa euroa työllisyyttä elvyttäviin ja ylläpitäviin liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Tilinpäätöstiedoissa huomioidaan talousarviomäärärahojen lisäksi mahdolliset lisätalousarvioissa

myönnetty määräraha. Vuosien 2000–2010 määrärahat on muutettu vuoden 2011 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksin (JMHI) 2000=100 mukaan. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 2000–2011 esitetään kuviossa 2.

Indeksikorjauksen avulla huomioidaan palvelujen ja materiaalien kallistuminen sekä rahan arvon muutokset. Indeksikorjatut luvut osoittavat liikunnan määrärahojen reaalikasvun. Vuonna 2009 määrärahat kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna indeksikorjattuna noin 20 miljoonaa euroa. Lähes puolet tästä määrähän kasvusta selittyy lisätalousarviossa osoitetuilla määrärahoilla. Ilman lisätalousarviota reaalikasvua olisi ollut noin 10 miljoonaa euroa. Reaalinousu vuoteen 2010 edellisestä vuodesta oli kahdeksan miljoonaa euroa ja tästä vuoteen 2011 noin miljoona euroa.

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2011

Kuviossa 3 ja taulukossa 4 esitetään valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen sekä kehitys vuosina 2000–2011. Esitetyt luvut on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (JMHI) 2000=100. JMHI:n käytössä sovelletaan omia ker-toimiaan riippuen, onko käsittelyssä valtiontalouden vai kuntatalouden piiriin kuuluva menojen hintakehityksen tarkastelu. Liikuntapaikkarakentamisessa ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten käsittelyssä käytetään apuna rakennuskustannusindeksiä (RKI) 2000=100 hintakehityksen kuvaamiseksi.

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100

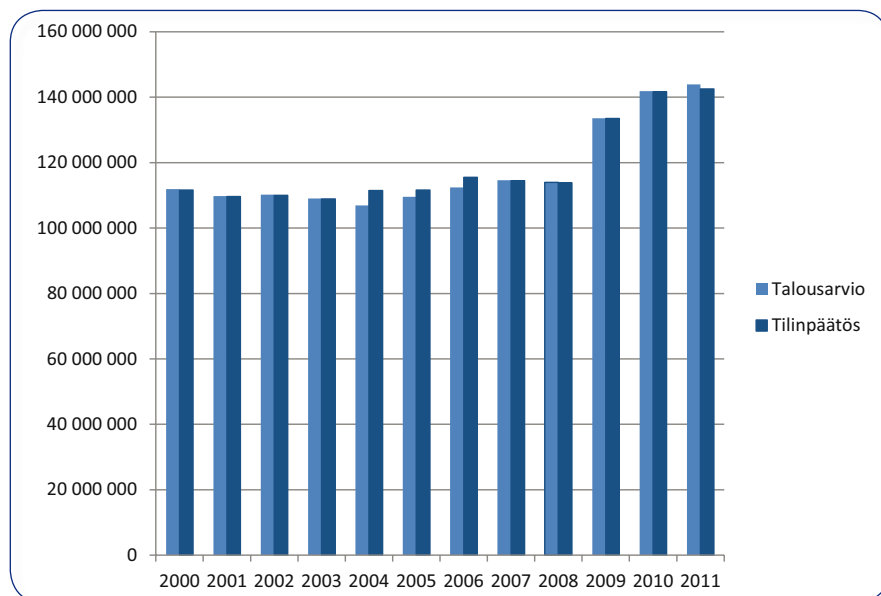
Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksikorjatut määrärahat
2000	80 089 072	79 894 392	111 612 465
2001	81 691 062	81 621 752	109 639 988
2002	84 559 000	84 374 309	109 954 207
2003	85 857 000	85 745 351	108 896 596
2004	86 389 000	90 043 195	111 417 487
2005	91 291 000	93 007 237	111 624 665
2006	96 385 000	99 062 492	115 517 781
2007	101 550 000	101 441 297	114 469 703
2008	106 818 000	106 703 530	113 789 948
2009	127 746 000	127 631 087	133 458 554
2010	137 861 000	137 670 192	141 623 902
2011	143 883 000	142 501 238	142 501 238

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito, valtion talousarvioesitykset

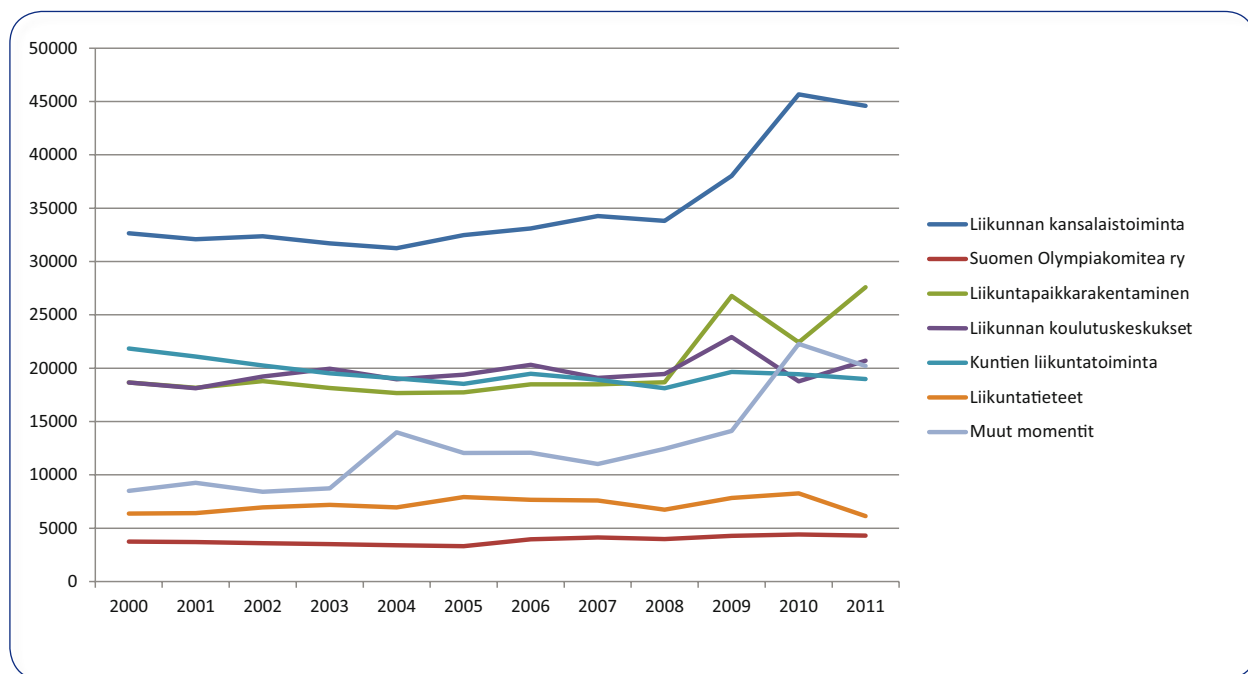
Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
2000	872 000	1 218 184	1,10 %
2001	927 000	1 245 211	1,10 %
2002	1 039 000	1 353 995	1,20 %
2003	1 893 000	2 404 110	2,20 %
2004	1 925 000	2 381 953	2,10 %
2005	3 067 000	3 680 927	3,30 %
2006	1 308 000	1 525 272	1,30 %
2007	1 342 000	1 514 357	1,30 %
2008	2 753 000	2 935 833	2,60 %
2009	3 331 000	3 483 089	2,60 %
2010	1 840 000	1 892 842	1,30 %
2011	597 000	597 000	0,42 %

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 2000–2011 (1 000 €, indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100).

Kuntien liikuntatoiminnan lukuihin sisältyvät veikkausvoittovaroista kunnille osoitetut valtionosuudet. Kuntien valtionosuuksia ja harkinnanvaraisia valtionavustuksia, kuten kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjä määrärahoja käsitellään tarkemmin luvussa 3.

Liikuntapaikkarakentamisen lukuihin sisältyvät avustukset liikuntapaikkarakentamiseen sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen ja kehittämiseen. Näistä määrärahoista myönnetään avustuksia liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin, eli uudisrakentamiseen ja peruskorjaukseen sekä liikuntarakentamista edistävään tutkimustoimintaan. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahoja käsitellään tarkemmin luvussa 4.

Liikunnan koulutuskeskusten osalta kuvioon 3 ja taulukkoon 4 on eritelty veikkausvoittovaroista alueellisille ja valtakunnallisille koulutuskeskuksille osoitetut valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä opintotietoliikuntatieteiden avustukset. Lisäksi taulukossa esitetään yleisistä budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille jaettava valtionosuus.

Liikunnan kansalaistoiminta sisältää lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen yleisavustukset sekä seuratuksen kehittämisohjelman. Määrärahat ovat suu-

rimmaksi osaksi liikuntajärjestöjen yleisavustuksia ja muutaman hankkeen erityisavustuksesta. Suomen Olympiakomitea ry:n yleisavustus on esitetty kuviossa 3 ja taulukossa 4 omana kohtanaan, eikä siis sisälly liikunnan kansalaistoiminnan osuuteen. Liikunnan kansalaistoimintaan osoitettuja määrärahoja käsitellään luvussa 6.

Liikuntatieteiden osalta lukuihin sisältyvät liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat liikunnan antidopingtoimintaan, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle.

Kohdan ”muut momentit” lukuihin kuviossa 3 ja taulukossa 4 sisältyvät liikunnan tunnustuspalkintoihin ja opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi osoitettujen varojen ohella lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen, urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukeen, kansainväliseen yhteistyöhön, kansainvälisiin kongresseihin ja valtion liikuntaneuvostolle osoitetut määrärahat. Lisäksi kohtaan kuuluvat liikunnan aluehallinnon toimintaan liikuntalain ja tulossopimuksen toteuttamisesta aiheutuviin menoihin tarkoitetut mää-

rärahat. Kohtaan on laskettu mukaan muut valtion liikuntamäärärahoista vuosittain erilaisiin käyttötarkoituksiin osoitetut avustukset, kuten vuodesta 2006 alkaen toteutetun joukkuepallolupprojektin määrärahat.

2.2 Valtion talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2011

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion vuoden 2011 liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti. Eniten varoja on osoitettu liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista on vajaa kolmannes, 31,3 prosenttia. Kuntien liikuntatoimintaan on osoitettu 13,3 prosenttia ja liikuntapaikkarakentamiseen 19,4 pro-

senttia. Liikunnan koulutuskeskusten prosenttiosuus määrärahoista on pysynyt lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna ollen nykyisin 14,5 prosenttia. Tiedolla johtamiseen ja tietopohjan vahvistamiseen on osoitettu 4,3 prosenttia määrärahoista. Huippu-urheilun kehittämisen osuus on 4,8 prosenttia. Muiden tilijaottelun mukaisten momenttien osuudet vuonna 2011 jäivät kukin alle neljän prosentin.

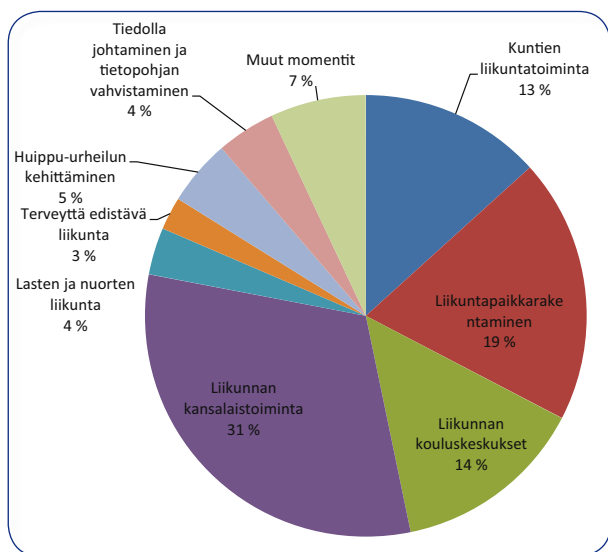
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2012

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2012 olivat 147 294 000 euroa, joista budjettivarojen osuus oli 2 752 000 euroa. Vuoden 2012 toisessa

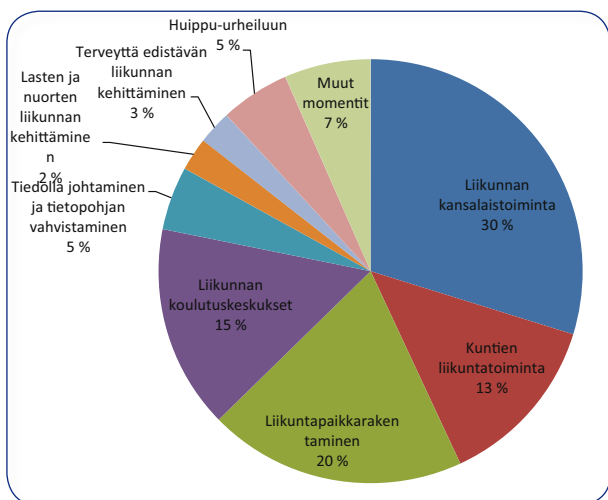
Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Määrärahojen jakautuminen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liikunnan kansalais-toiminta	32 654	32 078	32 374	31 705	31 254	32 483	33 102	34 263	33 816	38 036	45 671	44 583
Suomen Olympia-komitea ry	3 759	3 705	3 594	3 503	3 413	3 310	3 965	4 128	3 988	4 287	4 423	4 300
Liikuntapaikka-rakentaminen	18 664	18 172	18 794	18 137	17 681	17 730	18 481	18 493	18 692	26 780	22 417	27 593
Liikunnan koulutus-keskukset	18 659	18 126	19 229	19 945	18 956	19 402	20 318	19 086	19 456	22 932	18 772	20 697
valtionosuus toimintaan*	13 593	13 928	14 720	13 500	13 341	13 813	14 448	14 189	13 403	13 436	13 286	16 550
rakentamis-avustukset	2 985	2 274	2 641	3 533	2 737	2 268	3 511	2 576	2 477	5 333	2 913	2 800
kehittämis-avustukset	862	678	515	508	495	1 080	834	807	640	680	660	650
opintotieteli-avustukset											21	100
valtion-osuus budjetti-varoista	1 219	1 246	1 354	2 404	2 382	2 241	1 525	1 514	2 936	3 483	1 893	597
Kuntien liikunta-toiminta	21 844	21 101	20 260	19 511	19 049	18 524	19 488	18 926	18 125	19 652	19 427	18 974
Liikuntatieteet	6 369	6 420	6 965	7 195	6 960	7 916	7 673	7 604	6 748	7 829	8 266	6 136
Muut momentit	8 508	9 260	8 417	8 741	13 987	12 045	12 072	11 027	12 433	14 130	22 286	20 218
Yhteensä	110 458	108 861	109 634	108 737	111 300	111 410	115 099	113 526	113 257	133 646	141 264	142 501

*Valtionosuus toimintaan sisältää myös valtionosuuden vuokra-arvon pääomakustannuksiin vuosina 2000–2003.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2011.

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2012.

lisätalousarviossa liikuntatoimen lukuun osoitettiin lisämäärärahoja Helsingin Olympiastadionin perusrannushankkeeseen 5,9 miljoonaa euroa. Kasvua vuoteen 2011 nähden muodostui näin ollen noin 10,7 miljoonaa euroa. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään liikuntamäärärahat vuodelle 2012 valtion talousarvion tilijaottelun mukaisesti.

Suurin osuus valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2012 kohdistui liikunnan kansalaistoimintaan 44,0 miljoonalla eurolla. Määräraha jakautui lajiliittojen ja muiden liikuntajärjestöjen avustuksiin ja seuratuon kehittämisohjelmaan.

Liikuntapaikkarakentamisen osuus valtion liikuntamäärärahoista oli 28,9 miljoonaa euroa. Tähän momenttiin sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen osoitettavat määrärahat. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahat nousivat huomattavasti vuonna 2011 elvytystoimenpiteiden vuoksi ja vuodelle 2012 kasvua on vain nimellisesti. Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan ovat pysyneet vuodesta 2008 lukien noin 19,5 miljoonassa eurossa.

Liikunnan koulutuskeskuksille osoitettiin yhteensä 22,8 miljoonaa euroa, josta 2,8 miljoonaa euroa muodostui valtion budjettivaroista myönnettävistä valtionosuuksista. Veikkausvoittovarojen osalta tämä momentti jakautui alueellisten ja valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan myönnettäviin vapaan sivistystyön valtionosuuksiin, koulutuskeskusten kehittämis- ja rakentamisavustuksiin sekä opinto-seteliavustuksiin. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 valtion budjettivaroista liikunnan koulutuskeskuksille kohdistettavat määrärahat esitetään erikseen.

Tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentille oli vuonna 2012 osoitettu 7,2 miljoonaa euroa. Tämä jakautui liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, liikuntalääketieteellisille yhteisöille ja tiedonvälitysyhteisöille, liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen sekä kansainvälisiin kongresseihin, Suomen Urheilumuseosäätiölle ja Suomen Urheiluilmailuopistolle myönnettäviin avustuksiin.

Huippu-urheilun kehittämiseen osoitetut 7,9 miljoonaa euroa jakautuivat urheilijoiden apurahoihin ja valmentajien tukiin, huippu-urheilun osaamisen kehittämiseen ja urheilijoiden kaksoisurajärjestelmän tukemiseen, arvokisoihin ja huippu-urheilun rakennemuutoksen toimeenpanon valmisteluun kohdennettaviin määrärahoihin. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen oli valtion liikuntamäärärahoista erikseen osoitettu 5,5 miljoonan euron määräraha. Terveystta edistävä liikunnan kehittämiseen valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin 3,8 miljoonaa euroa Kunnossa kaiken ikää - ja poikkihallinnollisten terveysliikunnan ohjelmien kautta.

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2011.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	44 583 020	31,3
Lajiliitot	20 300 000	
Muut liikuntajärjestöt	21 020 000	
Seuratuen kehittämisohjelma	2 730 000	
Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla	533 020	
Kuntien liikuntatoiminta	18 973 643	13,3
Liikuntapaikkarakentaminen	27 592 500	19,4
Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	26 792 500	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus	800 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	20 696 882	14,5
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	16 549 882	
Valtionosuudet budjettivaroista	597 000	
Laatu- ja kehittämisavustukset	650 000	
Rakentamisavustukset	2 800 000	
Opintaseteliavustukset	100 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	6 135 868	4,3
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	2 518 000	
Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin	383 868	
Liikuntalääketieteen keskuksille	1 900 000	
Tiedonvälitysyhteisöille	650 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	204 000	
Suomen Urheilumuseosäätiö	280 000	
Suomen Urheiluliittoiopisto	200 000	
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	4 914 000	3,4
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	3 435 000	2,4
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	2 300 000	
Terveysliikunnan ohjelma	1 135 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	6 888 000	4,8
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	1 700 000	
Urheilun kansainväliset suurtahtumat	1 090 000	
Valmennustoimintaan ja urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle	4 098 000	
Muut momentit	9 282 325	6,5
Liikunnan antidoping-toiminta	2 750 000	
Tunnustuspalkinnot		
Kansainvälinen yhteistyö	405 792	
Valtion liikuntaneuvosto	315 082	
Liikunnan aluehallinto	198 601	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	5 612 850	
Yhteensä	142 501 238	100,0

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat vuonna 2012.

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	43 920 000	29,8
Lajiliitot	42 420 000	
Muut liikuntajärjestöt	1 500 000	
Seuratuen kehittämisohjelma		
Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla		
Kuntien liikuntatoiminta	19 500 000	13,2
Liikuntapaikkarakentaminen	28 906 000	19,6
Liikuntapaikkarakentamisen avustaminen	28 106 000	
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus	800 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	22 837 000	15,5
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	15 985 000	
Valtionosuudet budjettivaroista	2 752 000	
Laatu- ja kehittämisavustukset	800 000	
Rakentamisavustukset	3 200 000	
Opintoaseteliavustukset	100 000	
Tiedolla johtaminen ja tietopohjan vahvistaminen	7 150 000	4,9
Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	2 700 000	
Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin	350 000	
Liikuntalääketieteen keskuksille	2 700 000	
Tiedonvälitysyhteisöille	700 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	200 000	
Suomen Urheilumuseosäätiö	290 000	
Suomen Urheiluilmailuopisto	210 000	
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	5 500 000	3,7
Lasten ja nuorten liikunnan kehittämisohjelma	3 500 000	
Liikkuva koulu-ohjelmaan	2 000 000	
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	3 800 000	2,6
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	2 300 000	
Terveysliikunnan ohjelma	1 500 000	
Huippu-urheiluun	7 800 000	5,3
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	1 700 000	
Huippu-urheilun osaamisen kehittäminen ja urheilijoiden kaksoisurajärjestelmän tukeminen	3 700 000	
Arvokisoihin	1 500 000	
Huippu-urheilun rakennemuutoksen toimeenpanon valmisteluun	900 000	
Muut momentit	7 881 000	5,4
Liikunnan antidoping-toiminta	2 800 000	
Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla	1 000 000	
Kansainvälinen yhteistyö	705 000	
Valtion liikuntaneuvosto	480 000	
Liikunnan aluehallinto	350 000	
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	2 546 000	
Yhteensä	147 294 000	100,0

Muita valtion talousarvion tilijaotteluun vuodelle 2012 sisältyviä liikuntatoimen momentteja olivat liikunnan antidopingtoiminta, maahanmuuttajien kouttaminen liikunnan avulla, kansainvälinen yhteistyö, liikunnan aluehallinnon toiminta, valtion liikuntaneuvosto sekä opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi osoitettu osuus, johon sisältyivät erikseen mainittuna määrärahat liikunnan tunnustuspalkintoihin.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi.

Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla:

<http://www.stat.fi/til/jmhi>.

Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla:

<http://www.stat.fi/til/rki>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2011.

Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2012.

Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö.

Saatavilla: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110823Valtio/name.jsp.

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jonka yleisten edellytysten luomisesta vastaa julkinen hallinto, valtio ja kunnat. Kuntien tehtävät liikunnan edellytysten luomisessa on määritelty vuoden 1999 alussa voimaan tulleessa liikuntalaissa (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”.

Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin myönnetään vuosittain valtionosuutta veikkausvoitovaroista. Liikuntalain mukaisesti valtionosuus tulee myös käyttää liikunnan edellytysten luomiseen. Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita, joita käsitellään tarkemmin luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin.

Tässä luvussa esitetyt tilastot kunnallisen liikuntatoimen käyttötaloudesta perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin kuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuihin. Tilastokeskuksen tuottamat kuntien liikuntatoimen käyttötalouden tunnusluvut eivät sisällä kuntien liikelaitosten tulo- ja menoeriä. Lisäksi kuntien liikuntatoimesta esitetyt tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioda, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi paikkakuntakohtaisesti olla merkittäviäkin eroja. Viime vuosina toteutettujen kuntaliitosten ja yhteistoiminta-alueiden perustamisten yhteydessä on kunnissa ryhdytty uudistamaan myös vanhoja hallinto- ja palvelurakenteita. Edellä mainituista syistä johtuen tässä tilastojulkaisussa esitetyt keskiarvotiedot

kuntien liikuntatoimen taloudesta voidaan siis pitää vain suuntaa antavina. Vuonna 2011 Suomessa oli 336 kuntaa, kun vuonna 2000 niitä oli vielä 452 kappaletta. Erityisen paljon kuntaliitoksia tapahtui vuoden 2009 alussa, jolloin kuntien lukumäärä väheni 67:llä.

Vuonna 2011 arviolta neljäsosa valtion liikuntamäärärahoista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista valtionosuudet kattoivat runsaat kolme prosenttia. Kunnat laittavat kunnallisveroista keräämiään varoja liikuntaan ja urheiluun vuosittain noin 600–700 miljoonaa euroa. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettävien valtionavustusten osuus oli kaikista tukea saaneiden hankkeiden kokonaiskustannuksista noin 14 prosenttia. Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin vaihtelee suhteessa kuntien asukaslukuun, kuten jäljempänä taulukossa 8 esitetään.

Kuntien liikuntatoimen taloutta valtakunnallisella tasolla käsitellään Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja -julkaisuissa, (esim. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15) joissa käsitellään kuntien liikuntatoimen tilinpäätöstietoja vuosilta 2006–2008 sekä talousarviotietoja vuodelta 2009. Julkaisun aineisto kerättiin lääninhallitusten toteuttamilla yhdenmukaisilla kyselyillä. Aineisto ei kuitenkaan kata kaikkia Suomen kuntia, joten siitä muodostettuja tilastoja ei tässä tilastojulkaisussa ole hyödynnetty.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille on vuodesta 1993 lähtien myönnetty valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa mää-

riteltyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen. Valtionosuus kattaa lasketusta kuntakohtaisesta euro-määrästä 29,7 prosenttia. Vuonna 2008 yksikköhinta oli 10,90 euroa. Vuodeksi 2009 se nostettiin 12,00 euroon, jonka jälkeen se on pysynyt nykyisellä tasolla. Valtionosuuden perustana toimii laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 2000–2011. Tilastokeskuksen aineistosta koottu kuntien liikuntatoimen vuosittaiset käyttökustannukset ja investointimenot eivät sisällä kuntien liikelaitosten menoeriä. Vastaavasti investointeihin liittyvien valtionavustusten kohdalla luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetty määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä hankeavustuksia. Laskettaessa liikuntatoimintaan myönnettyjen valtionosuuksien sekä liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten osuutta kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista ja investointimenoista, tarkastelussa on huomioitu vain kyseisiin määrärahoihin oikeutetut Manner-Suomen kunnat.

Taulukossa 8 esitetään Manner-Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2011. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi tämän prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on suurempaa asukasluvultaan pienien kuntien joukossa.

Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin, kuten terveyttä edistävän liikunnan projekteihin. Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä terveyttä edistävän liikunnan valtionavustuksia saivat seuraavat kuntien hankkeet yhteensä 320 000 euroa:

- Akaan kaupungin Voimaa ja vireyttä -hanke 2010–2012,
- Heinolan kaupungin Heinolassa jyrää -terveysliikuntahanke 2008–2012,
- Ikaalisten kaupungin Terve Lii-kunta -hanke 2011–2013
- Joensuun kaupungin ohjatun terveys- ja soveltavan liikunnan kehittäminen 2009–2012,

- Kouvola kaupungin KETTERÄ -terveysliikuntahanke 2011–2012,
- Kotkan kaupungin Terveystä edistävän liikunnan kehittämishanke (TerLi) 2009–2012,
- Nastolan kunnan Hyvän olon Nastola -hanke 2011–2012,
- Oulun kaupungin Miehestä mittaa -hanke 2009–2012,
- Puumalan kunnan Hyvä kunto -parempi mieli -projekti 2010–2012,
- Äänekosken kaupungin terveysliikunnan projekti 2010–2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Jyväskylän yliopiston ylläpitämä Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki (liikuntapaikat.fi) palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous

Taulukossa 9 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakaantuminen vuosina 2000–2011. Kuntien liikuntatoimen toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrista, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista sekä (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksiin.

Vuonna 2011 henkilöstömenojen osuus, 158,2 miljoonaa euroa, oli kuntien liikuntatoimen toimintamenoista noin 29 prosenttia. Vuokrien osuus oli suurin, 188,6 miljoonaa euroa eli 35 prosenttia. Ostopalveluihin kului 105,5 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 45,6 miljoonaa euroa. Avustuksiin kunnat käyttivät 46,4 miljoonaa euroa, 8,5 prosenttia toimintamenoistaan. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista oli 2,7 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien henkilöstömenojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintamenoista on pudonnut lähes seitsemän prosenttiyksikköä ja avustusten osuus runsaat kaksi prosenttiyksikköä. Vuokramenot ovat sen sijaan kasvaneet noin kuusi ja ostopalvelut yli kolme prosenttiyksikköä.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit liikuntapaikkarakentamiseen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Vuosi	Vos- peruste €/as	Valtion- osuus	Liikunta- toimen käyttö- kustan- nukset	Vos / Käyttö- kust. (%)	Liikunta- paikkojen perustamis- hankkeisiin tukea saaneiden kokonais- investoinnit	Valtionavustukset liikunta- paikkojen perustamis- hankkeisiin	Valtion- avustukset / Inv. (%)
2000	10,8	22 454	545 150	4,15	120 701	12 955	10,9
2001	10,8	21 627	549 110	3,97	128 549	12 725	10,1
2002	10,8	20 614	546 798	3,80	131 450	14 812	11,5
2003	10,8	19 821	551 563	3,62	142 357	14 276	10,2
2004	10,8	19 224	559 580	3,47	145 113	14 550	10,6
2005	10,8	18 563	557 706	3,36	120 993	11 817	9,9
2006	10,8	19 448	564 023	3,48	116 582	13 046	11,6
2007	10,8	18 772	564 628	3,36	113 354	14 608	13,0
2008	10,9	18 052	573 326	3,18	106 059	12 074	11,5
2009	12,0	19 657	590 044	3,36	102 840	17 539	17,1
2010	12,0	19 398	590 211	3,29	110 424	14 793	13,4
2011	12,0	18973	593118	3,20	107 996	15 220	14,1

Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust. ja Valtionavustukset / Inv. huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset ja valtionosuus kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2011.

Kuntaryhmä (as.)	Kuntien lukumäärä	Asukasluku yhteensä	Käyttö- kustannukset yhteensä (1000 €)	Valtionosuus yhteensä (1000 €)	Vos / Käyttökust. (%)	Vaihteluväli (%)	Keskiarvo (%)
Alle 2000	32	47 362	3 806	169	4,4	2,7-25,5%	5,80
2000-6000	123	465 236	34 058	1 658	4,9	0,0-31,0%	6,50
6001-10000	63	499 382	40 043	1 780	4,4	1,3-13,8%	5,50
10001-20000	46	660 451	63 513	2 354	3,7	1,9-10,9%	4,50
20001-40000	33	916 519	91 136	3 266	3,6	2,2-15,8%	4,10
40001-100000	15	952 223	115 565	3 394	2,9	2,5-5,7%	3,10
Yli 100000	8	1 782 520	244 997	6 353	2,6	2,1-3,5%	2,80
Manner-Suomi	320	5 323 693	593 118	18 974	3,2	0,0-31,0	5,40

Valtionosuudet laskettu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) ja kuntien asukaslukuun 31.12.2010 perustuen

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoimen toimintamenojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytys-eriä, poistoja ja arvonalentumisia).

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaalikust.		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	122 714	36,1	94 480	27,8	52 249	15,4	36 408	10,7	32 029	9,4	1 716	0,5	339 596	100,0
2001	128 637	35,9	100 080	27,9	55 217	15,4	39 669	11,1	32 806	9,2	1 902	0,5	358 311	100,0
2002	129 368	35,1	103 436	28,1	57 555	15,6	39 509	10,7	34 091	9,3	4 348	1,2	368 307	100,0
2003	136 991	35,6	109 975	28,6	59 181	15,4	38 475	10,0	35 655	9,3	4 115	1,1	384 392	100,0
2004	141 749	35,2	119 047	29,6	63 207	15,7	37 554	9,3	36 657	9,1	4 290	1,1	402 504	100,0
2005	144 723	34,7	125 419	30,1	67 055	16,1	38 548	9,3	36 548	8,8	4 389	1,1	416 682	100,0
2006	146 509	33,6	133 005	30,5	71 301	16,4	40 636	9,3	39 237	9,0	4 738	1,1	435 426	100,0
2007	149 096	32,8	141 842	31,2	78 945	17,4	40 482	8,9	40 757	9,0	2 995	0,7	454 117	100,0
2008	156 777	32,0	153 394	31,3	90 699	18,5	42 603	8,7	43 987	9,0	3 136	0,6	490 596	100,0
2009	154 810	30,1	171 510	33,3	94 982	18,4	47 715	9,3	43 448	8,4	2 406	0,5	514 871	100,0
2010	154 694	29,4	178 750	34,0	99 625	19,0	45 303	8,6	44 052	8,4	3 092	0,6	525 516	100,0
2011	158 215	28,9	188 578	34,5	105 491	19,3	46 366	8,5	45 647	8,3	2 728	0,5	547 025	100,0

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakautuminen vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytys-eriä, valmistevarastojen muutosta ja valmistusta omaan käyttöön).

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuet ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
2000	24 631	39,6	17 146	27,6	13 437	21,6	5 400	8,7	1 616	2,6	62 230	100,0
2001	25 167	39,4	17 616	27,6	13 746	21,5	4 881	7,6	2 519	3,9	63 929	100,0
2002	26 042	38,0	21 900	31,9	13 987	20,4	4 403	6,4	2 214	3,2	68 546	100,0
2003	28 792	39,2	22 581	30,7	14 337	19,5	4 481	6,1	3 305	4,5	73 496	100,0
2004	31 010	39,7	23 822	30,5	15 259	19,5	5 121	6,5	2 977	3,8	78 189	100,0
2005	31 716	39,8	24 226	30,4	16 432	20,6	4 281	5,4	2 986	3,7	79 641	100,0
2006	33 818	39,3	27 195	31,6	16 910	19,6	4 433	5,2	3 705	4,3	86 061	100,0
2007	35 849	39,5	29 136	32,1	18 044	19,9	4 330	4,8	3 296	3,6	90 655	100,0
2008	36 866	38,0	33 497	34,5	19 085	19,7	3 866	4,0	3 742	3,9	97 056	100,0
2009	37 204	37,5	34 530	34,8	19 324	19,5	4 364	4,4	3 773	3,8	99 195	100,0
2010	36 672	35,6	36 904	35,8	20 888	20,3	4 796	4,7	3 749	3,6	103 009	100,0
2011	37 830	35,3	39 367	36,7	21 080	19,6	5 008	4,7	4 008	3,7	107 293	100,0

Taulukossa 10 on esitetty kuntien liikuntatoimen toimintatulojen jakaantuminen vuosina 2000–2011. Taulukossa esitetyt kuntien liikuntatoimen toimintatulot koostuvat (a) maksuista, (b) sisäisistä ja ulkoisista myyntituloista, (c) sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, (d) tuista ja avustuksista sekä (e) muista tuloista. Toimintatuloihin ei ole laskettu mukaan valmistevä-
rasteiden muutoksesta, omaan käyttöön valmistuksesta tai vyörytyseristä aiheutuvia tuottoja, jotka kuitenkin sisältyvät kuntien liikuntatoimen käyttötuottoihin.

Vuonna 2011 kuntien liikuntatoimen toimintatuloista 37 prosenttia, 39,4 miljoonaa euroa, muodostui myyntituloista. Myös maksujen 37,8 miljoonan euron osuus oli merkittävä. Vuokrasta kunnille kertyi noin viidennes toimintatuloista, 19,6 miljoonaa euroa, ja avustuksista 5,0 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli 4,0 miljoonaa euroa. Vuodesta 2000 lähtien myyntitulojen osuus kuntien liikuntatoimen toimintatuloista on kasvanut huomattavasti, runsaat yhdeksän prosenttiyksikköä. Maksuista kertyvien tulojen osuus on sitä vastoin laskenut reilut neljä prosenttiyksikköä. Vuokratulojen osuus toimintatuloista on pienentynyt kolmen prosenttiyksikön verran ja avustusten osuus neljä prosenttiyksikköä.

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastokeskus käyttää kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittämiseksi hyväkseen kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaisia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman asukasluvu on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisia ovat kunnat, joissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman asukasluvu on alle 4 000.

Vuonna 2011 Suomessa oli 336 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 61, taajaan asuttuja 67 ja maaseutumaisia 208. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 693 416 henkeä, taajaan asutuissa 871 303 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 836 548 henkeä.

Taulukossa 11 esitetään kuntien liikuntatoimen käyttökustannusten, -tuottojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmin sekä asukaskohtaisten nettokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoimen käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaisissa kunnissa. Vuonna 2011 kaupunkimaisten kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset muodostivat 77 prosenttia kaikkien Suomen kuntien liikuntatoimen käyttökustannuksista, taajaan asuttujen kuntien osuuden ollessa 13 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien 11 prosenttia.

Taulukossa 12 esitetään kuntien liikuntatoimen nettokäyttökustannukset asukasta kohden kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2011. Nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat keskimäärin suuremmat asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Suhteellisesti eniten nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet asukasluvultaan pienempien kuntien ryhmissä, mitä osaltaan selittävät niissä tapahtuneet kuntaliitokset ja sulautuminen osaksi suurempia kuntakokonaisuuksia.

Kaikkein pienimmät nettokustannukset asukasta kohden ovat 2000–6000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa kunnat ovat käyttäneet liikuntatoimeen keskimäärin 59,3 euroa asukasta kohden. Kuitenkin alle 2000 asukkaan kuntaryhmässä nettokustannukset asukasta kohden ovat samalla tasolla kuin väestömäärältään suurissa kunnissa. Suurimmat nettokustannukset asukasta kohden ovat maan suurimmissa kaupungeissa ja yli 100 000 asukkaan kuntaryhmässä keskimääräiset nettokustannukset ovat asukasta kohden yli 100 euroa.

Taulukko 11.Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kaupunkimaisuutta kuvaavin kuntaryhmittäin vuosina 2000–2011 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 2000 = 100.

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat				Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Käyttökust.	Käyttöt.	Nettokust. €/as	Muutos %	Käyttökust.	Käyttöt.	Nettokust. €/as	Muutos %	Käyttökust.	Käyttöt.	Nettokust. €/as	Muutos %	Indeksi-korjatut	
													Käyttökust.	Käyttöt.
2000	277 166	49 516	72	5,6 %	48 897	7 153	49	4,7 %	53 569	7 040	39	4,0%	545 150	91 486
2001	292 095	51 246	75	3,5 %	54 493	7 829	52	6,2 %	52 243	6 272	42	7,2%	549 110	89 970
2002	301 857	54 522	77	2,7 %	56 794	8 176	55	5,8 %	53 732	6 607	42	0,0%	546 798	91 895
2003	313 576	58 346	79	2,6 %	57 526	8 912	55	0,0 %	56 398	7 535	45	7,1%	551 563	96 498
2004	328 486	64 015	81	2,5 %	60 420	8 755	58	5,5 %	59 226	8 130	47	4,4%	559 580	101 019
2005	340 209	63 490	85	4,9 %	63 509	9 361	59	1,7 %	60 001	8 522	48	2,1%	557 706	97 866
2006	359 648	70 125	87	2,4 %	63 423	9 894	59	0,0 %	61 612	8 969	50	4,2%	564 023	103 555
2007	374 674	76 643	89	2,3 %	67 288	11 227	61	3,4 %	62 507	9 554	51	2,0%	564 628	109 042
2008	407 013	85 850	92	3,4 %	67 706	11 397	66	8,2 %	65 070	10 629	55	7,8%	573 326	114 578
2009	435 067	81 082	97	5,4 %	68 501	11 264	68	3,0 %	60 590	10 419	58	5,5%	590 044	104 457
2010	440 404	83 997	97	0,0 %	72 746	12 147	71	4,4 %	61 443	10 791	60	3,4%	590 211	109 842
2011	456 401	88 044	100	2,2 %	77 580	13 293	63	3,6 %	64 270	11 598	63	4,5%	598 251	112 935
2000–2011				33,8 %				39,1 %				48,0 %		

Taulukko 12.Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden nettokustannukset kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuosina 2000–2011 (€/asukas), indeksikorjaamaton.

Kuntaryhmä (as.)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Muutos%, 2000–2011
Alle 2000	35,3	37,6	39,7	42,8	45,0	47,6	49,7	50,4	55,3	65,6	70,0	74,1	109,9
2000-6000	37,8	40,1	41,8	42,4	44,3	45,9	47,2	48,4	50,6	54,1	56,1	61,0	61,4
6001-10000	44,2	48,3	50,5	52,7	53,8	55,0	58,9	60,0	65,3	66,1	68,0	68,5	55,0
10001-20000	53,2	56,5	58,4	61,2	65,0	67,2	67,4	70,0	74,3	74,7	77,9	80,8	51,9
20001-40000	59,7	61,9	64,6	65,6	69,0	71,0	72,6	73,4	77,8	73,3	73,5	76,2	27,6
40001-100000	69,8	71,5	72,3	71,9	74,2	76,3	79,9	83,5	88,0	96,3	94,3	92,9	33,1
Yli 100000	81,5	85,5	86,6	89,0	91,4	95,2	97,4	98,3	101,5	107,2	107,5	102,0	25,2
Koko maa	61,0	64,2	65,9	67,6	70,1	72,8	75,0	76,8	81,1	86,2	87,0	90,0	47,5

Taulukko 13. Kuntien liikuntatoimen toimintakatteeseen vaikuttavia muuttujia kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2011.

Kuntaryhmä (as.)	Käyttötuo- totot (1000€)	Nettokustannukset (€/as.)	Toimintakate (1000€)	Käyttötuo- toto- käyttökustannus - suhde (%)
Alle 2000	322	75,60	-3484,00	8,00
2000-6000	6 982	59,30	-27076,00	14,00
6001-10000	6 001	67,80	-34042,00	15,00
10001-20000	11 080	77,50	-52433,00	15,00
20001-40000	20 576	76,80	-70560,00	22,00
40001-100000	22 823	94,50	-92742,00	20,00
Yli 100000	43 672	102,00	-201325,00	19,00
Manner-Suomi	111456	90,00	-481662,00	15,00

Toimintakate kertoo käyttökustannusten ja käyttötuottojen suhteesta. Lähes poikkeuksetta toimintakate on liikuntatoimen osalta negatiivinen. Liikuntatoimen käyttötuotot muodostuvat suurelta osin liikuntapaikka- ja sisäänpääsymaksuista. Suhteessa suurimmat käyttötuotot ovat 20 001-40 000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa käyttötuotot ovat 22 prosenttia käyttökustannuksista. Alhaisin suhde on alle 2000 asukkaan kunnissa, joissa käyttötuotot ovat keskimäärin kahdeksan prosenttia käyttökustannuksista. Kuntakoon kasvaessa myös kunnan keskimääräiset liikuntatoimen käyttötuotot näyttävät kasvavan suhteessa käyttökustannuksiin. Taulukossa 13 esitetään kuntien keskimääräisiä toimintakatteita asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.
Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.
Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.
Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja
vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja
2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
29.12.2009/1705.
Liikuntalaki 18.12.1998/1054.
Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja
toiminta 2011. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/ktt/index.html>.
Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous.
Julkaisut vuosilta 2001–2009. Helsinki.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

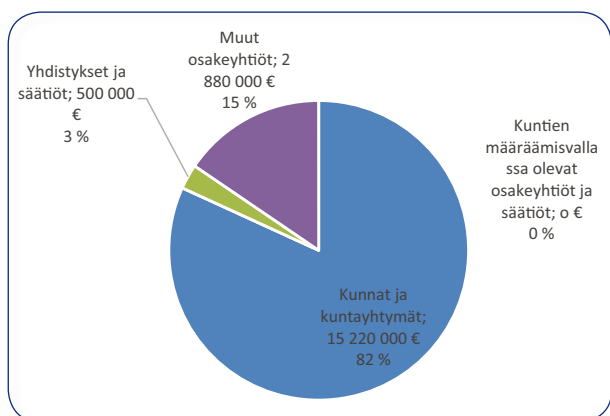
Liikuntalain mukaan kuntien tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle mm. liikuntapaikkoja tarjoamalla. Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöjen hallinnassa tai kuntien osittaisessa omistuksessa. Täysin yksityisiä liikuntapaikkoja on muodostunut lähinnä suuriin kaupunkeihin ja taajamiin.

Valtion liikuntapaikkarakentamisen avustuspoliitiikan ensisijaisena tavoitteena on luoda edellytyksiä kansalaisten aktiiviselle ja säännölliselle liikunnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön rooli näiden edellytysten luomisessa on ohjata ja tukea liikuntapaikkarakentamista. Valtion talousarvioon asetetaan vuosittain määräraha avustuksen myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatiilojen rakentamiseen, peruskorjaamiseen, hankkimiseen ja varustamiseen edellä mainittujen toimenpiteiden yhteydessä. Avustuksia myönnetään liikuntalain 8 §:n mukaisesti ensisijaisesti kunnille tai kuntayhtymille sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa oleville yhteisöille. Lain mukaan avustuksia voidaan kuitenkin myöntää myös muille yhteisöille.

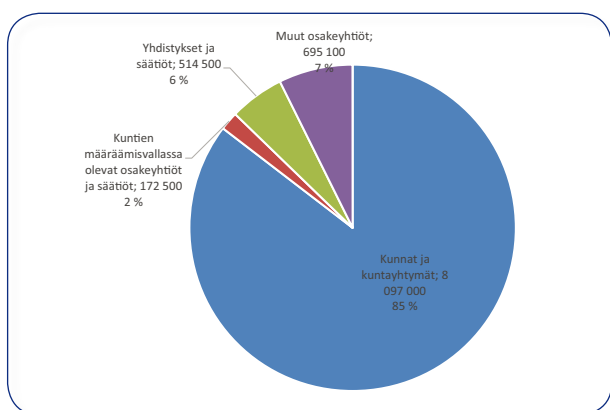
Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Kuviossa 6 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettujen valtionavustusten jakautuminen hakijayhteisöittäin vuonna 2011. Kunnille, kuntayhtymille ja kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille ja säätiöille osoitettiin valtionavustuksista noin 82 prosenttia.

Vuonna 2011 valtion liikuntamäärärahoista tuettiin liikuntapaikkarakentamista yhteensä 28 880 000 eurolla, mikä kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi myös liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyt kehittämis- ja tutkimusavustukset, 800 000 euroa. Taulukossa 14 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnettyt avustukset vuosina 2000–2011. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettujen avustuksen kehitys vuosina 2000–2011 esitetään myös kuviossa 8.

Valtion liikuntapaikkojen avustuspoliitiikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassa (Opetusministeriön julkaisuja 2008:45). Nykyisen strategiakauden painopistealueita ovat (1) lasten ja nuorten liikkumisympäristöjen kehittäminen, (2) terveyttä edistävien liikuntaolosuhteiden lisääminen, (3) liikuntapaikkojen laadun kehittäminen sekä (4) kaavoitus ja yhdyskuntasuunnittelu. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisen tarkastelussa korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveellisuuden, taloudellisuuden, turvallisuuden, ekologisuuden sekä esteettisyyden näkökulmat. Liikuntapaikkojen rakentamispoliitiikan painopistealueet on johdettu yleisten rakentamispoliittisten tavoitteiden ohella hallitusohjelman perusteella määritellyistä liikunnan toimintapoliittisista tavoitteista. Uuden Suunta-asiakirjan valmistelu on aloitettu vuonna 2012 ja se tulee linjaamaan valtion avustuspoliitiikkaa uuden ohjelmakauden ajan.

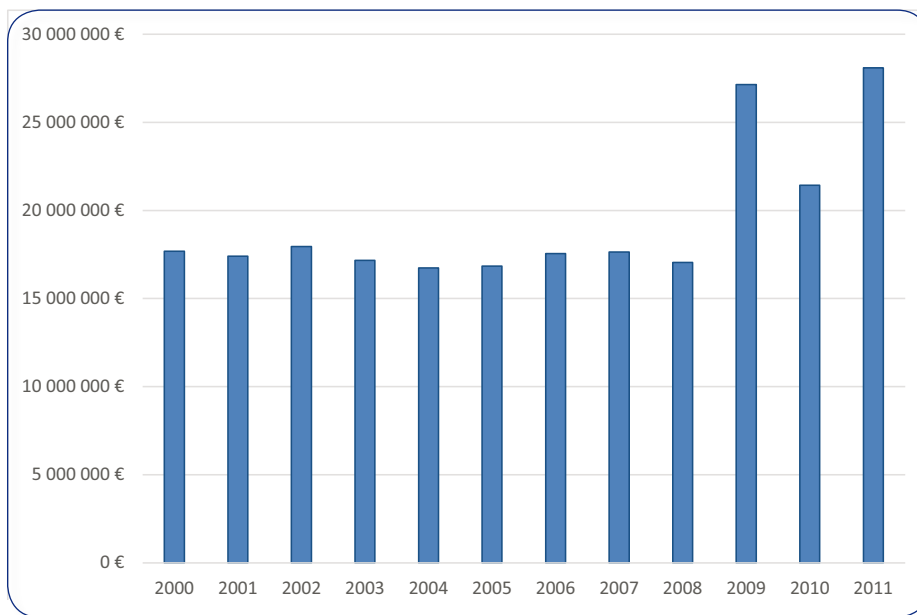
Kuvio 6. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyjen valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2011.

Kuvio 7. ELY-keskusten liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien avustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2011.

Taulukko 14. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyt valtionavustukset vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 ja RKI 2000=100.

Vuosi	Perustamishankkeet		Kehittämisen- ja tutkimustoiminta		Yhteensä	Yhteensä Indeksikorjatut
	Avustukset	Indeksikorjatut (RKI)	Avustukset	Indeksikorjatut (JMHI)		
2000	13 424 760	17 805 259	483 389	675 294	13 908 149	18 480 554
2001	13 539 128	17 518 971	504 564	677 765	14 043 692	18 196 736
2002	14 076 000	18 072 603	604 000	787 116	14 680 000	18 859 719
2003	13 716 750	17 293 275	670 000	850 900	14 386 750	18 144 175
2004	13 701 000	16 856 805	670 000	829 043	14 371 000	17 685 849
2005	14 278 000	16 953 367	668 882	802 773	14 946 882	17 756 141
2006	15 450 000	17 680 186	700 000	816 277	16 150 000	18 496 463
2007	16 450 000	17 766 804	672 200	758 533	17 122 200	18 525 336
2008	16 500 000	17 163 882	750 000	799 809	17 250 000	17 963 692
2009	25 983 000	27 328 511	765 000	799 929	26 748 000	28 128 440
2010	20 750 000	21 584 882	800 000	822 975	21 550 000	22 407 857
2011	28 080 000	28 080 000	800 000	800 000	28 880 000	28 880 000

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2011 valtio avusti liikuntapaikkojen perustamishankkeita 28 080 000 eurolla. Vuonna 2008 avustuksia jaettiin 16,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 avustusten määrä kasvoi 26 miljoonaan euroon. Perustamishankkeiden avustukset kasvoivat kolmessa vuodessa peräti 70 prosenttia, reaalikasvun ollessa 65 prosenttia. Tätä ennen perustamishankkeiden avustusten taso oli liikkunut vuosituhaten alusta alkaen 16–17 miljoonassa eurossa.

Vuonna 2010 toteutettiin aluehallinnon uudistus, jossa aikaisemmin käytössä olleet läänit muuttuivat aluehallintoalueiksi. Liikuntatoimen tehtävät keskitettiin 1.1.2010 alkaen kuuteen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (Helsinki, Vaasa, Turku, Kuopio, Oulu ja Rovaniemi). Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallinnon ELY-keskusten jakamat liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain on esitetty taulukossa 15. Tilastotiedot ennen vuotta 2010 eivät ole enää aluehallintouudistuksen jälkeen täysin vertailukelpoisia, joten tilastot käsittävät tältä osin ainoastaan vuodet 2010 ja 2011.

Valtionavustukset kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat valtionapuviranomaisina kustannusarvioltaan korkeintaan 700 000 euron (alv 0 %) liikuntapaikkahankkeissa. Vuonna 2011 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten jakamien valtionavustusten osuus valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista oli lähes 10 miljoonaa euroa. ELY-keskusten myöntämien avustusten arvo nousi vuodesta 2010 lähes neljä miljoonaa euroa. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahojen nousu lisäsi eniten ELY-keskusten myöntämien perustamishankkeiden avustusten määrää, sillä niiden rahallinen arvo nousi edelliseen vuoteen verrattuna 66 prosenttia ja OKM:n myöntämien avustusten arvo 23 prosenttia. Määrärahojen kasvua on ohjattu lähiliikuntapaikkojen perustamisen tukemiseen, sillä valtaosa ELY-keskusten myöntämästä avustuksista kohdistettiin lähiliikuntapaikkoihin tai niitä vastaavien liikuntapaikkojen rakentamis- ja peruskorjaushankkeisiin. Vuonna 2011 valtionavustuskelpoisten liikuntapaikkojen perustamishankkeiden kustannusarvion tuli olla vähintään 20 000 euroa (alv 0 %).

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa ja vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitus-

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset ELY-alueittain vuosina 2010–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100.

ELY-alue	2010					2011		
	OKM	Indeksi- korjattu	ELY	Indeksi- korjattu	Yht.	OKM	ELY	Yht.
Uusimaa	7 010 000	7 292 082	2 200 000	2 288 528	9 580 610	5 280 000	4 000 000	9 280 000
Pohjanmaa	3 630 000	3 776 071	1 450 000	1 508 348	5 284 419	4 570 000	2 550 000	7 120 000
Varsinais-Suomi	2 100 000	2 184 504	600 000	624 144	2 808 648	2 150 000	840 000	2 990 000
Pohjois-Savo	240 000	249 658	650 000	676 156	925 814	2 570 000	860 000	3 430 000
Pohjois-Pohjanmaa	970 000	1 009 033	600 000	624 144	1 633 177	2 340 000	1 150 000	3 490 000
Lappi	800 000	832 192	500 000	520 120	1 352 312	1 190 000	580 000	1 770 000
Yhteensä	14 750 000	15 343 540	6 000 000	6 241 440	21 584 980	18 100 000	9 980 000	28 080 000

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2010 ja 2011.

ELY-alue	2010				2011			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	OKM	ELY	OKM	ELY	OKM	ELY	OKM	ELY
Uusimaa	38	59	9	37	32	68	12	47
Pohjanmaa	15	57	7	32	17	57	7	35
Varsinais-Suomi	7	18	3	14	6	18	4	13
Pohjois-Savo	9	28	1	16	9	23	6	15
Pohjois-Pohjanmaa	5	22	2	13	9	23	4	16
Lappi	5	24	2	18	5	22	2	19
Yhteensä	79	208	24	130	78	211	35	145

suunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita valtio varautuu avustamaan seuraavan neljän vuoden aikana edellyttäen, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus säilyy vähintään arvioitun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto ja asianomaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).

Taulukossa 16 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2010 ja 2011. Vuonna 2011 ELY-keskusten päätösvallassa olleista avustushakemuksista myönteisen päätöksen sai 69 prosenttia hakijoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön osalta vastaava luku oli 44 prosenttia.

Taulukossa 17 esitetään opetus- ja kulttuuriministeriön päätösvallassa olleiden, kustannusarvioltaan yli 700 000 euron liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa yleisimmin esiintyneet liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2011. Edustetuimpia liikuntapaikkoja avustushakemuksissa ovat olleet liikuntahallit, jäähallit ja kentät. Liikuntahalleiksi tässä tarkastelussa lasketaan kaikki perinteiset ja monikäyttöiset liikuntasalit sekä -hallit. Merkittäväksi ryhmäksi taulukossa 18 nousevat myös muut liikuntapaikat, joihin sisältyvät mm. kaikki lähinnä yksittäisiä liikuntalajeja palvelevat erikoistilat, kuten jalkapallohallit, keilahallit, tennishallit ja salibandyhallit. Muihin liikuntapaikkoihin kuuluvat myös urheilutalot, jotka sisältävät useampia erilaisia liikuntatiloja.

Taulukko 17. Kustannusarvioltaan yli 700 000 € liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2000–2011 (lkm).

Liikuntapaikkatyyppi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uimahallit	17	19	11	11	10	9	6	11	10	7	8	9
Jäähallit	33	24	17	13	9	7	14	14	16	17	9	13
Liikuntahallit	18	19	25	19	16	19	15	19	21	13	18	30
Kentät	4	5	3	4	4	3	2	6	4	3	8	12
Muut	29	28	15	18	14	7	9	14	18	31	36	14
Yhteensä	101	95	71	65	53	45	46	64	69	71	79	78

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Valtion liikuntamäärärahoista myönnetään vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät etenkin tutkimuslaitokset ja korkeakoulut. Vuonna 2011 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin avustuksia yhteensä 800 000 euroa. Avustusten määrässä on ollut vain maltillista kasvua ja reaaliarvona mitattuna avustusten arvo on jopa pienentynyt vuodesta 2010. Reaaliarvoltaan suurimmillaan liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämisavustukset ovat olleet vuonna 2003, jolloin vuoden 2011 rahan arvona mitattuna avustukset olivat 850 000 euroa. Reaaliarvoiltaan avustukset ovat pysyneet lähes samalla tasolla viimeisen kymmenen vuoden ajan. Hakemuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle osoitettiin 28 kappaletta, joista 22 sai myönteisen avustuspäätöksen.

Taulukossa 18 on esitetty liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011. Vuonna 2011 myönnettyistä avustuksista 30 prosenttia osoitettiin rakennustekniikkaan, talouteen ja välineistöön liittyviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Toiseksi suurin teema oli liikuntapaikkojen käyttöön, kysyntään ja tarjontaan liittyvät hankkeet, joihin myönnettiin 17 prosenttia avustuksista. Kolmen vuoden aikana ei ole tapahtunut suuria muutoksia siinä, millaisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin avustusta myönnetään. Yhdyskuntasuunnitteluun ja

liikuntapaikkojenkäyttöön, kysyntään ja tarjontaan liittyvien hankkeiden avustaminen on suhteessa muihin teemoihin lisääntynyt avustussummia tarkastellessa. Tietojärjestelmiin liittyvien hankkeiden saamien avustusten määrän suhteellinen osuus on taas laskenut viime vuosina.

Taulukko18. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011.

Teema	2008			2009			2010			2011		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Yhdyskunta-suunnittelu	2	63 300	8	1	31 000	4	1	20 000	3	1	29 500	4
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	3	48 900	7	1	11 000	1	3	35 000	4	1	30 000	4
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	8	258 800	35	11	246 400	32	10	248 000	31	7	237 000	30
Turvallisuus	2	41 000	5	1	23 000	3	1	25 000	3	2	58 000	7
Ympäristö ja kestävä kehitys	1	20 000	3	1	20 000	3	2	70 000	9	1	30 000	4
Erityisryhmät ja tasa-arvo	1	57 000	8	2	97 700	13	2	119 000	15	1	60 000	8
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	2	70 000	9	2	85 000	11	3	117 000	15	4	134 000	17
Tietojärjestelmät	1	140 000	19	2	209 400	27	2	166 000	21	2	123 000	15
Muut tutkimukset	1	51 000	7	3	41 500	5	-	-	-	3	98 500	12
Yhteensä	21	750 000	100	24	765 000	100	24	800 000	100	22	800 000	100

Lähteitä:

Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: [http://www.](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705)

[finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091705)

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2000–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja.

Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskukset toteuttavat liikunta-alan koulutustoimintaa monipuolisesti vapaan sivistystyön, ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksullisen palvelutoiminnan muodossa. Vapaan sivistystyön koulutuksen puitteissa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla liikunnan koulutuskeskukset toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikunta-budjetin veikkausvoittovaroista. Tätä valtionosuutta säädellään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Lisäksi osa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaan valtionosuuden laskentaperusteena valtakunnallisilla liikunnan koulutuskeskuksilla on opiskelijavuorokausi ja alueellisilla liikunnan koulutuskeskuksilla opiskelijapäivä, sekä niille määrättävä yksikköhinta. Valtionosuusprosentti on 65. Yksikköhinnoissa ei ole porrastuksia, mutta oppilaitosten erilaisuus otetaan huomioon painottamalla toteutuneita suoritteita opetuksen sisällön ja oppilaitoksen suuruuden mukaisilla painokertoimilla.

Liikunnan koulutuskeskukset voivat lisäksi saada harkinnanvaraista valtionavustusta liikuntapaikkarakentamiseen, laatu- ja kehittämishankkeisiin sekä opintoseteliavustusta. Rakentamisavustuksia myönnetään liikuntapaikkojen ja vapaa-aikatiilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2011 liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnettiin yhteensä 2,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2011 liikunnan koulutuskeskuksille myönnettävät laatu- ja kehittämisavustukset oli tarkoitettu niiden toiminnan kehittämiseksi järjestettävää keilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutuksen monipuolisuuden tukemiseksi. Tavoitteena oli liikunnan alalla tapahtuvan vapaan sivistystyön koulutuksen ohjaaminen liikuntapolitiikan kannalta strategisesti keskeisille toiminta-alueille. Laatu- ja kehittämishankkeisiin liikunnan koulutuskeskukset saivat valtionavustusta yhteensä 650 000 euroa. Liikunnan koulutuskeskusten laatu- ja kehittämisavustuksia haki varsinaisen hakuajan puitteissa 11 hanketta, joille kaikille myös myönnettiin rahoitusta, yhteensä 530 000 euroa. Avustuksista 10 kohdistui valtakunnallisille ja yksi alueelliselle liikunnan koulutuskeskukselle. Loput määrärahasta, eli 120 000 euroa myönnettiin liikunnan koulutuskeskusten laatu- ja kehittämistoimintaan vuoden 2011 aikana.

Vuonna 2010 aloitettua opintoseteliavustusta jatkettiin myös vuonna 2011, jolloin avustuksia myönnettiin yhteensä 100 000 euroa. Opintoseteliavustus-

ten määrä kasvoi edelliseen vuoteen nähden viisinkertaiseksi. Opintotietoliikenne on tarkoitettu opiskelijamaksuja korvaavaksi tai alentavaksi järjestelmäksi aliedustetuilta kohderyhmille (työttömät, lomautetut, maahanmuuttajat, eräistä elintapasairauksista kärsivät henkilöt) vapaan sivistystyön koulutuksessa.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutus-tehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat valtionavustuslaki (688/2001), laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Liikunnan koulutuskeskuksilla on vuodesta 1993 lähtien ollut lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi myös maksullista palvelutoimintaa. Maksulliseen palvelutoimintaan sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapoliittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus, kun se ei täytä valtionavustuslain vähimmäisvaatimuksia valtionosuuskelpoiselle koulutukselle. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta.

Liikunnan koulutuskeskusten toimintaa käsitellään laajasti vuonna 2009 ilmestyneessä Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla -julkaisussa (Opetusministeriön julkaisuja 2009:41).

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2011 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 16,6 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia niissä kertyi yhteensä 386 014 kappaletta.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän.

Valtion talousarviossa valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismääräksi vuonna 2011 oli vahvistettu 279 900. Yhtä valtion-apukelpoista opiskelijavuorokautta valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa tuettiin vuonna 2011 keskimäärin 45 eurolla.

Taulukossa 19 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokaudet sekä muut opiskelijavuorokaudet, vapaan sivistystyön opiskelijavuorokauden saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 2000–2011.

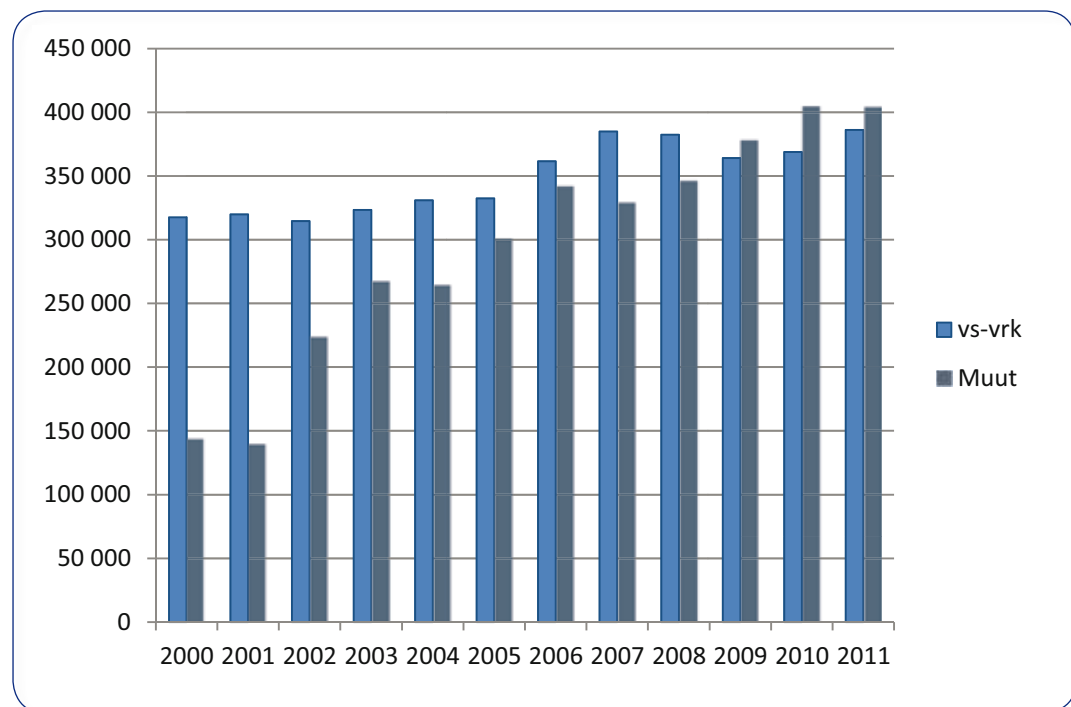
Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokauden yksikköhinta lasketaan joka neljäs vuosi, jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Vuonna 2011 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden oli 83,35 euroa, arvonlisäverollinen 90,07 euroa. Kuviossa 9 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2011.

Liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeille myönnettiin vuonna 2011 valtionavustusta yhteensä 2,8 miljoonaa euroa, joka kohdistui kokonaan valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille. Suurimmat avustukset olivat Eerikkilän urheiluopiston kiinteistön laajennukseen myönnetty 1,5 miljoonaa euroa, Tanhuvaaran urheiluopiston majoitus- ja luokkatilojen rakentamiseen myönnetty 1,1 miljoonaa euroa sekä uimahallin saneeraukseen ja uudishankkeeseen 900 000 euroa. Taulukossa 20 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2011.

Taulukko 19. Valtionosuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelija-vuorokaudet vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Suorite- perusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijavuorokaudet			Toteutetut vs-vrk		vo-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi- korjattu	vs-vrk	Muut	Yht.	€/vs-vrk	Indeksi- korjattu	
2000	10,33	14,43	317 620	144 196	461 816	33	45	69
2001	10,84	14,56	319 947	140 320	460 267	34	46	70
2002	11,88	15,48	314 597	224 762	539 359	38	49	58
2003	12,00	15,24	323 331	268 115	591 446	37	47	55
2004	12,22	15,12	330 933	265 342	596 275	37	46	56
2005	12,89	15,47	332 307	301 382	633 689	39	47	52
2006	13,15	15,33	361 399	342 354	703 753	36	42	51
2007	13,37	15,09	384 781	329 427	714 208	35	39	54
2008	14,77	15,75	382 382	346 458	728 840	39	41	52
2009	15,63	16,34	364 026	378 101	742 127	43	45	49
2010	16,03	16,49	368 806	404 901	773 707	43	45	48
2011	16,59	16,59	386 014	404 414	790 428	43	43	49

Huom. Vs-vrk = vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausi. Vuosina 2000-2003 suoriteperusteinen valtionosuus sis. valtionosuudet käyttökustannuksiin ja vuokra-arvon pääomakustannuksiin.

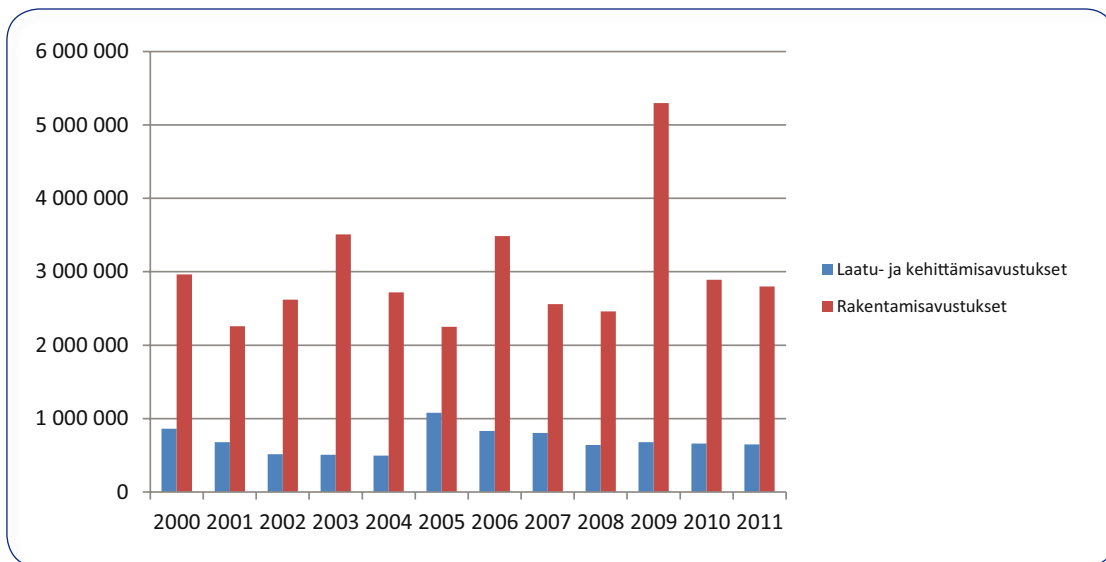
Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 2000–2011.

Taulukko 20. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt rakentamisavustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	2 250 354	2 984 645
2001	1 757 564	2 274 202
2002	2 056 640	2 640 582
2003	2 802 000	3 532 598
2004	2 225 000	2 737 493
2005	1 910 000	2 267 890
2006	3 068 000	3 510 861
2007	2 385 000	2 575 917
2008	2 381 000	2 476 800
2009	5 070 000	5 332 546
2010	2 800 000	2 912 659
2011	2 800 000	2 800 000

Taulukko 21. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2000	617 250	862 298
2001	504 564	677 765
2002	395 000	514 753
2003	400 000	508 000
2004	400 000	494 951
2005	900 000	1 080 155
2006	715 000	833 769
2007	715 000	806 830
2008	600 000	639 847
2009	650 000	679 678
2010	641 450	659 872
2011	650 000	650 000

Kuvio 10. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamis- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu RKI 2000=100 ja JMHI 2000=100.

Taulukossa 21 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt laatu- ja kehittämisavustukset vuosina 2000–2011. Kuviossa 10 on puolestaan esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyjen rakentamisavustusten sekä laatu- ja kehittämisavustusten kehitys vuosina 2000–2011.

Laskemalla valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saamat käyttökustannusten suoriteperusteiset valtionosuudet, rakentamisavustukset, laatu- ja kehittämisavustukset sekä opintoteliavustukset yhteen, tuettiin valtion liikuntamäärärahoista valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia vuonna 2011 yhteensä 19,7 miljoonalla eurolla. Valtion vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2011 on esitetty taulukossa 22.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Vuonna 2011 alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 618 071 euroa. Valtakunnallisista koulutuskeskuksista poiketen, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa kertyi vuonna 2011 yhteensä 74 243 kappaletta, joista valtionosuuskelpoisia oli 52 000.

Taulukko 22. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2011.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OKM:n päätös			Toteutetut			
		suoriteper. vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	2 600 549	1 453 549	41 100	35	41 021	35	47 929	88 950
Kisakallion Urheiluopisto	1 906 326	1 516 326	35 000	43	33 555	45	39 388	72 943
Kuortaneen Urheiluopisto	2 072 876	2 040 876	42 057	49	42 580	48	38 673	81 253
Lapin Urheiluopisto	911 457	861 457	24 852	35	24 728	35	64 149	88 877
Liikuntakeskus Pajulahti	3 130 886	3 130 886	62 254	50	57 545	54	31 991	89 536
Solvalla Idrottsinstitut	407 570	370 570	8 523	43	10 607	35	13 899	24 506
Suomen Urheiluopisto	3 414 441	3 145 441	62 000	51	62 840	50	104 372	167 212
Tanhuvaaran Urheiluopisto	2 276 158	1 442 158	31 350	46	32 418	44	1 490	33 908
Urheiluopisto Kisakeskus	1 021 508	983 508	20 500	48	19 999	49	3 766	23 765
Varalan Urheiluopisto	1 332 495	1 262 495	26 750	47	22 190	57	43 998	66 188
Vuokatin Urheiluopisto	1 956 180	1 739 180	40 200	43	38 531	45	38 060	76 591
Yhteensä	21 030 446	17 946 446	394 586		386 014		427 715	813 729
Keskiarvo				44,6		45,3		

*Sis. Suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset.
Vs-vrk = vapaan sivistystyön vuorokausi, vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2011 yksikköhinta säilyi edellisvuosien tasolla, 16,60 eurossa. Valtion talousarviossa määritetään myös alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2011 oli 152 000 kappaletta. Taulukossa 23 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivän saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 2000–2011. Kuviossa 11 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2011.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saamat suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä laatu- ja kehittämisavustukset yhteenlaskettuna tuettiin alueellisia liikunnan koulutuskeskuksia valtion liikuntamäärärahoista vuonna 2011 yhteensä 1 449 589 eurolla. Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2011 on esitetty taulukossa 24.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten valtiolta saamasta rahoituksesta vapaan sivistystyön suoriteperusteiset valtionosuudet, rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä opintoteliavustukset muodostavat yhden osan kokonaisuudesta. Näiden lisäksi taulukoissa 25 ja 26 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten vuonna 2011 saamat suoriteperusteiset ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuudet sekä suoriteperusteiset ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuudet. Kuvioissa 12 ja 13 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten saaman valtion rahoituksen jakautuminen vuonna 2011. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten osalta

vapaan sivistystyön osuus kokonaisrahoituksesta oli lähes 50 prosenttia ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten osalta lähes 40 prosenttia.

Valtionapuviranomainen liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskevista asioista, laatu- ja kehittämisavustuksissa sekä opintoteliavustuksissa on opetus- ja kulttuuriministeriö. Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998) uudistui 1.1.2010.

5.4 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

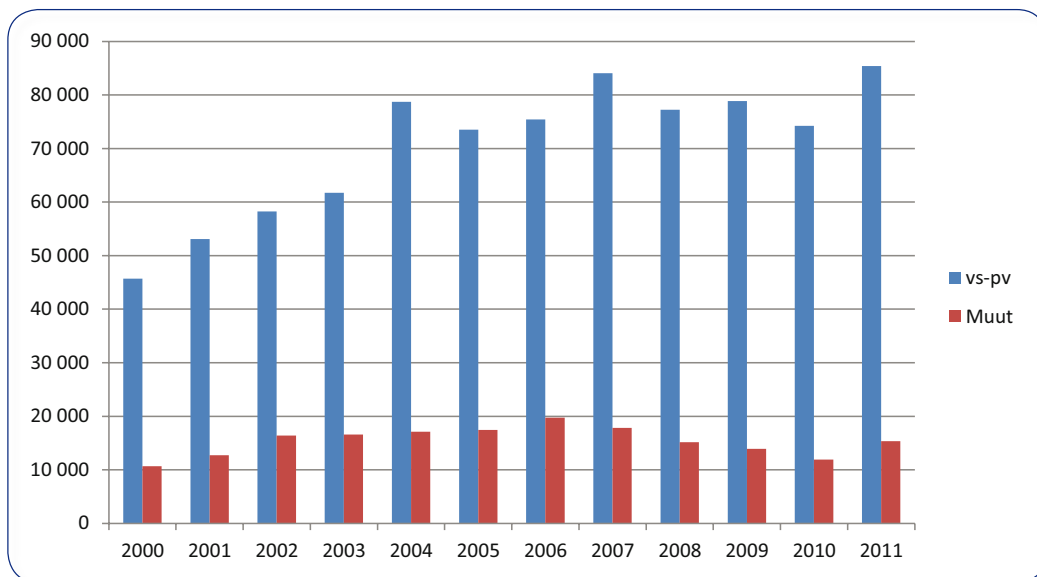
Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella neljään ryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Näistä merkittävimmän osan muodostaa vapaan sivistystyön koulutus. Vuonna 2011 kaikista valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 47,5 prosenttia ja alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 84,7 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Lukumääräisesti eniten opiskelijoita oli lapsi- ja nuorisoliikunnassa. Taulukossa 27 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2011.

Liikunnan valtakunnallisten koulutuskeskusten opiskelijamäärät ovat 2,5 kertaistuneet ja alueellisten koulutuskeskuksen opiskelijamäärät kaksinkertaistuneet kahden vuoden aikana. Valtakunnallisten koulutuskeskusten suhteellisissa opiskelijamäärissä on tapahtunut viime vuosina muutoksia koulutustyyppien välillä. Kahden vuoden aikana maksullisen palvelutoiminnan osuus on laskenut 42 prosentista 27 prosenttiin ja vapaan sivistystyön alaisessa koulutuksessakin laskua on tapahtunut noin 10 prosenttiyksikköä. Suhteellisen osuuden lasku johtuu ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen voimakkaasta kasvusta.

Taulukko 23. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 2000–2011. Indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Suoriteperusteinen vapaan sivistystyön valtionosuus		Toteutetut opiskelijapäivät			Toteutuneet vs-päivät		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksi-korjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/vs-pv	Indeksi-korjattu	
2000	269 785	376 890	45 700	10 688	56 388	5,9	8,2	81
2001	452 153	607 363	53 091	12 715	65 806	8,5	11,4	81
2002	452 140	589 216	58 253	16 385	74 638	7,8	10,1	78
2003	490 620	623 087	61 743	16 614	78 357	7,9	10,1	79
2004	490 620	607 082	78 734	17 129	95 863	6,2	7,7	82
2005	490 620	588 828	73 505	17 470	90 975	6,7	8,0	81
2006	550 290	641 699	75 431	19 757	95 188	7,3	8,5	79
2007	550 290	620 965	84 044	17 855	101 899	6,5	7,4	82
2008	550 290	586 836	77 238	15 179	92 417	7,1	7,6	84
2009	550 290	575 416	78 846	13 915	92 761	7,0	7,3	85
2010	561 080	577 193	74 243	11 932	86 175	7,6	7,8	86
2011	467 598	467 598	85 381	15 373	100 754	5,5	5,5	85

Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä

Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 2000–2011.

Taulukko 24. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2011.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus vapaaseen sivistystyöhön (€) *	Suoriteperusteinen valtionosuus	Opiskelijapäivät					
			OKM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs-pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	230 453	230 453	21 358	10,8	30 728	7,5	11 798	42 526
Norrvala Idrottsinstitut	196 216	168 216	15 590	10,8	31 400	5,4	0	31 400
Virpiniemen liikuntaopisto	191 402	162 411	15 052	10,8	23 253	7,0	3 575	26 828
Yhteensä	618 071	561 080	52 000		85 381		15 373	100 754
Keskiarvo				10,8		6,6		

* Sis. Suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnetty kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Vs-pv = vapaan sivistystyön opiskelijapäivä, vs-vos = vapaan sivistystyön valtionosuus.

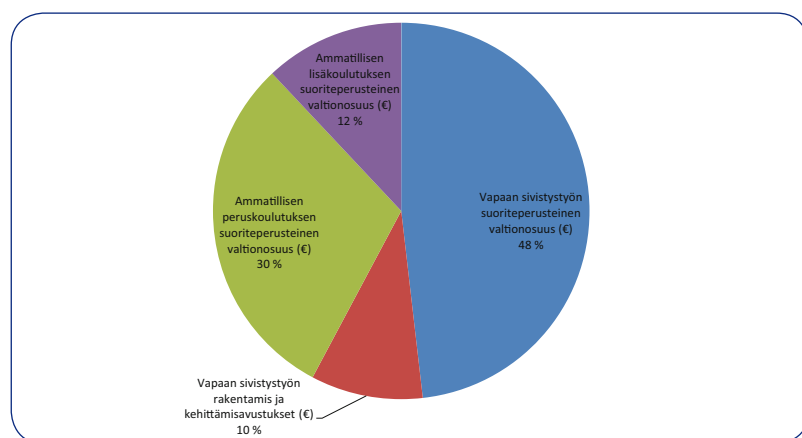
Valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämän koulutuksen opiskelijamäärissä mitattuna maksullisen palvelutoiminnan osuus oli lähes 27 prosenttia. Alueellisissa koulutuskeskuksissa maksullisen palvelutoiminnan osuus kuitenkin jäi reiluun 2,6 prosenttiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamäärästä on 0,4 prosenttia, mutta koulutuksen keston vuoksi opiskelijavuorokausissa mitattuna osuus on huomattavasti suurempi. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Lisäkoulutuksen osuus opiskelijamäärästä jäi edelleen ammatillisen peruskoulutuksen tavoin 0,4 prosenttiin, mutta opiskelijavuorokausissa ja -päivissä osuus on huomattavasti suurempi koulutuksen keston vuoksi.

Taulukoissa 28 ja 29 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat muodostavat enemmistön. Kaikista liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoista miesten osuus oli 54,6 ja naisten 45,4 prosenttia.

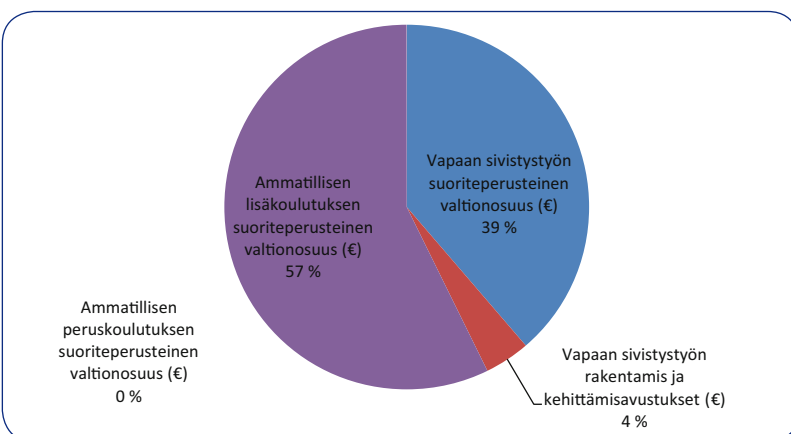
Kuvioissa 14 ja 15 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2011. Miesopiskelijat muodostavat enemmistön vapaan sivistystyön koulutuksessa lähes joka alueella. Naisten osuus on miehiä suurempi valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa aikuisliikunnan ja muun koulutuksen alueilla sekä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa huippu-urheilun ja aikuisliikunnan alueilla.

Taulukko 25. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Eerikkilän Urheiluopisto	3 111 999	1 453 549	1 147 000	0	511 450
Kisakallion Urheiluopisto	3 761 028	1 437 965	390 000	1 892 665	40 398
Kuortaneen Urheiluopisto	4 021 507	2 018 386	32 000	1 312 137	658 984
Lapin Urheiluopisto	2 904 664	781 872	50 000	1758865	313 927
Liikunta-keskus Pajulahti	3 908 491	2 014 460	0	1 616 698	277 333
Solvalla Idrottsinstitut	2 207 158	370 570	37 000	1 534 611	264 977
Suomen Urheiluopisto	6 782 359	3 145 441	269 000	1 975 037	1 392 881
Tanhuvaaran Urheiluopisto	3 407 810	1 400 730	834 000	1 143 476	29 604
Urheiluopisto Kisakeskus	1 146 416	961 162	38 000	0	147254
Varalan Urheiluopisto	2 685 833	1 262 495	70 000	1 219 079	134 259
Vuokatin Urheiluopisto	3 130 652	1 739 180	217 000	522 517	651 955
Yhteensä	37 067 917	16 585 810	3 084 000	12 975 085	4 423 022

Kuvio 12. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Kuvio 13. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yhteenlaskettu valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Taulukko 26. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus vuonna 2011.

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Vapaan sivistystyön rakentamis- ja kehittämisavustukset (€)	Ammatillisen peruskoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)	Ammatillisen lisäkoulutuksen suoriteperusteinen valtionosuus (€)
Itä-Suomen liikuntaopisto	899 560	230 453	-	-	669 107
Norralla Idrottsinstitut	196 216	168 216	28 000	-	-
Virpiniemen liikuntaopisto	353 813	162 411	30 000	-	161 402
Yhteensä	1 449 589	561 080	58 000	-	830 509

Taulukko 27. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2011.

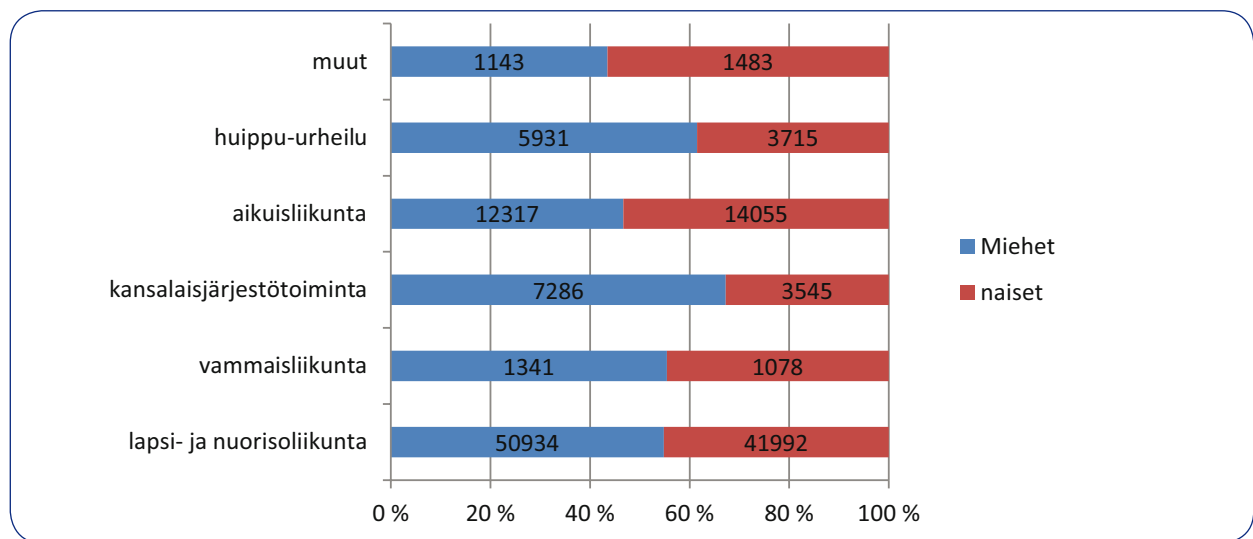
Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	386 114	47,5 %	85 381	84,7 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	229 128		52 599	
- vammaisliikunta	5 679		1 676	
- kansalaisjärjestötoiminta	22 047		9 232	
- aikuisliikunta	77 983		13 395	
- huippu-urheilu	28 376		4 081	
- muut	22 901		4 398	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	112 232	13,8 %	-	0 %
- liikunnanohjauksen perustutkinto	111 206		-	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	1 026		-	
Ammatillinen lisäkoulutus	95 768	11,8 %	12 757	12,7 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	91 405		8 139	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	1 961		4 618	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	2 402		-	
Maksullinen palvelutoiminta	218 257	26,9 %	2 616	2,6 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	42 486		-	
- työvoimapolitiittinen koulutus	141		22	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	17 269		196	
- työnantajan tilaama koulutus	25 664		554	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	46 096		-	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	6 788		-	
- muut	79 813		1 844	
Yhteensä	812 371	100 %	100 754	100 %

Taulukko 28. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2011.

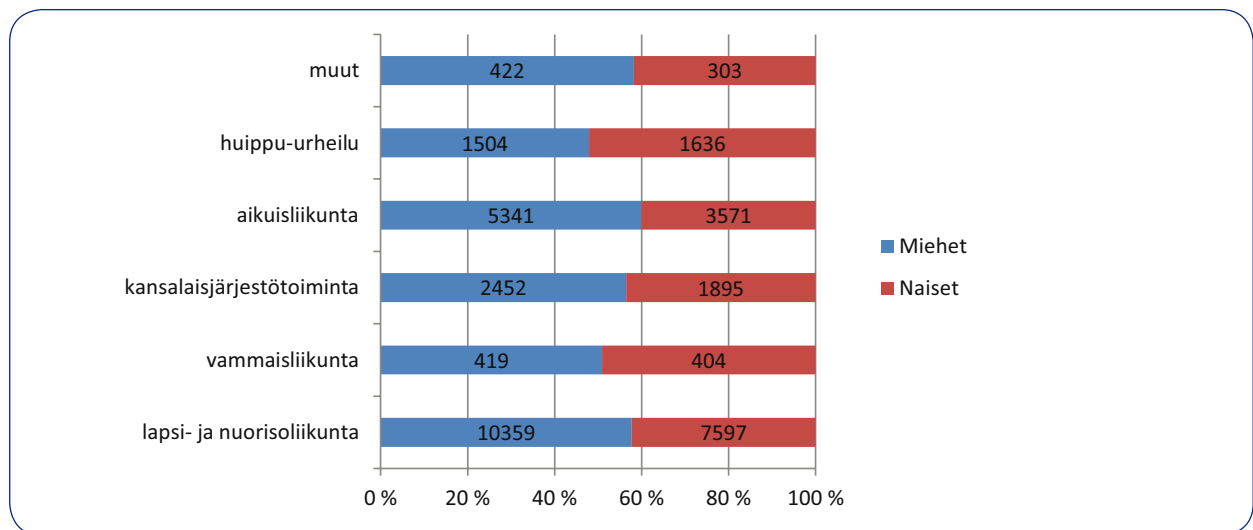
Liikunnan koulutus- keskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	13 164	6 242	0	0	70	64	10 829	5 398	24 063	11 704	35 767
Kisakallion Urheiluopisto	5 155	9 668	44	73	17	58	4 217	6 106	9 433	15 905	25 337
Kuortaneen Urheiluopisto	8 896	7 716	53	78	86	109	7 486	7 106	16 521	15 009	31 530
Lapin Urheiluopisto	5 404	5 366	64	49	60	33	1 721	2 357	7 249	7 805	15 054
Liikunta- keskus Pajulahti	12 225	7 710	53	32	31	26	1 842	1 016	14 151	8 784	22 935
Solvalla Idrottsinstitut	2 082	1 753	31	21	6	6	1 169	1 475	3 288	3 255	6 543
Suomen Urheiluopisto	14 222	10 455	85	46	191	53	2 324	770	16 822	11 324	28 146
Tanhuvaaran Urheiluopisto	6 418	5 519	36	51	6	12	1 133	2 077	7 593	7 659	15 252
Urheiluopisto Kisakeskus	3 103	4 253	0	0	6	26	1 264	1 237	4 373	5 516	9 889
Varalan Urheiluopisto	1 743	2 377	38	42	22	20	13 235	12 279	15 038	14 718	29 756
Vuokatin Urheiluopisto	6 540	4 809	29	22	49	54	5 007	3 022	11 625	7 907	19 532
Yhteensä	78 952	65 868	432	414	544	461	50 227	42 843	130 155	109 586	239 741
%-osuus	54,5 %	45,5 %	51,1 %	48,9 %	54,1 %	45,9 %	54,0 %	46,0 %	54,3 %	45,7 %	101

Taulukko 29. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2011.

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	7859	5646	0	0	0	0	76	84	7935	5730	13665
Virpinemen Liikuntaopisto	2598	1025	0	0	0	0	0	0	2598	1025	3623
Norrvalle Idrottsinstitut	9606	7304	0	0	0	0	12	41	9618	7345	16963
Yhteensä	20063	13975	0	0	0	0	88	125	20151	14100	34251
%-osuus	58,9	41,1	0	0			41,3	58,7	58,8	41,2	100

Kuvio 14. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2011.

Kuvio 15. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2011.

5.5 Muu liikunta-alan koulutustoiminta

Suomen Urheiluilmailuopisto on ilmailun harrastajien opisto, joka toimii Räyskälän ilmailukeskuksessa Lopen kunnassa. Opiston päätoimintoina ovat eri lajitaitoja ja osaamista kehittävät kurssit sekä ilmailulajien opettajakurssit. Opisto järjestää kursseja ja tapahtumia ympäri Suomea sekä tarvittaessa myös Euroopassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Urheiluilmailuopiston toimintaa vuosittaisella harkinnanvaraisella yleisavustuksella. Urheiluilmailuopiston valtionavustus vuonna 2011 oli 200 000 euroa. Vuonna 2011 opisto sai myös erityisavustusta Falke-peruskorjausprojektiin, yhteensä 20 000 euroa. Suomen Urheiluilmailuopiston toiminta-avustus maksetaan liikuntabudjetista tiedolla johtamisen ja tietopohjan vahvistamisen momentilta. Samalta momentilta ministeriö tukee myös Suomen Urheilumuseosäätiön toimintaa, vuonna 2011 yhteensä 280 000 eurolla.

Lähteitä:

Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsitteilyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
29.12.2009/1705.

Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.

Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen
rahoitusjärjestelmän raportit. Saatavilla: [www.vos.uta.
fi/rap/](http://www.vos.uta.fi/rap/)

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: [http://
www.minedu.fi/OPM/Liikunta](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta).

Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen
koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia.
Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki:
Opetusministeriö.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.
Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012.
Opetusministeriön asettaman työryhmän
loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita
ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Suomalainen liikunta perustuu merkittävässä määrin vapaaehtoiseen järjestö- ja kansalaistoimintaan. Järjestöt ja seurat vastaavat liikuntatoiminnan toteuttamisesta, tarjoten koko väestölle mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Suomessa on Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n tilastojen mukaan noin 9 000 liikunta- ja urheiluseuraa, joissa toimii yli puoli miljoonaa aikuista vapaaehtoistojaa. Seurojen ja järjestöjen liikuntatoimintaan osallistuu yli miljoona suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä harkinnanvaraisia valtionavustuksia valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille. Avustuksen suuruuteen vaikuttaa järjestön toiminta liikuntalain 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi, toiminnan laatu, laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys. Valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille myönnetään lisäksi erityisavustuksia erilaisiin kehittämishankkeisiin. Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenyhdistyksilleen sekä paikallisille seuroille, mutta eivät voi ilman erillistä lupaa siirtää ansaitsemaansa valtionavustusta niiden toimintaan. Myös liikunnan aluejärjestöt ja kunnat tukevat paikallisten seurojen toimintaa. Kunnat voivat tähän tarkoitukseen käyttää niiden liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia, joita tarkastellaan lähemmin luvussa 3.

Voimassa olevan liikunta-asetuksen (1055/1998) mukaan valtionapukelpoisia järjestöjä ovat valtakunnalliset tai alueelliset rekisteröidyt yhdistykset, joiden

pääasiallisena tehtävänä on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Järjestöllä on oltava vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on vähintään tuhat harrastajaa, ja liikuntalajilla on oltava kansainvälinen organisaatio tai lajin on oltava kansallisesti merkittävä. Valtionavustusta ei yleensä myönnetä ennen kuin järjestö on toiminut vähintään vuoden mittaisen tilikauden.

Vuonna 2009 urheilun lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen valtionapujärjestelmää pohtinut työryhmä jätti esityksen valtionapujärjestelmän muuttamisesta. Työryhmä esitti, että valtionavustusta saisivat vastaisuudessa vain järjestöt, joiden pääasiallisena toimintamuotona on liikunta. Lisäksi kustakin lajista olisi tarkoituksena hyväksyä valtionapukelpoiseksi vain yksi lajia edustava liitto. Uuden avustettavan järjestön tulisi olla toiminut vähintään viisi vuoden mittaista tilikautta ennen valtionapukelpoisuuden myöntöä. Lisäksi liikuntalakiin ehdotettiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan mahdollistettaisiin valtionapukelpoisuuden kumoaminen järjestöltä, joka ei täytä lain edellytyksiä. Työryhmän esitys on tarkoitettu ottaa käyttöön liikuntalain uudistuksen jälkeen.

Vuoden 2011 valtionavustuksia myönnettäessä otettiin huomioon järjestöjen määrälliset, laadulliset ja yhteiskunnalliset tulokset lapsi- ja nuorisoliikunnan, aikuisten liikunnan ja huippu-urheilun tulosalueilla. Lisäksi arvioitiin järjestöjen toimintaa eettisesti kestävästi liikunnan osalta ottaen huomioon erityisesti liiton antidopigtoiminta sekä toiminta laaja-alaisen tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden osa-alueilla.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 30 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2000–2011, pois lukien Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n sekä Suomen Olympiakomitea ry:n yleisavustukset. Taulukossa 31 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2009–2011 ja kuviossa 16 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2011. Vuonna 2011 valtion liikuntamäärärahoista liikuntajärjestöjen avustamiseen osoitettiin yhteensä 41 miljoonaa euroa. Lajiliitoille yleisavustuksia jaettiin summasta 20 miljoonaa euroa. Muiden liikuntajärjestöjen yleisavustusten määrä oli vuonna 2011 yhteensä 21 miljoonaa euroa, kasvaen edellisvuodesta 620 000 eurolla.

Vuonna 2011 liikuntajärjestöille myönnettävää valtionavustusta haki 134 järjestöä, joista 77 oli lajiliittoa ja 53 muita valtakunnallisia liikuntajärjestöjä. Neljän järjestön valtionavustushakemukset hylättiin, koska ne eivät olleet valtionavustukseen oikeutettuja liikuntajärjestöjä. Nämä neljä järjestöä olivat Suomen Agilityliitto ry, Suomen Kundalingajoogaliitto ry, Suomen Racetlonliitto ry ja Suomen Vauvauinti- ja Lastenuimakoululiitto ry.

Jäljempänä esitetyissä taulukoissa käsitellään liikuntajärjestöjen talouden tunnuslukuja seuraavin järjestöryhmittäin: (a) lajiliitot, (b) erityisliikuntajärjestöt, (c) koululais- ja opiskelijaliikuntajärjestöt, (d) omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto, Finlands Svenska Idrott rf, Suomen Latu ry ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry sekä (e) muut varsinaiset liikuntajärjestöt. Liikunnan palvelujärjestöistä omiin taulukoihinsa on eritelty (a) valtakunnalliset palvelujärjestöt sekä (b) alueelliset yhteisöt.

Joidenkin lajiliittojen saamat valtionavustukset poikkeavat merkittävästi niiden aiempina vuosina saamista avustussummista. Syitä tähän ovat liitoilla käynnissä olleet kehittämishankkeet sekä se, että liittojen alaisten seurojen Euro Cup -avustukset on yhdistetty lajiliittojen toiminta-avustuksiin. Toinen peruste on, että vuodesta 2009 eteenpäin avustusesityksiä valmisteltaessa on voitu ensimmäistä kertaa kattavasti arvioida liiton toiminnan laadullista kehittymistä suhteessa toiminnan lähtötasoon eli vuoden 2005 tulosten arviointiin. Kolmantena lähtökohtana on käytetty TNS Gallup Oy:n toteuttamaa Kansallista Liikuntatutkimusta eri lajien harrastajamäärien kehittymisestä.

Suurimmat yleisavustusten korotukset kohdistuivat Suomen Purjehtijaliittoon, jonka avustus nousi 92 prosenttia. Yli 50 prosentin korotuksia toiminta-avustuksissa tehtiin myös Suomen Lumilautaliiton,

Taulukko 30. Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100 (ei sisällä SLU:n eikä Olympiakomitean avustuksia).

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	28 500 470	3,9 %
2001	59 366 882	21 353 668	36,0	28 683 725	0,6 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	29 062 031	1,3 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	28 491 180	-2,0 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	28 287 703	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	29 117 369	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	29 769 655	2,2 %
2007	100 972 134	27 544 000	27,3	31 081 557	4,4 %
2008	106 907 384	28 960 000	27,1	30 883 298	-0,6 %
2009	113 588 864	32 250 000	28,4	33 722 493	9,2 %
2010	116 324 692	34 000 000	29,2	34 976 436	3,7 %
2011	119 786 897	34 870 000	29,1	34 870 000	-0,3 %

Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liiton ja Suomen Krikettiliiton kohdalla. Kokonaisuutena lajiliitoille myönnetyt yleisavustukset nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 70 000 eurolla.

Liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kehittäminen vuosina 2009–2011 -pilottiliikuntaohjelma pohjautuu kansallista liikuntaohjelmaa valmistelleen toimikunnan ehdotuksiin. Vuonna 2011 tuettiin hanketta SLU ry:n kautta yhteensä 2,6 miljoonalla eurolla. Suomen Olympiakomitean ja Suomen Paralympiakomitean toiminta-avustuksia nostettiin edelleen, jotta voitaisiin paremmin tukea eettisen ja yhteiskuntavastuullisen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-

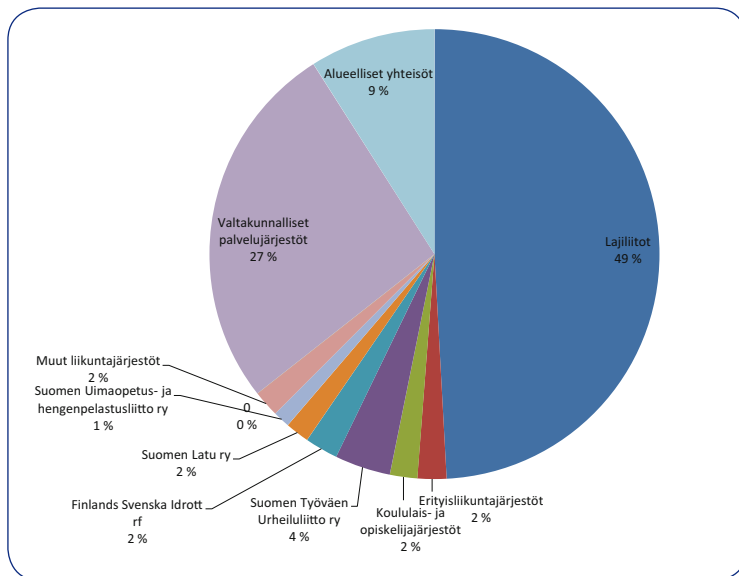
urheilun edellytyksiä. Nämä korotukset suunnattiin ensisijaisesti valmennuksen tehostamiseen.

Muista varsinaisista liikuntajärjestöistä merkittävimmät valtionavustuksen korotukset kohdistettiin Soveltava liikunta ry:lle, Suomen CP-liitto ry:lle sekä Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry:lle. SUH:n toiminta-avustus nousi 52 prosenttia edelliseen vuoteen ja Soveli ry:n 37 prosenttia.

Taulukoissa 33–39 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011.

Taulukko 31. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2009–2011, indeksikorjaamaton.

Järjestöryhmä	Avustus					
	2009		2010		2011	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt						
Lajiliitot	18 825 000	49,2	19 900 000	49,4	20 300 000	49,1
Erytisliikuntajärjestöt	2 081 000	5,4	783 000	1,9	860 000	2,1
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	797 000	2,1	817 000	2,0	817 000	2,0
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 575 000	4,1	1 605 000	4,0	1 650 000	4,0
Finlands Svenska Idrott rf	860 000	2,2	960 000	2,4	985 000	2,4
Suomen Latu ry	636 000	1,7	678 000	1,7	710 000	1,7
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	310 000	0,8	330 000	0,8	500 000	1,2
Muut liikuntajärjestöt	729 000	1,9	771 000	1,9	783 000	1,9
Liikunnan palvelujärjestöt						
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	8 880 000	23,2	10 748 000	26,7	10 985 000	26,6
Alueelliset yhteisöt	3 557 000	9,3	3 708 000	9,2	3 730 000	9,0
Yhteensä	38 250 000	100,0	40 300 000	100,0	41 320 000	100,0

Kuvio 16. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuonna 2011.

Taulukko 32. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 2000–2011 (lkm).

Järjestöryhmä	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Varsinaiset liikuntajärjestöt												
Lajiliitot	71	71	71	70	72	72	73	73	74	74	74	73
Erityisliikuntajärjestöt	13	14	12	13	14	14	14	14	14	14	10	10
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työvään Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	16	16	16	16	16	16	14	14	14	14	14
Liikunnan palvelujärjestöt												
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6
Alueelliset yhteisöt	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	128	129	127	127	130	130	131	129	130	130	127	126

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2010–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot		2010	2011	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	240 000	240 000	0,0
2	Sukeltajaliitto ry	160 000	160 000	0,0
3	Suomen Aikidoliitto ry	48 000	48 000	0,0
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	78 000	120 000	53,8
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	190 000	190 000	0,0
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	693 000	693 000	0,0
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	7 000	7 000	0,0
8	Suomen Biljardiliitto ry	50 000	50 000	0,0
9	Suomen Castingliitto ry	7 000	7 000	0,0
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	45 000	45 000	0,0
11	Suomen Curlingliitto ry	60 000	87 000	45,0
12	Suomen Dartslitto ry	35 000	35 000	0,0
13	Suomen Golfliitto ry	485 000	485 000	0,0
14	Suomen Hiihtoliitto ry	1 120 000	1 120 000	0,0
15	Suomen Hockeyliitto ry	32 000	32 000	0,0
16	Suomen Ilmailuliitto ry	150 000	150 000	0,0
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	15 000	15 000	0,0
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	55 000	55 000	0,0
19	Suomen Judoliitto ry	298 000	298 000	0,0
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	1 300 000	1 300 000	0,0
21	Suomen Jääpalloliitto ry	130 000	130 000	0,0
22	Suomen Kanoottiliitto ry*	185 000		
23	Suomen Karateliitto ry	182 000	245 000	34,6
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	100 000	100 000	0,0
25	Suomen Keilailuliitto ry	240 000	240 000	0,0
26	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry****		8 000	
27	Suomen Keskusshakkiliitto ry	45 000	45 000	0,0
28	Suomen Kiipeilyliitto ry	52 000	52 000	0,0
29	Suomen Koripalloliitto ry	675 000	675 000	0,0
30	Suomen Krikettiliitto ry	20 000	30 000	50,0
31	Suomen Kyykkäliitto ry	12 000	12 000	0,0
32	Suomen Käsipalloliitto ry	180 000	180 000	0,0
33	Suomen Lentopalloliitto ry	910 000	910 000	0,0
34	Suomen Liitokiekkoliitto ry	30 000	30 000	0,0
35	Suomen Luisteluliitto ry	250 000	250 000	0,0
36	Suomen Lumilautaliitto ry	80 000	130 000	62,5
37	Suomen Miekka- ja 5-otteluliittoliitto ry**		107 000	
38	Suomen Miekka- ja 5-otteluliitto ry	65 000		
39	Suomen Moottoriliitto ry	170 000	170 000	0,0
40	Suomen Muay Thai-Liitto ry	15 000	15 000	0,0

41	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry**	42 000		
42	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	175 000	175 000	0,0
43	Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 000	13 000	0,0
44	Suomen Painiliitto ry	290 000	290 000	0,0
45	Suomen Painonnostoliitto ry	200 000	200 000	0,0
46	Suomen Palloliitto ry	1 805 000	1 805 000	0,0
47	Suomen Pesäpalloliitto ry	540 000	540 000	0,0
48	Suomen Pétanque-Liitto SP-L ry	28 000	28 000	0,0
49	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	30 000	30 000	0,0
50	Suomen Purjehtijaliitto ry***	270 000	517 000	91,5
51	Suomen Pyöräilyunioni ry	175 000	175 000	0,0
52	Suomen Pöytätennisliitto ry	94 000	115 000	22,3
53	Suomen Ratagolfliitto ry	17 000	17 000	0,0
54	Suomen Ratsastajainliitto ry	575 000	605 000	5,2
55	Suomen Ringeteliitto ry	196 000	196 000	0,0
56	Suomen Rugbyliitto ry	12 000	12 000	0,0
57	Suomen Saappaanheittoliitto ry	7 000	7 000	0,0
58	Suomen Salibandyliitto ry	803 000	803 000	0,0
59	Suomen Soutuliitto ry*	145 000		
60	Suomen Squashliitto ry	160 000	160 000	0,0
61	Suomen Sulkapalloliitto ry	285 000	285 000	0,0
62	Suomen Suunnistusliitto ry	875 000	875 000	0,0
63	Suomen Taekwondoliitto ry	106 000	141 000	33,0
64	Suomen Taidoliitto ry****	35 000		
65	Suomen Taitoluisteluliitto ry	310 000	310 000	0,0
66	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	258 000	310 000	20,2
67	Suomen Tennisliitto ry	262 000	262 000	0,0
68	Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	28 000	28 000	0,0
69	Suomen Triathlonliitto ry	52 000	52 000	0,0
70	Suomen Uimaliitto ry	670 000	670 000	0,0
71	Suomen Urheiluliitto ry	1 060 000	1 060 000	0,0
72	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	27 000	27 000	0,0
73	Suomen Veneilyliitto ry***	150 000		
74	Suomen Vesihiihtourheilu ry	7 000	7 000	0,0
75	Suomen Voimanostoliitto ry	50 000	50 000	0,0
76	Suomen Voimisteluliitto SVoli ry	1 739 000	1 739 000	0,0
	Yhteensä:	19 900 000	19 970 000	0,4

* Suomen Kanoottiliitto ja Suomen Soutuliitto yhdistyivät vuonna 2011.

** Suomen Miekkaileilyliitto ja Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun liitto yhdistyivät vuonna 2011

*** Suomen Veneilyliiton nimi muuttui Suomen Purjehtijaliitoksi vuonna 2011

**** Suomen Taidoliiton nimi muuttui Suomen Kendoseurojen Keskusliitoksi vuonna 2011

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikuntajärjestöt		2009	2010	2011	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ELLI ry (*)	68 000	-	-	
2	Epilepsialiitto ry	14 000	14 000	14 000	-
3	Hengityслиitto Heli ry	46 000	46 000	46 000	-
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	77 000	79 000	79 000	-
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry (*)	285 000	-	-	
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	135 000	145 000	200 000	37,9
7	Suomen CP-liitto ry	30 000	35 000	45 000	28,6
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry (*)	640 000	-	-	
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry (*)	340 000	-	-	
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	290 000	308 000	320 000	3,9
11	Suomen MS-liitto ry	46 000	46 000	46 000	-
12	Suomen Parkinson-liitto ry	18 000	18 000	18 000	-
13	Suomen Reumaliitto ry	46 000	46 000	46 000	-
14	Suomen Sydänliitto ry	46 000	46 000	46 000	-
Yhteensä		2 081 000	783 000	860 000	9,8

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2009	2010	2011	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	285 000	300 000	300 000	0,0
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	365 000	365 000	365 000	0,0
3	Suomen ammat. koul. kultt.- ja urheiluliitto SAKU ry	145 000	150 000	150 000	0,0
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	2 000	2 000	2 000	0,0
Yhteensä		797 000	817 000	817 000	0,0

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu ja SUH.

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2009	2010	2011	%-muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 575 000	1 605 000	1 650 000	2,8
2	Finlands Svenska Idrott CIF rf	860 000	960 000	985 000	2,6
3	Suomen Latu ry	636 000	678 000	710 000	4,7
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	310 000	330 000	500 000	51,5
Yhteensä		3 381 000	3 573 000	3 845 000	7,6

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt		2009	2010	2011	%-muutos
1	Kalottieurheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	36 000	36 000	36 000	0,0
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	79 000	81 000	86 000	6,2
3	Reserviläisurheiluliitto ry	50 000	50 000	50 000	0,0
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	39 000	34 000	29 000	-14,7
5	Suomen Liikunnan Ammatillaiset ry	150 000	160 000	160 000	0,0
6	Suomen Metsästäjäliitto ry	22 000	22 000	22 000	0,0
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	32 000	40 000	40 000	0,0
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	75 000	77 000	80 000	3,9
9	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	54 000	54 000	54 000	0,0
10	Suomen Työpaikkaurheilu ry	4 000	4 000	4 000	0,0
11	Suomen Valmentajat ry	90 000	115 000	124 000	7,8
12	Suomen Veteraaniurheiluliitto ry	71 000	71 000	71 000	0,0
13	Työväen Retkeilyliitto ry	21 000	21 000	21 000	0,0
14	Urheilutoimittajain liitto ry	6 000	6 000	6 000	0,0
Yhteensä		729 000	771 000	783 000	1,6

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt		2009	2010	2011	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 900 000	2 000 000	2 150 000	7,5
2	Nuori Suomi ry	1 180 000	1 190 000	1 190 000	0,0
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	880 000	920 000	950 000	3,3
4	Suomen Olympiakomitea	4 100 000	4 300 000	4 300 000	0,0
5	Suomen Paralympiakomitea	820 000	863 000	870 000	0,8
6	Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry (*)		1 475 000	1 525 000	3,4
Yhteensä		8 880 000	10 748 000	10 985 000	2,2

*) Neljä vammaisurheilujärjestöä yhdistyivät ja VAU ry aloitti toimintansa 1.1.2010

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2009–2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt		2009	2010	2011	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	154 000	160 000	160 000	0,0
2	Etelä-Savon Liikunta ry	162 000	168 000	190 000	13,1
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	466 000	483 000	483 000	0,0
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	333 000	351 000	351 000	0,0
5	Kainuun Liikunta ry	183 000	192 000	192 000	0,0
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	154 000	159 000	159 000	0,0
7	Keski-Suomen Liikunta ry	201 000	208 000	208 000	0,0
8	Kymenlaakson Liikunta ry	147 000	150 000	150 000	0,0
9	Lapin Liikunta ry	181 000	187 000	187 000	0,0
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	517 000	546 000	546 000	0,0
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	291 000	302 000	302 000	0,0
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	186 000	193 000	193 000	0,0
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	227 000	236 000	236 000	0,0
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	174 000	182 000	182 000	0,0
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	181 000	191 000	191 000	0,0
Yhteensä		3 557 000	3 708 000	3 730 000	0,6

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2011

Taulukoissa 40–47 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustukset, avustuksen osuus hyväksytyistä menoista sekä koko julkisen tuen osuus hyväksytyistä menoista vuonna 2011. Julkiseen tukeen sisältyvät varsinaisen toiminta-avustuksen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadut erityisavustukset sekä Olympiakomitealta, Paralympiakomitealta tai muilta julkisilta tahoilta saadut avustukset, jotka on taulukoissa eritelty omiin sarakkeisiinsa. Olympiakomitea ja Paralympiakomitea jakavat esimerkiksi lajiliitoille valmentajatukea valtion urheilija-apurahaa saavien urheilijoiden valmentajille jaettavaksi.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot. Kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot on mahdollista hyväksyttää tappiota lukuun ottamatta haettaessa valtionavustusta. Järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katettuja menoja pidetään myös valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ja ne on mahdollista hyväksyttää. Hyväksyttäviin menoihin ei lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Korkeita, jopa yli sadan prosentin julkisen tuen osuuksia selittää osaltaan järjestöjen vaihteleva käytäntö toimintamenojen kirjaamisessa. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n julkisen tuen osuus hyväksyttävistä toimintamenoista on 102 prosenttia. Luku sisältää järjestön saaman toiminta-avustuksen lisäksi myös myönnettyt erityisavustukset, jotka olivat vuonna 2011 2 149 000 euroa. Lajiliittojen kohdalla vastaava luku oli keskimäärin 44 prosenttia hyväksyttävistä toimintamenoista. Korkein julkisten avustusten aste oli Suomen Oriental-Moodo liitolla, 94 prosenttia hyväk-

sytyistä toimintamenoista, ja alhaisin puolestaan oli Suomen Jääkiekkoliitolla 11,3 prosenttia hyväksytyistä toimintamenoista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustukset -sarake koskee nimenomaan vuoden 2011 kuluessa myönnettyjä avustuksia. Muiden julkisten avustusten ja tukien saraketta koskien on huomattava, ettei ole takuita siitä, että kaikki järjestöt ovat raportoineet ne täsmällisesti. Tästä johtuen järjestöjen keskinäinen vertailtavuus kärsii.

Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2011 on esitetty taulukossa 48. Toiminnanalakoh- taisessa tarkastelussa on kuitenkin syytä huomioida, että joidenkin liikuntajärjestöjen kohdalla toimintakulttuuri tai lajien luonne on asettanut rajoitteita kaikkien toiminnanalojen käytölle menolajittelussa. Liikuntajärjestöjä koskevat tiedot ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista. Varojen käytön jakaantumisessa ei ole tapahtunut ajan saatossa suuria muutoksia. Lajiliitoilla varoista 33 prosenttia menee huippu-urheiluun ja 30 prosenttia järjestötoiminnan menoihin. Nuorisoliikuntaan menee 23 prosenttia varoista ja aikuisliikuntaan 15 prosenttia.

Liikunnan palvelujärjestöillä, kuten esimerkiksi SLU:lla, varojen jakaantuminen on hieman erilainen verrattuna lajiliittoihin. Järjestötoiminnan kulut ovat huomattavasti suuremmat ollen 43 prosentin luokkaa. Järjestötoiminnan osuus on kuitenkin laskenut neljän vuoden aikana kymmenen prosenttiyksikköä. Nuorisoliikunnan ja huippu-urheilun osuudet liikkuvat samalla tasolla, vuodesta riippuen 21–29 prosentin välillä. Aikuisten liikunta on palvelujärjestöjen varojen käytössä vähäisessä asemassa, sillä sinne ohjataan noin 4 prosenttia varoista.

Alueellisten palvelujärjestöjen kohdalla suurimpana varojen menoeränä on järjestötoiminnan pyörittäminen 46 prosentilla ja toisena nuorisoliikunta 30 prosentin osuudella. Aikuisliikuntaan käytetään 24 prosenttia varoista ja huippu-urheiluun ei ohjata varoja käytännössä katsoen ollenkaan.

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot (73)	Kokonais- kulut	Hyväk- syttävät menot	Valtion- avustus	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Avustus -% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
AKK-Motorsport ry	1 792 172	1 792 172	240 000	13,4 %	13,4 %	0	0	0	0
Sukeltajaliitto ry	792 361	790 683	160 000	20,4 %	20,2 %	0	1 500	0	0
Suomen Aikidoliitto ry	115 410	111 866	48 000	42,9 %	42,9 %	0	0	0	0
Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	535 187	472 966	120 000	26,4 %	25,4 %	0	0	0	5 000
Suomen Ampumahiihtoliitto ry	821 161	820 331	190 000	29,2 %	23,2 %	20 000	22 000	0	7 759
Suomen Ampumaurheiluliitto ry	2 160 510	2 145 306	693 000	53,2 %	32,3 %	100 000	286 500	62 000	0
Suomen Baseball- ja Softball-liitto ry	14 889	14 852	7 000	47,1 %	47,1 %	0	0	0	0
Suomen Biljardiliitto ry	186 223	168 593	50 000	32,6 %	29,7 %	0	0	0	5 000
Suomen Castingliitto ry	9 407	9 209	7 000	76,0 %	76,0 %	0	0	0	0
Suomen Cheerleadingliitto ry	353 480	353 023	45 000	12,7 %	12,7 %	0	0	0	0
Suomen Curlingliitto ry	226 141	226 072	87 000	47,3 %	38,5 %	20 000	0	0	0
Suomen Dartsliitto ry	194 908	99 781	35 000	70,2 %	35,1 %	35 000	0	0	0
Suomen Golfliitto ry	3 543 626	3 387 160	485 000	16,2 %	14,3 %	35 000	22 500	0	7 305
Suomen Hiihtoliitto ry			1 120 000			50 000	816 500	38 000	0
Suomen Hockeyliitto ry	44 513	44 446	32 000	72,0 %	72,0 %	0	0	0	0
Suomen Ilmailuliitto ry	103 200	100 462	15 000	24,9 %	14,9 %	10 000	0	0	0
Suomen ITF Taekwon-Do ry	990 182	981 117	150 000	35,0 %	15,3 %	0	0	0	193 000
Suomen Jousiampujain Liitto ry	212 043	210 777	55 000	26,1 %	26,1 %	0	0	0	0
Suomen Judoliitto ry	1 057 131	1 055 018	298 000	42,8 %	28,2 %	0	100 000	12 000	42 052

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Avustus -% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
Suomen Jääkiekkoliitto ry	15 209 173	14 864 019	1 300 000	11,3 %	8,7 %	12 000	295 000	0	72 250
Suomen Jääpalloliitto ry	302 047	252 695	130 000	53,7 %	51,4 %	5 800	0	0	0
Suomen Kanoottiliitto ry	511 681	509 827	185 000	42,8 %	36,3 %	0	33 000	0	0
Suomen Karateliitto ry	426 317	416 964	245 000	62,4 %	58,8 %	15 000	0	0	0
Suomen Kaukalopalloliitto ry	205 991	181 664	100 000	55,0 %	55,0 %	0	0	0	0
Suomen Keilailuliitto ry	946 472	787 478	240 000	36,3 %	30,5 %	0	12 500	0	33 000
Suomen Keskushakkiliitto ry	66 542	66 164	8 000	12,1 %	12,1 %				
Suomen Kiipeilyliitto ry	227 090	226 215	52 000	23,0 %	23,0 %	0	0	0	0
Suomen Koripalloliitto ry	3 434 188	3 381 008	675 000	26,6 %	20,0 %	0	130 000	0	93 109
Suomen Krikettiliitto ry	101 198	101 198	30 000	29,6 %	29,6 %	0	0	0	0
Suomen Kyykkäiliitto ry	18 342	18 342	12 000	65,4 %	65,4 %	0	0	0	0
Suomen Käsipalloliitto ry	836 502	820 237	180 000	31,5 %	21,9 %	47 000	30 000	0	1 000
Suomen Lentopalloliitto ry	4 045 205	3 929 766	910 000	29,9 %	23,2 %	0	265 000	0	0
Suomen Liitokiekkoliitto ry	100 408	98 008	30 000	30,6 %	30,6 %	0	0	0	0
Suomen Luisteluliitto ry	935 925	935 471	250 000	35,6 %	26,7 %	0	67 500	0	15 694
Suomen Lumilautaliitto ry	602 271	590 655	130 000	36,1 %	22,0 %	0	67 500	0	15 694
Suomen Miekkailuliitto ry									
Suomen Moottoriliitto ry	220 871	219 236	107 000	53,4 %	48,8 %	5 000	5 000	0	0
Suomen Muay Thai- liitto ry	1 496 043	1 477 163	170 000	11,5 %	11,5 %	0	0	0	0

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Avustus -% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	20 261	20 074	15 000	74,7 %	74,7 %	0	0	0	0
Suomen Nyrkkeilyliitto ry	375 082	375 794	175 000	47,9 %	46,6 %	0	5 000	0	0
Suomen Oriental Moodo -liitto ry	13 858	13 858	13 000	93,8 %	93,8 %	0	0	0	0
Suomen Painiliitto ry	891 817	891 621	290 000	53,6 %	32,5 %	0	188 000	0	0
Suomen Painonnostoliitto ry	253 784	253 784	200 000	81,8 %	78,8 %	0	2 500	0	5 218
Suomen Palloliitto ry	14 381 264	10 799 955	1 805 000	18,0 %	16,7 %	0	140 000	0	0
Suomen Pesäpalloliitto ry	1 551 412	1 543 559	540 000	36,4 %	35,0 %	0	0	0	21 700
Suomen Pétanque- Liitto ry	91 682	91 682	28 000	30,5 %	30,5 %	0	0	0	0
Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	48 009	47 980	30 000	62,5 %	62,5 %	0	0	0	0
Suomen Purjehdus- ja Veneily ry	1 864 227	1 856 432	517 000	41,4 %	27,8 %	52 000	194 000	5 000	0
Suomen Pyöräilyunioni ry	436 192	435 689	175 000	47,7 %	40,2 %	0	0	33 000	0
Suomen Pöytätennisliitto ry	370 584	284 669	115 000	43,4 %	40,4 %	0	2 500	0	6 000
Suomen Ratagolfliitto ry	26 280	26 280	17 000	64,7 %	64,7 %	0	0	0	0
Suomen Ratsastajainliitto ry	3 296 111	2 896 704	605 000	29,7 %	20,9 %	120 000	5 500	30 500	98 437
Suomen Ringeteliitto ry	617 980	613 263	196 000	38,1 %	32,0 %	11 000	0	0	26 500
Suomen Rugbyliitto ry	126 758	126 758	12 000	35,5 %	9,5 %	0	0	0	33 028
Suomen Saappaanheittoliitto ry	9 754	9 754	7 000	71,8 %	71,8 %	0	0	0	0
Suomen Salibandyliitto ry	5 210 054	2 657 287	803 000	37,4 %	30,2 %	166 500	0	0	25 000
Suomen Soutuliitto ry	131 884	115 021	45 000	39,1 %	39,1 %	0	0	0	0

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot.

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Avustus -% hyväk- sytyt menot	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
Suomen Squashliitto ry	267 795	266 326	145 000	82,9 %	54,4 %	10 000	55 000	0	10 800
Suomen Sulkapalloliitto ry	430 192	281 907	160 000	61,2 %	56,8 %	0	12 500	0	0
Suomen Suunnistusliitto ry	620 469	617 382	285 000	52,2 %	46,2 %	10 000	27 000	0	0
Suomen Taekwondoliitto ry	2 431 103	2 180 646	875 000	47,4 %	40,1 %	75 000	84 000	0	0
Suomen Taidoliitto ry	416 344	416 344	141 000	37,1 %	33,9 %	5 000	7 000	0	1 500
Suomen Taitoluisteluliitto ry	2 308 976	1 433 562	310 000	32,4 %	21,6 %	30 000	124 500	0	0
Suomen Tanssieurheiluliitto ry	548 155	548 155	310 000	56,6 %	56,6 %	0	0	0	0
Suomen Tennisliitto ry	1 155 762	1 101 338	262 000	28,6 %	23,8 %	15 000	22 500	10 000	5 000
Suomen Tikkaourheiluliitto ry	42 754	42 754	28 000	65,5 %	65,5 %	0	0	0	0
Suomen Triathlonliitto ry	92 979	92 530	52 000	56,2 %	56,2 %	0	0	0	0
Suomen Uimaliitto ry	1 751 034	1 751 034	670 000	45,1 %	38,3 %	25 000	59 000	36 000	0
Suomen Urheiluliitto ry	6 802 035	6 491 251	1 060 000	24,9 %	16,3 %	67 000	445 500	45 000	0
Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	57 084	57 084	27 000	47,3 %	47,3 %	0	0	0	0
Suomen Veneilyliitto ry	8 060	8 060	7 000	86,8 %	86,8 %	0	0	0	0
Suomen Vesihiihtourheilu ry	114 706	114 706	50 000	43,6 %	43,6 %	0	0	0	0
Suomen Voimastoliitto ry	4 010 411	3 955 418	1 739 000	48,5 %	44,0 %	103 000	76 000	0	0
Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	93 613 662	84 078 605	20 300 000	43,7 %	38,3 %	1 044 300	3 605 000	271 500	724 046
Yhteensä	91 745 574	83 217 193	19 900 000	23,9	30,8	1 071 300	3 692 500	271 500	708 352

Taulukko 41. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt.

Erityisliikunta- järjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus-% hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki-% hyväksytyt menot	OKM:n erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Epilepsialiitto ry	29 175	29 175	14 000	48,0	48,0	0	0	0	0
Hengitysliitto Heli ry*	111 185	111 185	46 000	41,4	41,4	0	0	0	0
Mielenterveyden Keskusliitto ry*	82 169	82 169	79 000	96,1	96,1	0	0	0	0
Soveltava Liikunta SoveLi ry	260 303	253 703	200 000	78,8	154,3	63 000	0	0	128 500
Suomen CP-liitto ry	49 347	49 347	45 000	91,2	91,2	0	0	0	0
Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	461 291	459 773	320 000	69,6	114,8	63 000	0	0	145 000
Suomen MS-liitto ry*	77 857	70 644	46 000	65,1	65,1	0	0	0	0
Suomen Parkinsonliitto ry	19 097	19 097	18 000	94,3	251,3	30 000	0	0	0
Suomen Reumaliitto ry*	67 230	67 230	46 000	68,4	83,3	10 000	0	0	0
Suomen Sydänliitto ry*	46 956	46 956	46 000	98,0	98,0	0	0	0	0
Yhteensä	1 204 610	1 189 279	860 000	72,3	109,3	166 000	0	0	273 500

Taulukko 42. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt.

Koululais- ja opiskelijajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuki % hyväksytyt menot	OKM:n erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Koululiikuntaliitto ry	595 949	480 919	300 000	62,4	73,2	52 000	0	0	0
Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	806 770	806 770	365 000	45,2	60,4	122 000	0	0	0
Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	695 608	693 525	150 000	21,6	51,1	130 000	0	0	74 282
Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	3 262	3 262	2 000	61,3	61,3	0	0	0	0
Yhteensä	2 101 589	1 984 476	817 000	41,2	60,2	304000	0	0	74282

Taulukko 43. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, FSI, Suomen Latu, SUH.

TUL, FSI, Suomen Latu, SUH	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus % hyväk- sytty menot	Julkisen tuki/% hyväk-sytty menot	Valtion erityis- avustukset	Suo- men Olym- pia-komitea ry	Suo- men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus-tukset ja tuet
Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	2 152 218	2 019 496	1 650 000	81,7	84,6	40 000	0	0	18 400
Finlands Svenska Idrott rf	1 566 120	1 478 201	985 000	66,6	68,0	20 000	0	0	0
Suomen Latu ry	2 370 162	2 177 760	710 000	32,6	43,3	72 000	0	0	161 891
Suomen Uimaopetus- ja Hengen- pelastusliitto ry	1 094 472	1 091 056	500 000	45,8	62,0	48 000	0	0	128 000
Yhteensä	7 182 972	6 766 513	3 845 000	56,8	64,0	180 000	0	0	308 291

Taulukko 44. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt.

Muut liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuk% hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Kalottiruhtaus ry (Urheilun kalottikeskus)	61 762	61 762	36 000	58,3	84,2	16 000	0	0	0
Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	314 603	277 007	86 000	31,0	40,1	7 200	0	0	17 800
Reserviäisurheiluliitto ry	167 333	163 932	50 000	30,5	39,7	15 000	0	0	0
Suomen Erotuomarien Liitto ry	31 635	31 635	29 000	91,7	91,7	0	0	0	0
Suomen Liikunnan ammattilaiset ry	287 952	287 873	160 000	55,6	55,6	0	0	0	0
Suomen Metsästäjäliitto ry	1 315 949	1 315 494	22 000	1,7	1,7	0	0	0	0
Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	56 916	56 916	40 000	70,3	79,1	5 000	0	0	0
Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	431 862	395 442	80 000	20,2	20,2	0	0	0	0
Suomen Sotilasurheiluliitto ry	229 828	214 954	54 000	25,1	53,5	0	0	0	61 035

Suomen Työpaikka-urheilu ry	38 366	38 153	4 000	10,5	10,5	0	0	0	0
Suomen Valmentajat ry	357 598	351 604	124 000	35,3	38,7	12 000	0	0	0
Suomen Veteraani- urheiluliitto ry	290 494	265 087	71 000	26,8	38,1	30 000	0	0	0
Työväen Retkeily- liitto ry	59 884	39 450	21 000	53,2	53,2	0	0	0	0
Urheilu- toimittajain Liitto ry	84 946	84 877	6 000	7,1	7,1	0	0	0	0
	3 729 128	3 584 186	783 000	21,8	26,4	85200	0	0	78835

Taulukko 45. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset palvelujärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tukiprosentti hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Suomen Liikunta ja Urheilu ry	6 071 093	4 198 052	2 150 000	51,2	102,4	2 149 000	0	0	0
Nuori Suomi ry	5 428 897	5 357 309	1 190 000	22,2	68,4	2 476 552	0	0	0
Suomen Kuntoliikuntaliitto, Kunto ry	1 538 736	1 528 684	950 000	62,1	67,9	45 000	0	0	43 390
Suomen Olympiakomitea ry	8 162 859	8 038 418	4 300 000	53,5	78,8	2 035 530	0	0	0
Suomen Paralympiakomitea ry	2 636 361	2 621 301	1 525 000	58,2	70,3	80 000	0	1 17 000	120 700
Suomen Vammaisurheilu ja Liikunta VAU ry (*)	1 067 187	1 064 862	870 000	81,7	95,6	148 500	0	0	0
Yhteensä	24 905 133	22 808 626	10 985 000	48,2	79,8	6934582	0	117000	164090

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset yhteisöt	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkisen tukiprosentti hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	397 947	394 738	160 000	40,5	68,5	0	0	0	110 382
Etelä-Savon Liikunta ry	998 315	996 906	190 000	19,1	23,6	15 000	0	0	30 293
Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	731 359	731 359	483 000	66,0	67,9	0	0	0	13 500
Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	1 048 291	1 037 477	351 000	33,8	38,5	0	0	0	48 248
Kainuun Liikunta ry	813 872	796 489	192 000	24,1	79,1	35 000	0	0	402 803
Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	595 517	588 457	159 000	27,0	39,9	60 000	0	0	15 998
Keski-Suomen Liikunta ry	559 159	556 606	208 000	37,4	39,8	0	0	0	13 500
Kymenlaakson Liikunta ry	410 971	405 189	150 000	37,0	53,6	0	0	0	67 000
Lapin Liikunta ry	315 222	314 509	187 000	59,5	64,5	0	0	0	15 900
Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 740 341	1 737 997	546 000	31,4	42,7	65 000	0	0	130 277

Taulukko 46. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2011 (€). Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset yhteisöt.

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	892 616	793 403	302 000	38,1	42,0	0	0	0	30 953
Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 391 795	875 081	193 000	22,1	62,8	0	0	0	356 354
Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	552 422	547 972	236 000	43,1	63,1	0	0	0	109 582
Pohjois-Savon Liikunta ry	1 236 122	1 229 017	182 000	14,8	16,3	0	0	0	18 500
Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	607 294	606 482	191 000	31,5	55,6	53 000	0	0	93 500
Yhteensä	12 291 243	11 611 682	3 730 000	32,1	46,6	228 000	0	0	1 456 790

Taulukko 47. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2011 (€).

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväksyttävät toimintamenot	Valtionavustus	Avustus % hyväksytyt menot	Julkinen tuk% hyväksytyt menot	OKM:n erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	107 747 015	97 518 182	26 605 000	24,7	33,2	1 779 500	3 605 000	271 500	78 835
Liikunnan palvelujärjestöt	37 196 376	34 420 308	14 715 000	39,6	68,6	7 162 582	0	117 000	1 620 880
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	144 943 391	131 938 490	41 320 000	28,5	42,4	8 942 082	3 605 000	388 500	1 699 715

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2011

Yleisten toiminta-avustusten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia erilaisiin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin. Tyypillisesti nämä erityisavustukset ovat projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myös myöntää muille kuin valtakunnallisille tai alueellisille liikuntajärjestöille.

Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi liikuntajärjestöille ja lajiliitoille kaikkiaan noin 12 miljoonaa euroa erityisavustuksia. Suurimmat erityisavustukset myönnettiin Suomen Liikunta ja urheilu ry:n liikunta- ja urheiluseurojen kehittämishankkeeseen, 2 617 000 euroa. Nuori Suomi ry:lle myönnettiin 2,5 miljoonaa euroa, josta avustuksia kohdennettiin suurimmilta osin lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan 1,9 miljoonaa euroa sekä huippu-urheilun kehittämiseen 235 000 euroa. Kolmas suuri erityisavustusten saaja oli Suomen Olympiakomitea, jolle myönnettiin erityisavustuksia yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Taulukossa 49 on esitetty opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntajärjestöille vuonna 2011 myöntämät erityisavustukset avustuskohteittain luokiteltuina.

Kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen kohtaan taulukossa 50 sisältyvät liikuntajärjestöille myönnetyt avustukset Suomessa järjestettyjen kilpailujen ja tapahtumien järjestämiseksi, hakemiseksi tai tappioiden kattamiseksi. Kilpailutapahtumien osalta merkittävin avustus, 600 000 euroa, myönnettiin Suomen Urheiluliitolle yleisurheilun Euroopan mestaruuskilpailujen järjestämiseen. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettiin Your Move- tapahtuman järjestämiseen yhteensä 400 000 euron valtionavustus sekä Urheilugaalaan 95 000 euroa. 50 000 euron valtiontuen saivat Suomen Ratsastajainliitto maailmancupin osakilpailun varmistamiseen sekä Suomen Sulkapalloliitto nuorten Euroopan mestaruuskilpailujen järjestämiseen. Tukea saivat myös Suomen Hiihtoliitto hiihdon maailmanmestaruuskilpailujen hakuhankeeseen 45 000 euroa, Suomen Painiliitto sai 40 000 euroa olympiakarsintaturnauksen järjestämiseen sekä Triathlonliitto pitkän matkan Euroopan mestaruuskilpailujen järjestämiseen 40 000 euroa.

Seuratoiminnan kehittämisen kohtaan taulukossa 49 sisältyvät opetus- ja kulttuuriministeriön avustuk-

set urheilu- ja seuratoiminnan kehittämishankkeeseen SLU ry:lle 2,6 miljoonaa euroa liikunta- ja urheiluseurojen kehittämishankkeeseen. Suomen Koripalloliitolle myönnettiin 65 000 euron valtionavustus 13-16-vuotiaiden koripallovalmennuksen tehostamiseen. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen saivat vuonna 2011 valtionavustusta 12 järjestöä. Merkittävinkin tuki, 1 900 000 euroa, meni Nuori Suomi ry:lle lasten ja nuorten liikuntaohjelmaan. Tuettuja järjestöjen terveysliikunnan hankkeita oli vuonna 2011 yhteensä 11. Valtionavustusta 50 000 euron verran saivat Opiskelijoiden Liikuntaliitto terveliikuntamallien integrointiin korkeakoululiikuntaan ja Nuori Suomi ry. erityistä tukea tarvitsevien ja syrjäytymisvaarassa olevien liikunnan kehittämiseen. Julkaisujen ja historiikkien laatimiseen valtionavustusta sai kolme järjestöä.

Liikuntajärjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä ja EU-toimintaa on käsitelty tarkemmin luvussa 8. Liikuntapaikkarakentamista käsitellään tarkemmin luvussa 4, terveyttä edistävää liikuntaa luvussa 11 ja lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa luvussa 12.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä

Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla:

http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_oppaat/kansallinen-liikuntatutkimus/

Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. .

Liikuntalaki 18.12.1998/1054.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2010. Saatavilla: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/?x32999=3846661>.

Tolonen H. Vuoden 2011 valtakunnallisten liikuntajärjestöjen avustusvalmistelun esittelymuistio.

Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtakunnallisten lajiliittojen tulosperusteisen määrärahaajan kehittäminen -

avustusjärjestelmätyöryhmä V:n muistio.

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27. Helsinki: Opetusministeriö.

Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleis- ja erityisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset 2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Taulukko 48. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnana-
loittain vuonna 2011.

Järjestöryhmä	Nuoriso- liikunta	Aikuisten liikunta	Huippu- urheilu	Järjestö- toiminta
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	23,7 %	15,6 %	33,8 %	26,9 %
Erityisliikuntajärjestöt	9,1 %	18,7 %	33,8 %	38,4 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	42,1 %	15,8 %	14,5 %	27,5 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	34,6 %	14,1 %	2,4 %	48,9 %
Finlands Svenska Idrott rf	37,1 %	12,5 %	0,0 %	50,3 %
Suomen Latu ry	16,1 %	45,9 %	0,0 %	38,0 %
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Muut liikuntajärjestöt	11,1 %	6,2 %	1,2 %	81,5 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt yhteensä	23,2 %	15,8 %	29,9 %	31,2 %
Liikunnan palvelujärjestöt				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	29,2 %	2,1 %	26,8 %	41,9 %
Alueelliset yhteisöt	30,6 %	22,8 %	0,0 %	46,6 %
Liikunnan palvelujärjestöt yhteensä	30,7 %	9,8 %	15,8 %	43,8 %
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	24,9 %	14,4 %	26,6 %	34,1 %

Taulukko 49. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2011.

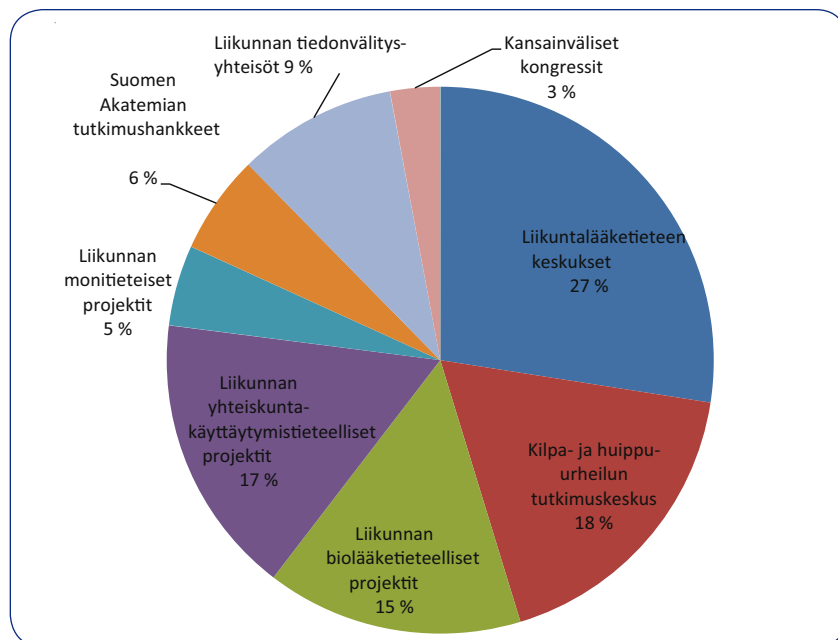
Avustuskohde	kpl	€	%
Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen sekä kilpailumatkat	38	1 917 000	15,7
Seuratoiminnan kehittäminen	9	2 836 000	23,2
Projektit, hankkeet ja ohjelmat (eivät sovi muihin kohteisiin)	9	564 000	4,6
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	12	2 828 500	23,1
Terveysliikunnan kehittäminen	14	417 000	3,4
Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	10	293 000	2,4
Julkaisut ja historiikit	3	53 000	0,4
Liikuntapaikkarakentaminen ja sen tutkimus	9	514 600	4,2
Kilpa-urheilu	12	2 825 000	23,1
Yhteensä	116	12 248 100	77

7 Liikuntatiede

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vuosittain liikuntatieteellistä toimintaa rahoittamalla liikuntatieteellisiä tutkimusprojekteja sekä liikuntatieteellisten ja tiedonvälitysyhteisöjen toimintaa. Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi avustuksia liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille, liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille, Suomen Akatemian tutkimushankkeisiin, kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen, liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 6,75 miljoonaa euroa. Liikuntatieteellisen toiminnan tuki on kasvanut ministeriössä noin 50 prosentilla toimikaudella 2007–2011.

Ministeriön tutkimusrahoitusta on kohdistettu Uusi suunta liikuntatutkimukseen -strategian (Ope-

tusministeriön julkaisuja 2009:18) linjausten mukaisesti. Liikuntatutkimusrahoituksella tavoitellaan korkeatasoista ja soveltavaa liikuntatieteellistä tutkimusta, jolla on uutuusarvoa sekä merkitystä käytännön liikuntatoiminnan kehittämisessä. Liikuntapolitiikan painopisteet: lapset ja nuoret, liikkumattomuus, kansalaistoiminta ja huippu-urheilu, on nostettu teemoina tutkimuksen keskiöön. Huomiota kiinnitetään enenevässä määrin tiedon hyödyntämiskysymyksiin, kuten vuorovaikutuksen lisäämiseen tutkijoiden ja käytännön toimijoiden välillä sekä tiedon systemaattiseen kokoamiseen ja analysointiin. Tavoitteena on tuottaa tutkittuun tietoon pohjautuvia johtopäätöksiä ja suosituksia.

Kuvio 17. Liikuntatieteisiin ja tiedonvälitykseen myönnettyt valtionavustukset vuonna 2011.

Kuviossa 17 esitetään kokonaisuudessaan opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2011 myöntämät valtionavustukset liikunnan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaan. Tiedonvälitystoimintaan kuviossa sisältyvät jäljempänä tässä luvussa esiteltyjen liikuntatieteellisten tiedonvälitys- ja muiden yhteisöjen toiminta-avustukset.

Edellä mainittujen avustuskohdeiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia myös liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Näitä asioita on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen myönnettyjä valtionavustuksia puolestaan tarkastellaan luvussa 8.

7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Ministeriöön tulee vuosittain noin 100 tutkimusprojektihakemusta. Avustusta liikuntatieteen tutkimusprojekteihin voivat hakea yliopistot, tutkimuslaitokset ja yksittäiset tutkijat. Suurin osa tutkimusprojekti-

avustushakemuksista tulee yliopistojen kautta. Vuonna 2011 rahoitusta haki 95 tutkimusprojektiä, joista opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustusta 36 projektille, yhteensä 2 528 000 euron verran.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto antaa lausunnon liikuntatieteellisten tutkimusprojekti-

avustushakemuksista. Hakemukset arvioidaan kahdessa liikuntatieteen jaoston koordinoimassa arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen alueita. Monitieteiset hakemukset käsitellään molemmissa paneeleissa. Erityistä painoarvoa annetaan hankkeiden liikuntatieteelliselle merkitykselle, hankkeen sovellettavuudelle sekä innovatiivisuudelle. Valtion liikuntaneuvoston tiedejaosto on linjannut, että rahoituksen painopistettä olisi suunnattava aikaisempaa harvemmille hankkeille suuremmilla keskimääräisillä avustussummilla, jotta projektien toteutumisesta voidaan varmistua. Biolääketieteellisten tutkimusprojekti-

Taulukko 50. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetyt valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011.

Teema	2008			2009			2010			2011		
	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%	Lkm	€	%
Lapset ja nuoret	7	209 000	10	8	288 000	13	8	470 000	19	8	592 000	23
Koululiikunta	5	153 000	7	7	295 000	13	4	222 000	9	6	439 000	17
Varusmiehet	2	48 000	2	2	45 000	2			-			-
Liikunta-gerontologia	7	308 000	15	9	386 000	17	8	443 000	18	4	275 000	11
Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden fysiologiset ja terveydelliset vaikutukset	24	963 000	46	17	774 000	34	10	546 000	22	7	540 000	21
Kilpa- ja huippu-urheilu, valmennus	5	190 000	9	5	145 000	6	6	277 000	11	5	287 000	11
Liikunnan yhteiskunnalliset ilmiöt, liikunta-historia	9	229 000	11	7	367 000	16	9	492 000	20	6	395 000	16
Yhteensä	59	2 100 000	100	55	2 300 000	100	45	2 450 000	100	36	2 528 000	100

jon riippumatta ministeriön rahoituksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi liikuntatutkimusta rahoittavat muun muassa. Suomen Akatemia, TEKES, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Raha-automaattiyhdistys sekä lukuisat säätiöt. Tutkimusprojektirahoituksessa yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisten tutkimusprojektien tukimäärä ylitti biolääketieteen projektituen vuonna 2010.

Rahoitetun tutkimuksen raportointivaatimuksia on muutettu niin, että vuodesta 2009 eteenpäin tutkimukset, joissa opetus- ja kulttuuriministeriö on ollut mukana rahoittajana, raportoidaan yleistajuisessa muodossa ministeriöön tutkimuksen valmistuttua. Ministeriön rahoittamien tutkimushankkeiden edistymistä ja tuloksia seurataan aktiivisesti liikuntatieteen jaostossa ja ministeriössä. Taulukossa 50 on esitetty liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille myönnetty valtionavustukset teemoittain vuosina 2008–2011.

Taulukossa 51 on esitetty liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärä, myöntöprosentit sekä myönnetty avustussummat tieteenaloittain vuosina 2008–2011.

Vuonna 2007 ministeriössä otettiin käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät

määrärahat. Kuviossa 18 on esitetty valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien lukumäärä vuosina 2000–2011. Vuonna 2011 valtionavustusta saaneista 36 tutkimusprojektista 70 prosenttia oli jatkuneita tutkimusprojekteja.

Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on mukana osarahoittajana Suomen Akatemian tutkimusohjelmassa Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus (2008–2011). Työn ja hyvinvoinnin monitieteinen tutkimusohjelma kohdistuu työn, hyvinvoinnin ja terveyden välisten yhteyksien tutkimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee ohjelman kolmea hanketta, joissa tutkitaan työn ja sosioekonomisten olojen vaikutusta fyysiseen kuntoon eri elämänvaiheissa, varhaisen iän liikunnan merkitystä aikuisiän liikkumiseen sekä elintapojen muutoksen merkitystä raskaana olevien työkykyyn. Tutkimusohjelman nelivuotinen kokonaisrahoitus on yhdeksän miljoonaa euroa, josta ministeriön osuus 770 000 euroa. Vuonna 2011 ministeriö rahoitti ohjelmaa 143 579 eurolla, josta kuitenkin palautettiin takaisin valtiolle 46 000 euroa.

7.2 Liikuntalääketieteen keskuskes

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa kuuden (Helsinki, Turku, Tampere, Kuopio, Oulu, Jyväskylä) liikuntalääketieteen keskuksen toimintaa. Liikuntalääketieteen keskusten saaman valtionavustuksen yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä perusteena

Taulukko 51. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosina 2010–2011.

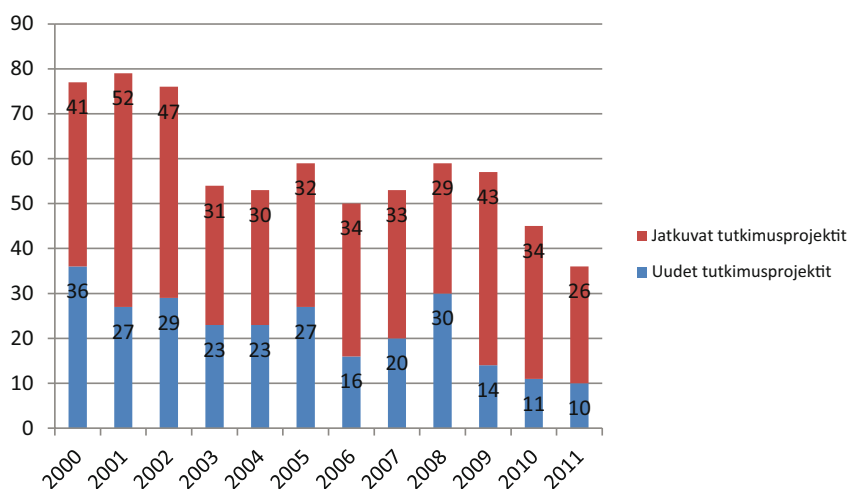
Projektit	2010					2011				
	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääketieteelliset projektit	55	3 594 225	19	1 104 000	34,5	47	3 445 973	14	1 048 000	29,8
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset projektit	48	2 583 293	22	1 133 000	45,8	42	2 845 564	18	1 150 000	42,9
Monitieteelliset projektit	9	355 898	4	213 000	44,4	6	502 667	4	330 000	66,7
Yhteensä	112	6 533 416	45	2 450 000	40,17857143	95	6 794 204	36	2 528 000	37,9

on pidetty keskusten toteuttamaa liikuntatieteellistä tutkimustyötä, koulutustoimintaa ja tiedonvälitystä sekä liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutusta. 2000-luvun aikana liikuntalääketieteen keskusten yleisavustukset ovat yli kaksinkertaistuneet noin 850 000 eurosta 1 900 000 euroon. Liikuntalääketieteen keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011 on esitetty kuviossa 19.

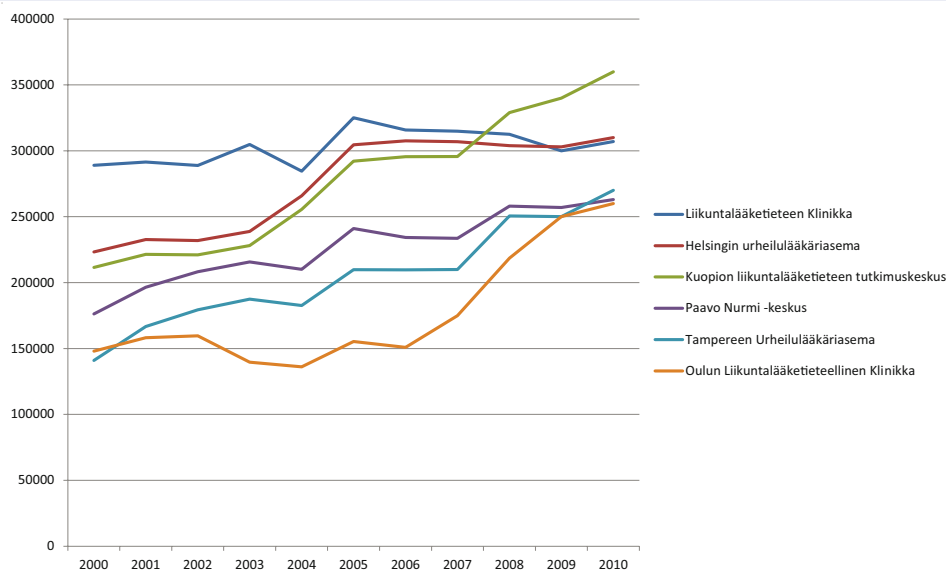
Liikuntalääketieteen keskuksat ovat saaneet toiminta-avustusten lisäksi erillismäärärahaa liikuntalääketieteellisiin laitehankintoihin. Laitteavustusten myöntäminen ei kuitenkaan ole vuosittaista tai säännönmukaista.

7.3 Liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta

Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. Opetus- ja kulttuuriministeriön tuki kohdistuu pääasiassa Liikuntatieteelliselle Seuralle (LTS ry), jonka tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saataminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat mm. Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu ja UKK-instituutin kirjasto Tampereella

Kuvio 18. Valtionavustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2011.

Kuvio 19. Liikuntalääketieteen keskuksille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Liikuntalääketieteen keskusten ja Liikuntatieteellisen Seuran ohella liikuntatieteellisille yhteisöille tarkoitettua toiminta-avustusta saivat vuonna 2011 Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry, Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry sekä Suomen Urheilupsykologien Yhdistys ry.

Liikuntatieteellisten yhteisöjen vuosina 2009–2011 saamat valtionavustukset on esitetty taulukossa 52. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) toiminnasta kerrotaan tarkemmin luvussa 9, koska KIHU:n toiminta-avustus myönnetään kilpa- ja huippu-urheilun kehittämisen momentilta valtion talousarviossa.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.okm.fi/OPM/Liikunta>.

Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Taulukko 52. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuosina 2008-2011.

1. Liikuntalääketieteen keskus	2008	2009	2010	2011
Liikuntalääketieteen Klinikka	312 459	-	307 000	322 000
Helsingin urheilulääkäriasema	303 927	303 000	310 000	315 000
Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuskeskus	328 988	340 000	360 000	380 000
Paavo Nurmi -keskus	258 072	257 000	263 000	283 000
Tampereen Urheilulääkäriasema	250 607	250 000	270 000	310 000
Oulun Liikuntalääketieteellinen Klinikka	218 615	250 000	260 000	290 000
Yhteensä	1 672 668	1 700 000	1 770 000	1 900 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	52,3 %	51,5 %	49,6 %	49,9 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt				
Liikuntatieteellinen Seura ry	522 542	508 500	595 000	650 000
Yhteensä	522 542	508 500	595 000	650 000
% osuus yhteisöiden va:sta	16,3 %	15,4 %	16,7 %	17,1 %
3. Muut				
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	15 463	14 500	14 500	10 000
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	12 797	12 000	10 000	10 000
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	10 664	10 000	10 000	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	5 332	5 000	-	-
Yhteensä	44 256	41 500	34 500	30 000
% osuus yhteisöjen valtionavustuksista	1,4 %	1,3 %	1,0 %	0,8 %
4. KIHU-tutkimuskeskus				
	959 771	1 050 000	1 170 000	1 230 000
% osuus yhteisöiden va:sta	30,0 %	31,8 %	32,8 %	32,3 %
Kaikki yhteensä	3 199 237	3 300 000	3 569 500	3 810 000

8 Liikunta-alan kansainvälinen ja EU-toiminta

Suomi osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden kahdenvälisen ja monenkeskisen hallitusten välisen yhteistyön sekä pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. EU-yhteistyö sai virallisen aseman, kun Euroopan unionin toimivalta laajeni myös liikunnan ja urheilun alalle Lissabonin sopimuksen astuttua voimaan 1.12.2009. EU:n liikuntapolitiikan vaikutus kansalliseen liikuntatoimeen on lisääntymässä erityisesti ammatillis- ja huippu-urheilun alalla. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan ja urheilun alalla oli vuonna 2011 luonteeltaan epävirallista. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA.

Suomen tavoitteena on vaikuttaa kansainväliseen liikuntapolitiikkaan ja EU:n liikunnan alan yhteistyöhön suomalaisen liikunnan ja urheilun kannalta merkittävien asioiden edistämiseksi. Kansainvälisen yhteistyön painoalueita ovat muun muassa urheilutulosten manipuloinnin ja dopingin vastaisen yhteistyön kehittäminen, sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä terveyttä edistävän liikunnan alan yhteistyön kehittäminen ja tukeminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2011 valtionavustuksia liikunta-alan yhteisöjen kansainväliseen toimintaan sekä Suomessa järjestettäviin kansainvälisiin liikuntatieteellisiin kongresseihin.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö on perinteisesti perustunut kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kahdenvälinen yhteistyö liikunnan alalla vuonna 2011 oli vähäistä. Yhteistyö toimii nykyään luonnollisesti EU:n ja Euroopan neuvoston puitteissa.

Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti Euroopan neuvoston, UNESCO:n ja WADA:n kautta. Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu vuonna 2008 uudistettuun urheiluministereiden julistukseen Pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Erityisesti Pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä.

Euroopan neuvosto järjestää säännöllisesti eurooppalaisia urheiluministerikokouksia. Vuonna 2011 ministerikokouksia ei järjestetty. Edellisin urheiluministerikokous pidettiin Azerbaidzhanissa 2010. Neuvoston liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat dopingin ja katsomoväkivallan vastainen toiminta sekä viime aikoina myös urheilutulosten manipuloinnin vastainen yhteistyö. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston urheilualan yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus (1990) sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsovivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa (1985). Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti.

Euroopan neuvostolla on myös tärkeä rooli Euroopan kantojen koordinoinnissa suhteessa Maailman antidopingtoimisto WADA:an. Järjestön liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS). Syksyllä 2010 pidetyssä ministerikokouksessa hyväksyttiin päätöslauselma koskien urheilutulosten manipulointia (vedonlyöntivilppejä, match-fixing).

Suomi ottaa aktiivisesti osaa UNESCO:n antidopingyhteistyöhön. Kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen (2005) puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin. Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös WADA:n sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Anti-doping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa järjestetyissä kokouksissa.

8.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Lissabonin sopimuksen toimeenpanemiseksi urheilualalle luotiin oma päätöksentekojärjestelmä vuonna 2010. EU:n koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto ryhtyi kokoontumaan urheiluministereiden kokoonpanossa niin kutsuttuna urheiluneuvostona, ja urheilu sai neuvostoon oman neuvoston työryhmänsä. Vuonna 2011 neuvoston puitteissa sovittiin EU:n urheilualan työsuunnitelmasta vuosille 2011-2014 ja muun muassa EU:n jäsenvaltioiden edustuksesta ja kantojen koordinoinnista WADA:n hallintoelimissä sekä urheilutulosten manipuloinnin torjunnasta.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Taulukossa 53 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille kongresseille myönnetty valtionavustukset vuosina 2003–2011.

Taulukko 53. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset
2003	83 000	105 410
2004	89 800	111 117
2005	266 600	319 966
2006	350 000	408 139
2007	343 000	387 053
2008	176 500	188 222
2009	233 422	244 079
2010	194 200	199 777
2011	204 000	204 000

Vuonna 2011 Suomessa järjestettiin neljä opetus- ja kulttuuriministeriön tukemaa kansainvälistä liikuntatieteellistä kongressia, joille myönnettiin valtionavustusta yhteensä 187 000 euroa. Suurimmat tuet saaneet tapahtumat olivat Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimussäätiön järjestämä The International 21st Puijo Symposium Physical Exercise, ageing and disability - current evidence -symposiumi, 85 000 euron tukisummalla, sekä 32 000 euron avustuksen saanut Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiön Science for success III –kongressi. Näiden lisäksi SLU:n vuodeksi 2014 järjestämä International Working Group on Women and Sport – konferenssi sai avustusta 40 000 euroa.

Suomessa järjestettävien kansainvälisten liikunnan alan kongressien määrässä on suurta vuosittaista vaihtelua, mikä heijastuu myös myönnettyihin valtionavustuksiin. Kongressien kohderyhmät ovat usein hyvin spesifejä ja tieteenalakohtaisia.

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain harkinnanvaraisia valtionavustuksia myös liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toiminnan menoihin, Suomessa toimivien kansainvälisten la-

jiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2011 näitä valtionavustuksia myönnettiin yhteensä 375 500 euroa. Taulukossa 54 on esitetty näiden avustusten kokonaismäärä vuosina 2003–2011.

Taulukko 54. Harkinnanvaraiset valtionavustukset liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainväliseen toimintaan, hallintokuluihin sekä kansainvälisten liikuntajärjestöjen puheenjohtajuudesta aiheutuviin menoihin vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset
2003	259 525	329 597
2004	317 460	392 818
2005	371 003	445 268
2006	298 268	347 813
2007	397 000	447 988
2008	377 500	402 571
2009	318 000	332 519
2010	334 200	343 798
2011	375 500	375 500

Huom. Vuodesta 2006

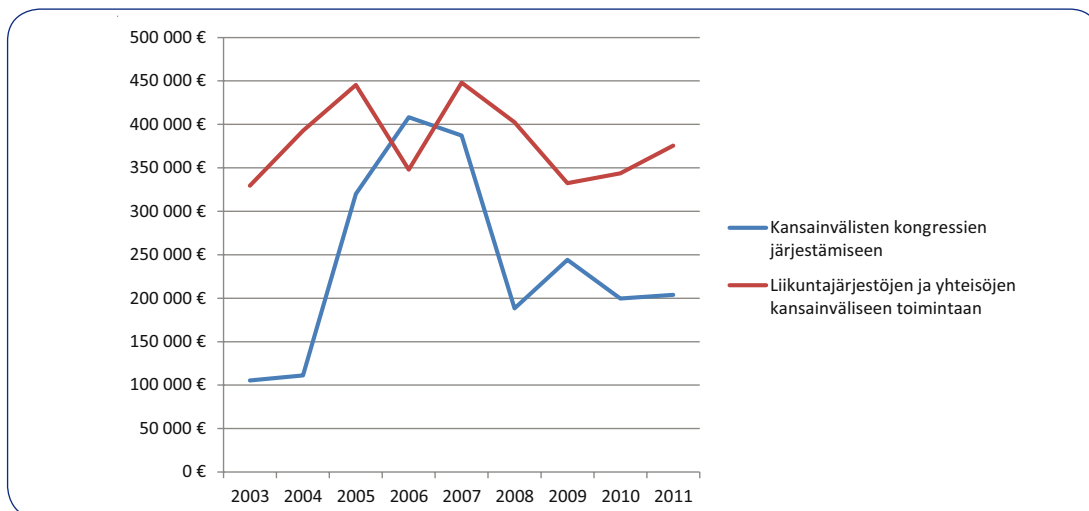
Kansainvälisten kongressien avustukset ovat menneet omalta momentiltaan. Ennen vuotta 2006 Kansainvälisen toiminnan momentilta.

Kansainvälisiin toiminta- ja hallintokuluihin valtionavustuksia myönnettiin vuonna 2011 yhteensä 237 500 euroa. Kansainvälisen Salibandyliiton toimisto sijoittui Suomeen ja tämän johdosta Suomen Salibandyliitolle myönnettiin 60 000 euroa valtionavustusta. European Association for Sport Management sai valtionavustusta 40 000 euroa järjestön toimistosta aiheutuviin toiminta- ja ylläpitokustannuksiin. Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:n isännöimän Suomessa toimivan Fisaf:n päätoimiston kuluihin myönnettiin 35 000 euroa.

Kansainvälisten järjestöjen puheenjohtajuuksiin ja sihteeristöjen toimintaan myönnettiin vuonna 2011 123 000 euroa. Suurin valtionavustus myönnettiin SLU:lle Internation Working Group on Women and Sport puheenjohtajuuteen, 65 000 euroa. Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry sai valtionavustusta 32 000 euroa Euroopan Kuurojen Urheilujärjestön (EDSO) sihteeristön toimintaan. SLU ry:llä oli Engso-puheenjohtajuus vuonna 2011 ja siihen myönnettiin valtionavustusta 26 000 euroa.

Näiden lisäksi 15 000 euron erityisavustus myönnettiin Turun yliopiston oikeustieteelliselle tiedekunnalle kansainväliseen selvitykseen liittyen unionioikeuden ja urheilun viimeaikaiseen kehitykseen ja heijastuksiin suomalaiseen harraste- ja kilpaurheiluun.

Kuviossa 20 on esitetty sekä kongressien järjestämiseen että liikuntajärjestöjen ja yhteisöjen kansainväliseen toiminnan kuluihin myönnettyjen harkinnanvaraisten avustusten kehitys vuosina 2003–2011.

Kuvio 20. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestettyihin kansainvälisiin kongresseihin sekä liikuntajärjestöjen- ja yhteisöjen kansainväliseen toimintaan vuosina 2003–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: [http://
www.minedu.fi/OPM/Liikunta](http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta).

The International Working Group on Women and Sport.
Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>

The International 21st Puijo Symposium Physical
Exercise, ageing and disability - current evidence..
Saatavilla: <http://www.puijosymposium.org/>

Science for success III –kongressi. Saatavilla: [http://
www.kihu.fi/sfs3/](http://www.kihu.fi/sfs3/)

9 Huippu-urheilu

Muun liikuntatoiminnan edistämisen ohella opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on osaltaan edistää myös kilpa- ja huippu-urheilua sekä luoda sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilulla tässä tarkastelussa tarkoitetaan määrätietoista kansainväliseen menestykseen tähtäävää, eettisesti kestäväää yksilö- ja joukkueurheilua. Keskeisiä huippu-urheilun kehittämiskeinoja ovat (a) valmennuksen tehostaminen, (b) valmentajakoulutus, (c) urheilijoiden henkilökohtaiset tuet, (d) antidopingtoiminta sekä (e) huippu-urheilun koordinaatio. Valtio ei kuitenkaan tue taloudellista voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua.

Huippu-urheilun kehittämiseen liittyviä tehtäviä toteuttavat useat eri liikuntatoimijat. Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun osalta samaiset tehtävät ovat keskittyneet Suomen Paralympiakomitealle. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Suomen Antidopingtoimikunta puolestaan koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit. Antidopingtoimintaa tarkastellaan laajemmin luvussa 10.

Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustuksia huippu-urheilun edistämiseen yhteensä noin 12,9 miljoonaa euroa, joka oli edellisvuotta yli miljoona euroa enemmän. Merkittäviä kehittämisavustuksia myönnettiin erityisesti antidopingtyöhön, yhteensä 2,8 miljoonaa euroa. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) sai toimintaansa 1 230 000 euron määrärahan ja edelliseen vuoteen verrattuna valtionavustus nousi 60 000

euroa. Ministeriön liikuntatutkimuksen tuki huippu-urheilututkimukselle koostuu suurelta osin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) yleisavustuksista. KIHU:n toimenkuvaan kuuluvat keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen. Jatkossakin huippu-urheilun kehittämistoiminnan tulee pohjautua tieteellisesti päteväksi todistetuille menetelmille.

Vuoden 2011 valtionavustuksen määrään huippu-urheilulle vaikuttaa nostavasti Suomen Urheiluliiton saama arvokisa-avustus yleisurheilun Euroopan mestaruuskilpailujen järjestämiseen, johon myönnettiin 600 000 euroa. Vuonna 2011 arvokisojen järjestämiseen, arvokisoihin osallistumiseen ja tappiotakuisiin myönnettiin yhteensä 1 099 000 euroa, joten tällä osa-alueella avustusten määrä yli kaksinkertaistui. Huippu-urheilun määrärahojen kasvu vuodelle 2011 selittyy puoliksi yleisurheilun EM-kisojen saamalla avustuksella Huippu-urheilun momentilta. Tarkasteltaessa kaikkia yleisurheilun EM-kisojen saamia avustuksia kokonaisuudessaan, niin yhteensä 1 400 000 euron määrärahasta 60 prosenttia tuli muulta kuin huippu-urheilun momentilta.

Huippu-urheilun määrärahojen todellista kasvua on tapahtunut 10 vuodessa 68 prosenttia. Vuosina 2000–2005 kasvu oli maltillista ja määrärahat pysyivät tämän ajanjakson ajan noin 8 miljoonassa eurossa nykyhinnoin. Määrärahojen kasvu onkin tapahtunut vuosina 2005–2011, jonka aikana määrärahojen reaali- kasvu oli 59 prosenttia.

Kun huippu-urheilun määrärahoissa huomioidaan myös edellä mainituille järjestöille myönnetty erityis-

avustukset, huippu-urheilutapahtumien avustukset ja huippu-urheilun muutostyöryhmän saamat määrärahat, niin vuoden 2011 määräraha huippu-urheilulle nousee kokonaisuudessaan noin 15 miljoonaa euroon.

Taulukossa 55 on esitetty opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 2000–2011. Sarakkeissa esiintyvien järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Suomen Olympiakomitealle ja Suomen Paralympiakomitealle myönnetty avustukset apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat. Kuviossa 21 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011.

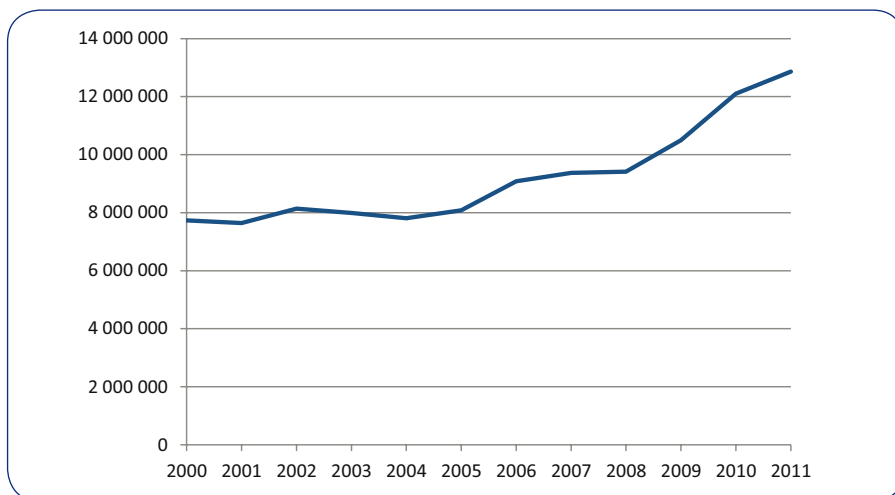
Joukkuepallotilun kehittämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2011 valtionavustuksia Suomen Olympiakomitealle 650 000 euroa ja Paralympiakomitealle 55 000 euroa jaettavaksi edelleen lajiliitoille, jotka sitoutuvat lajiensa mies- tai naisjoukkueiden pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämisprosessiin ja joiden joukkueilla arvioidaan olevan kansainvälisiä menestymismahdollisuuksia. Ennen vuotta 2008 ministeriö jakoi joukkuepallotilun kehittämismäärärahat suoraan lajiliitoille.

Urheiluakatemiatoiminnan kehittämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2011 Suomen Olympiakomitealle 260 000 euron erillismäärärahan myönnettäväksi edelleen urheiluakatemioiden valtakunnalliseen koordinointiin ja kehittämiseen. Urheiluakatemit ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa huippu-urheilu-uran ja opintojen yhteensovittaminen. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia sekä edistetään laadukkaan valmentautumisen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta. Suomessa toimii tällä hetkellä ainakin 18 urheiluakatemiaa. Kymmenen urheiluakatemiaa on saanut Suomen Olympiakomitean myöntämän huippu-urheiluakatemiatatutuksen, mikä tarkoittaa sitä, että niille voidaan myöntää ministeriön erillismäärärahaa toimintansa kehittämiseen.

Taulukossa 55 mainittujen huippu-urheilun avustuskohdeiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosittain myöntänyt valtionavustusta Urheilijoiden

Taulukko 55. Opetus- ja kulttuuriministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät valtionavustukset vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Olympia-komitea	Paralympia-komitea	Suomen Antidoping-toimikunta	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Urheiluakatemit	Joukkuepallotilun	Muut (Arvokilpailu- ja Euro-Cup-matkat, kisojen tappiontakuu)	Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä, indeksi-korjattu
2000	2 691 007	285 919	649 205	622 295	0	0	555 020	733 299	5 536 747	7 518 902
2001	2 758 282	336 376	649 205	622 295	0	0	555 020	770 301	5 691 480	7 431 759
2002	2 758 000	337 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	770 300	6 246 300	7 912 757
2003	2 758 000	363 000	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 291 900	7 767 637
2004	2 758 000	383 300	1 204 000	622 000	0	0	555 000	789 900	6 312 200	7 592 531
2005	2 758 000	483 000	1 350 000	757 000	0	0	555 000	833 900	6 736 900	7 859 717
2006	3 400 000	580 000	1 350 000	770 000	0	300 000	557 000	833 900	7 790 900	8 831 421
2007	3 658 000	635 000	1 400 000	860 000	0	330 000	559 300	860 000	8 302 300	9 107 046
2008	3 740 000	700 000	1 500 000	991 500	117 000	330 000	551 100	900 000	8 829 600	9 153 127
2009	4 100 000	820 000	1 800 000	1 236 500	155 000	405 000	475 000	1 050 000	10 041 500	10 206 854
2010	4 300 000	863 000	2 300 000	1 700 000	260 000	670 000	500 000	1 170 000	11 763 000	12 100 818
2011	4 300 000	870 000	2 750 000	1 700 000	260 000	650 000	1 099 000	1 230 000	12 859 000	12 859 000

Kuvio 21. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

ammattienedistämistätiölle, 135 000 euroa vuonna 2011. Urheilijoiden ammatinedistämistätiö tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin.

Ministeriö myöntää lisäksi Pro Urheilu -tunnustuspalkintoja suomalaisille urheilijoille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta tai huomattavasta urheilusaavutuksesta. Vuonna 2011 tunnustuspalkintoina myönnettiin viidelle henkilölle yhteensä 100 000 euroa. Ensimmäiset Pro Urheilu -palkinnot jaettiin vuonna 2000 ja ne luotiin korvaamaan suunniteltua urheilijaeläkejärjestelmää.

9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

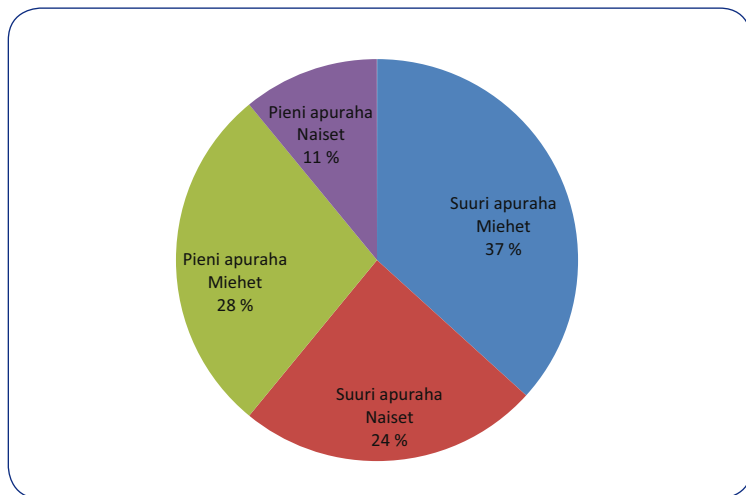
Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammatimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevaisuuden kansainvälisissä arvokilpailuissa. Vuonna 2011 urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoja sekä valmentajien tukia myönnettiin yhteensä 1,7 miljoonaa euroa.

Suuret 15 000 euron apurahat tarkoitettiin kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille, joilta odotetaan mitalia tulevaisuuden arvokilpailuissa. Pienet 7

500 euron apurahat suunnattiin erityisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo kohtuullisesti menestyneet kansainvälisissä arvokilpailuissa ja jotka arvioidaan lähitulevaisuuden mitaliehdokkaiksi. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Vuonna 2011 apuraha myönnettiin kaikkiaan 129 urheilijalle.

Kuviossa 22 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2011. Suuria 15 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2011 yhteensä 78 kappaletta, joista 31 naisurheilijoille ja 47 miesurheilijoille. Pieniä 7 500 euron apurahoja vuonna 2011 myönnettiin 50 kappaletta, joista 14 naisurheilijoille ja 36 miesurheilijoille. Kaikista apurahan saaneista naisurheilijoita oli 34 prosenttia ja miesurheilijoita 66 prosenttia.

Urheilija-apurahojen ohella ministeriö myöntää avustuksia Olympiakomitealle ja Paralympiakomitealle urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemiseen. Vuonna 2011 Olympiakomitealle myönnettiin tähän tarkoitukseen 111 500 euroa ja Paralympiakomitealle 36 000 euroa.

Kuvio 22. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2011.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Suomen Olympiakomitea. Toimintakertomus 2010.
Saatavilla: http://noc-fi-bin.directo.fi/@Bin/8e1e81026fe2634d116137fdc1df1c0/1350391215/application/pdf/3846671/OK_vk_2010_net.pdf

Suomen Paralympiakomitea. Paralympiakomitean
toimintakertomus 2011. Saatavilla: http://www.paralympia.fi/fileadmin/tiedostot/Pdf/Paralympia_toimintakert_2011.PDF

10 Antidopingtoiminta

Dopingilla tarkoitetaan urheilijan suorituskyvyn parantamista elimistölle vierain keinoin, esimerkiksi käyttämällä kemiallisia aineita tai muita lääketieteellisiä menetelmiä. Dopingiksi luokiteltavat rikkomukset on lueteltu Suomen Antidopingtoimikunnan (ADT ry) antidopingsäännöstössä. Dopingin vastaista työtä, antidopingtoimintaa, on tyypillisesti lähestytty lähinnä huippu-urheilun näkökulmasta. Viime vuosina huoli järjestäytyneen urheilun ulkopuolisesta dopingista on kuitenkin terävöittänyt valtion suhtautumista aiheeseen ja dopingin vastaisia toimenpiteitä on alettu suunnata uudella tavalla.

Antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Se tukee, seuraa ja auttaa kehittämään antidopingtyötä sekä vaikuttaa liikuntajärjestöjen antidopingtoiminnan kehittämiseen pitämällä dopingin vastaista työtä yhtenä valtionapuperusteena. Urheilujärjestöjen velvoitteena on kasvatuksellinen ja valistuksellinen antidopingtoiminta. Valtionhallinnon muista toimijoista antidopingtoiminnassa ovat mukana myös sosiaali- ja terveysministeriö sekä oikeusministeriö, joista ensimmäisen vastuulla on dopingin vastaiseen toimintaan liittyen lääkelain säädöstyö ja jälkimmäisen vastuulla rikoslain kehittäminen.

Antidopingtoimintaa koordinoi Suomen ADT ry, joka myös vastaa urheilijoiden testauksesta ja valvonnasta. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten ja suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö, turvata urheilijoiden oikeus puhtaaseen kilpailuun sekä puolustaa urheilun oikeudenmukaisuutta.

Suomi osallistuu aktiivisesti antidopingtoiminnan kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisellä

toiminnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden ja organisaatioiden sääntöjä ja käytäntöjä, kehittämään dopingtestauksen laatua sekä edistämään koulutusta ja viestintää. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvat-, tiede ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan neuvosto, joiden dopingin vastaiset hallitustenväliset yleissopimukset Suomi on allekirjoittanut. Suomi osallistuu myös Euroopan unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, Maailman antidopingtoimiston (WADA) kautta tehtävään yhteistyöhön sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement -yhteistyöhön (IADA).

10.1 Valtionavustukset antidopingtoimintaan

Vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Suomen ADT ry:lle 2,75 miljoonan euron toiminta-avustuksen käytettäväksi antidopingtoimintaan. Tämän lisäksi erityisavustuksia on myönnetty ADT:lle Puhtaasti paras-kampanjaan 40 000 euroa, laboratoriolaitteen hankintaan 178 000 euroa ja ADT ry:n internetsivujen tekemiseen 60 000 euroa.

Antidopingtoimintaan myönnettyjen valtionavustusten kehitys vuosina 2000–2011 on esitetty taulukossa 56 ja kuviossa 23. Antidopingtoimikunnalle myönnetty vuosittainen toiminta-avustus on indeksikorjattunakin kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toiminta-avustuksensa lisäksi toimikunta on vuosittain saanut erityisavustuksia muun muassa. testauslaitteiden hankintoihin, tiedotustyöhön sekä erilaisiin projekteihin.

Dopingvalvonta on prosessi, johon sisältyvät testauksen suunnittelu, näytteenotto ja näytteiden käsitt-

tely, laboratorioanalyysi, tulosten käsittely, dopingrikkomuksen käsittely ja seuraamusten määrääminen sekä mahdollinen muutoksenhaku. Dopingtestejä Suomessa tekevät urheilijoille ADT ry, Maailman Antidopingtoimisto WADA sekä kansainväliset lajiliitot. Myös kansalliset lajiliitot voivat tilata dopingtestejä ADT:lta. ADT, WADA ja kansainväliset lajiliitot tekivät vuonna 2011 dopingtestejä Suomessa ja ulkomailla yhteensä 3286 kappaletta. Testeistä 3126 oli ADT:n kansallisen testausohjelman testejä, näistä 123 oli veritestejä. Wada teki 153 testiä ja kansallisen lajiliiton pyynnöstä ADT teki seitsemän dopingtestiä. Taulukossa 57 esitetään vuoden 2011 Suomen ADT ry:n, kansallisten lajiliittojen sekä kansainvälisten lajiliittojen ja WADAn tekemät dopingtestien määrät. Taulukossa 58 esitetään Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit vuonna 2011 lajeittain jaoteltuna.

ADT:n tekemien dopingtestien määrän nousu on vuodesta 2006 lähtien kehittynyt ministeriön myöntämän avustuksen kanssa lähes samassa tahdissa. ADT:n testimäärät ovat kaksinkertaistuneet viimeisen kahdeksan vuoden aikana ja ministeriön myöntämä avustus viimeisen kolmen vuoden aikana. Dopingrikkomus-

ten määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2007 lähtien viime vuosina reilussa kymmenessä rikkomuksessa vuosittain. Kuviossa 24 esitetään Suomessa tehtyjen dopingtestien, ministeriön avustuksien ja dopingrikkomusten kehittyminen vuosina 2001–2011.

10.2 Järjestäytyneen urheilun ulkopuolinen doping

Antidopingtyö ja keskustelu dopingaineista ovat keskittyneet pitkälti huippu-urheiluun. Doping on ongelma kuitenkin myös huippu-urheilun ulkopuolella. Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 dopingaineiden käyttäjää. Dopingrikosten määrä on kasvanut tasaisesti viime vuosina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti vuonna 2009 yhteistyön sosiaali- ja terveysministeriön kanssa huippu-urheilun ulkopuolella tapahtuvan dopingaineiden käytön vähentämiseen tähtäävän terveysneuvontapalvelun suunnittelun. Projektin asiantuntijayhteisönä toimi Suomen ADT ry. Dopinglinkki-nimikkeellä projektin myötä syntynyt palvelu julkistettiin tammikuussa 2010 ja sen toteuttaa A-klinikkasäätiö.

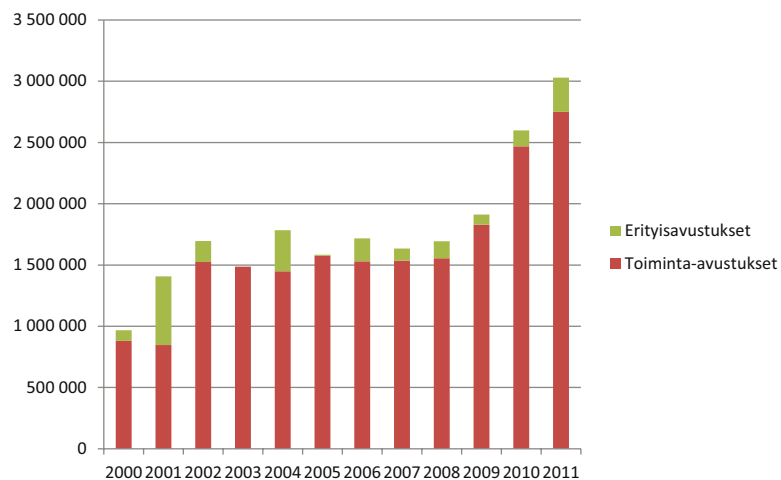
Taulukko 56. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat vuosina 2000–2011* (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Vuosi	Toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksikorjattu	Erityisavustukset	Erityisavustukset, indeksikorjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksikorjattu
2000	649 205	881 621	63 912	86 793	713 118	968 414
2001	649 205	847 712	428 879	560 017	1 078 085	1 407 730
2002	1 204 000	1 525 216	135 000	171 017	1 339 000	1 696 233
2003	1 204 000	1 486 393	-	-	1 204 000	1 486 393
2004	1 204 000	1 448 213	278 700	335 230	1 482 700	1 783 443
2005	1 350 000	1 575 000	8 000	9 333	1 358 000	1 584 333
2006	1 350 000	1 530 301	164 700	186 697	1 514 700	1 716 997
2007	1 400 000	1 535 703	90 000	98 724	1 490 000	1 634 426
2008	1 500 000	1 554 962	134 000	138 910	1 634 000	1 693 872
2009	1 800 000	1 829 641	80 000	81 317	1 880 000	1 910 958
2010	2 400 000	2 468 925	125 000	128 590	2 525 000	2 597 515
2011	2 750 000	2 750 000	278 000	278 000	3 028 000	3 028 000

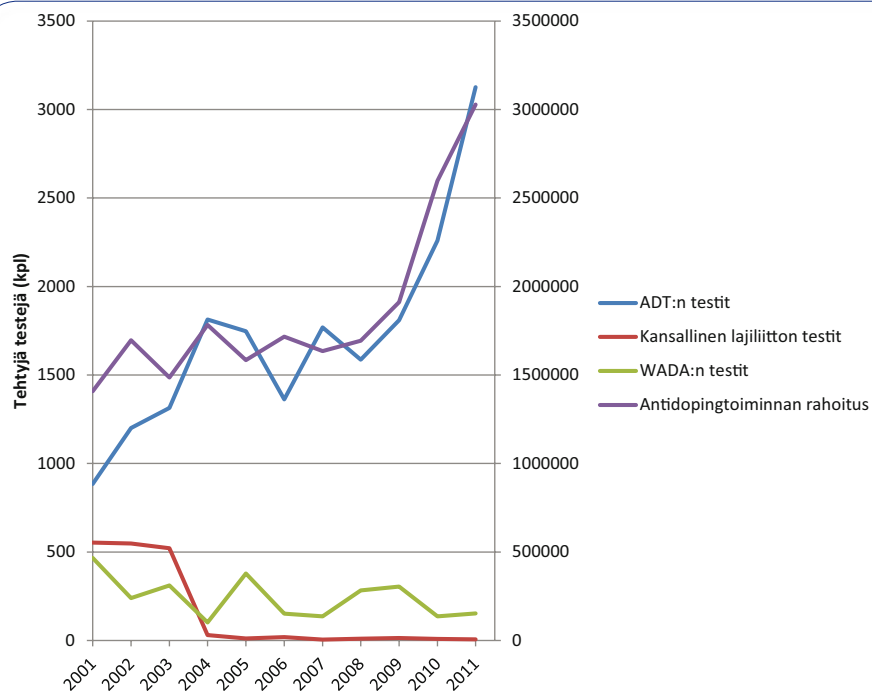
* Vuosina 1990-2001 Liikuntalääketieteen ja testaustoiminnan edistämisyhdistys LIITE ry, vuodesta 2002 Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry.

Taulukko 57. Suomen ADT ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2011.

	ADT	Kansallinen lajiliitto	Kv. lajiliitto/ WADA	Testejä yhteensä
Kilpailun ulkopuoliset	1 722	4	60	1 786
Kilpailutestit	1 404	3	93	1 500
Testejä yhteensä	3 126	7	153	3 286

Kuvio 23. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Kuvio 24. Suomessa tehtyjen dopingtestien ja ministeriön antidopingtoiminnan avustusten kehitys vuosina 2001–2011. Indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 58. Suomen ADT ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2011.

Laji	Testimäärä
Jääkiekko	281
Yleisurheilu	235
Maastohiihto	203
Voimanosto	182
Jalkapallo	173
Lentopallo	110
Koripallo	104
Salibandy	95
Amerikkalainen jalkapallo	94
Käsipallo	89
Paini	78
Painonnosto	78
Pyöräily	59
Uinti	53
Nyrkkeily	51
Suunnistus	51
Pikaluistelu	50
Pesäpallo	48
Jääpallo	45
Judo	44
Fitness	43
Ampumahiihto	42
Ratamelonta	40
Triathlon	40
Yhdistetty	39
Mäkihyppy	37
Ammunta	32
Ringette	32
Uppopallo	31
Vammaisurheilu	31
Soutu	28
Voimapunnerrus	28
Karate	26
Taitoluistelu	26
Sulkapallo	25
Tennis	23
Potkunyrkkeily	22
Taekwondo	22
Hiihtosuunnistus	21
Alppihiihto	20
Purjehdus	20
Kaikki yhteensä	2 751
Muut joukkuelajit	83
Muut yksilölajit	292
Kaikki yhteensä	3 126

Palvelun tavoitteena on vähentää dopingaineiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja tiedotusta lisäämällä. Palvelu sisältää asiantuntija-artikkeleita dopingaineiden käytöstä, ravitsemuksesta, lisäravinteista ja fyysisestä harjoittelusta. Dopinglinkki-sivustoilla vieraili vuonna 2010 noin 20 000 internetin käyttäjää. Vuoden 2011 loppuun mennessä sivustolla oli vieraillut 44 017 kävijää ja keskimääräinen uusien käyntien osuus oli 84 %. Vuoden 2011 loppuun mennessä Dopinglinkin neuvontapalveluun saapui varsinaisia kysymyksiä 101. Neuvontapalvelun lisäksi Dopinglinkki kehitti 2011 edelleen koulustus- ja tutkimustoimintaansa sekä tiivistä kansainvälistä yhteistyötä.

Tutkimustieto dopingaineiden käytön laajuudesta, käyttäjien motiiveista ja aineiden käytön terveydellisistä vaikutuksista on ollut riittämätöntä. Tiedon kartuttamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee aihetta käsittelevää tutkimusta. Vuonna 2011 rahoitusta sai kaksi huippu-urheilun ulkopuolista dopinginkäyttöä tarkastelevaa tutkimusprojektia. Avustusta myönnettiin Turun yliopiston sosiologian laitoksen tutkimukseen dopingin käytöstä kuntoilijoiden keskuudessa. Tutkimukseen myönnetty 50 000 euron avustus kuitenkin palautettiin takaisin valtiolle. Toinen avustusta saanut tutkimusprojekti oli Nuorisotutkimusseura ry:n, jolle myönnettiin 83 000 euroa dopingin käytön tutkimukseen suomalaisessa liikuntakulttuurissa.

Dopingtutkimuksen tukeminen, tutkimustiedosta ammentaminen sekä säännöllinen keskustelu muiden ministeriöiden ja viranomaisten kanssa ovat ministeriön toimia dopingin vastaisessa taistelussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö koordinoi viranomaisyhteistyötä dopingaineiden käytön ehkäisemiseksi. Viranomaisyhteistyön tavoitteena on muun muassa käydä keskustelua aiheeseen liittyvän lainsäädännön ajantasaisuudesta.

Lähteitä:

Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>

11 Terveyttä edistävä liikunta

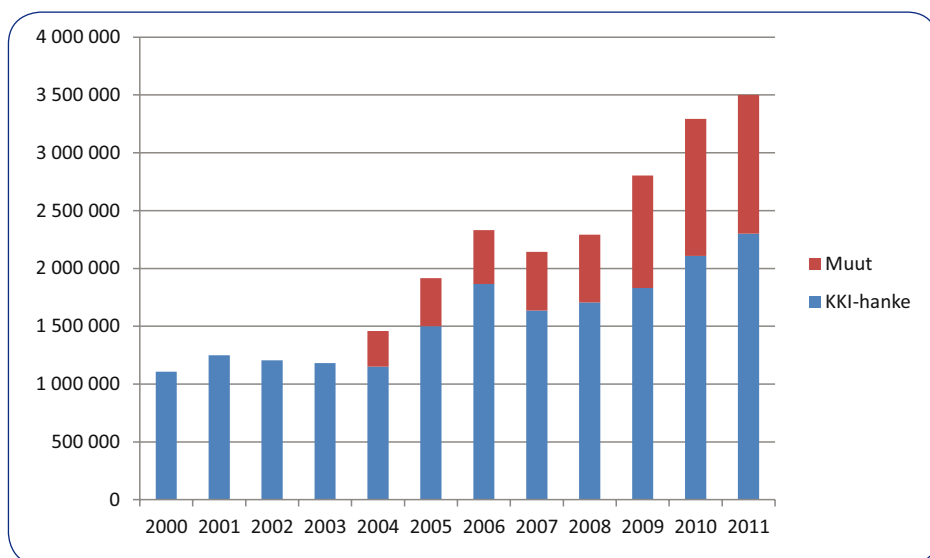
Keskeinen liikuntapolitiikan tavoite on väestön toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen liikunnan avulla. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen on vuosittain varattu oma määräraha valtion liikuntabudjetista. Määräraha jakautuu terveyttä edistävän liikunnan ohjelman hankeavustuksiin sekä Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelman tukeen. Vuonna 2011 liikuntamäärärahoista osoitettiin yhteensä 3,4 miljoonaa euroa terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Summasta 2,3 miljoonaa euroa ohjattiin KKI -ohjelmaan ja 1,1 miljoonaa euroa terveystoiminnan ohjelmaan. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 2000–2011 on esitetty kuviossa 25.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoja koordinoi vuonna 2011 valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuva monialainen terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunta, jossa olivat edustettuina keskeiset ministeriöt ja sidosryhmät. Olosuhteiden luominen terveyttä edistävälle liikunnalle kuuluu myös liikenne- ja viestintäministeriön, ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä Metsähallituksen vastuulle. Myös liikuntajärjestöillä, sosiaali- ja terveysalan järjestöillä ja kunnilla sekä Raha-automaattiyhdistyksellä on keskeinen rooli terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä ja järjestämisessä.

Vuodesta 1995 lähtien käynnissä ollut Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelma on valtakunnallinen opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa ovat mukana ovat liikenne- ja viestintäministeriö,

ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES, mutta paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat muun muassa kuntien liikunta- ja terveystoimet, työnantajat, työterveyshuolto, liikunta-seurat sekä muut järjestöt. KKI -ohjelman tavoitteena on (1) yli 40-vuotiaiden kannustaminen säännöllisen liikunnan pariin, (2) työikäisten sekä ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla sekä (3) helposti lähestyttävien pysyvien liikuntapalvelujen luominen aikuisten lähipiiriin eri puolille Suomea. Vuonna 2011 erityistä huomiota kiinnitettiin fyysisesti huonokuntoisiin miehiin sekä painonhallintaan liittyviin liikunta- ja ravitsemusmalleihin. Vuosi 2011 oli KKI-ohjelman neljännen viisivuotiskauden (2010–2014) toinen vuosi. Hankeavustuksia ohjelman puitteissa myönnettiin vuonna 2011 yhteensä 640 300 euroa. Avustushakemuksia tehtiin yhteensä 402 kappaletta, joista 191 sai myönteisen avustuspäätöksen. KKI-hankkeiden hakemus-määrät ja myönteiset päätökset hanketyypeittäin vuosina 2008–2011 on esitetty taulukossa 59. Näiden lisäksi myönnettiin avustuksia laajempiin kehittämishankkeisiin.

Terveyttä edistävän liikunnan ohjelman avustuksia myönnettiin terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoista tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen (2008) mukaisesti liikuntapainotteisiin hankkeisiin sekä kuntien ja järjestöjen yhteisiin poikkihallinnollisiin terveystoimintahankkeisiin. Terveyttä edistävän liikunnan ohjelmalla pyritään liikunnallisten elintapojen edistämiseen ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi. Vuonna 2010 terveystoiminnan ohjelman

Kuvio 25. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyt määrärahat vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 59. Terveysliikunnan ohjelman hankkeet hakijoittain vuosina 2008–2011, indeksikorjaamaton.

Hanketyyppi	2010			2011		
	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta	13	12	342 000	12	12	357 000
Erityisliikuntajärjestö	6	5	125 000	8	7	167 000
Valtakunnallinen liikuntajärjestö	4	4	165 000	3	2	95 000
Alueellinen liikuntajärjestö	5	4	145 000	3	3	140 000
Lajiliitto	1	1	45 000	3	3	125 000
Muu järjestö tai säätiö	13	10	320 000	11	8	211 000
Yliopisto	1	1	8 000	1	1	20 000
Yhteensä	43	37	1 150 000	41	36	1 115 000

puitteissa myönnettiin 1 115 000 euroa hankeavustuksia yhteensä 36 hankkeelle. Myönnettyt hankeavustukset vaihtelivat 9 000–70 000 euron välillä. Taulukossa 59 esitetään hakijatyypeittäin terveysliikunnan ohjelman hankeavustuksia hakeneiden ja saaneiden lukumäärät sekä myönnettyt avustussummat vuosina 2008–2011. Terveysliikunnan ohjelman kautta avustusta saaneet kuntien 11 hanketta on lueteltu luvussa 3.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiantkäsittelyjärjestelmä.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.

Kunnossa kaiken ikää -ohjelman hakujen yhteenvedot vuosilta 2008–2011.

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008.

Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

12 Lasten ja nuorten liikunta

Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen varataan vuosittain oma määrärahansa valtion liikuntabudjetista. Määrärahalla rahoitetaan muun muassa vuonna 1999 alkunsa saanutta lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa, joka on edennyt vuosina 2008–2011 toteutettavaan kolmanteen vaiheeseensa. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman avulla on pyritty edistämään erityisesti vähän liikkuvien lasten ja nuorten liikunnan harastamista.

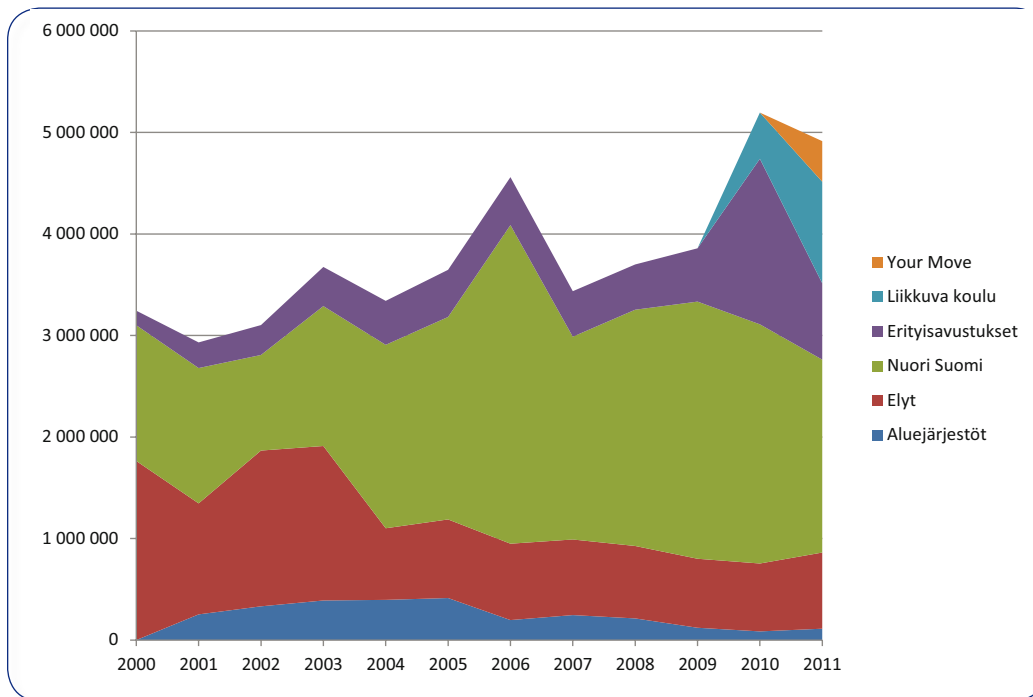
Lasten ja nuorten liikuntaohjelma 2008–2011 on toteuttanut hallitusohjelman linjausta, jonka mukaisesti liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa, pääpainon ollessa lasten ja nuorten liikunnassa. Liikuntaohjelman kolmannen vaiheen tavoitteena on (a) jatkaa ja syventää ohjelman toteuttamista, (b) saada uusia kuntakoordinoituja kuntien ja kansalais-toimijoiden yhteishankkeita erityisesti kasvukeskuksiin sekä (c) löytää toimintamalleja, joissa eri toimijat voisivat entistä paremmin tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulutuksen, nuorisotyön ja liikunnan välillä. Ohjelman sisällöllisiä painopisteitä on seuratoiminnan laadun kehittäminen, koulupäivän aikana tapahtuva liikunta sekä varhaiskasvatus ja päivähoido.

Vuonna 2011 lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen kohdistettiin valtion liikuntamäärärahoista yhteensä 4,9 miljoonaa euroa. Suurin osa määrärahasta osoitettiin Nuori Suomi ry:lle. Se sai valtionavustusta lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamisen koordinointiin 1 900 000 euroa. ELY-keskuksille osoitettiin 750 000 euroa jaettavaksi edelleen paikallisiin lasten ja nuorten kehittämishankkeisiin.

Liikunnan aluejärjestöille kohdennettiin avustuksia yhteensä 112 000 euroa. Yksittäisiin lasten ja nuorten liikuntaohjelman hankkeisiin kohdennettiin yhteensä 752 000 euroa. Poikkeuksellisenä edellisiin vuosiin on Your Move -nuorisotapahtuman saama 400 000 euron avustus, joka sisältyi lasten ja nuorten liikunnan kehittämisen määrärahoihin. Kuviossa 26 on esitetty lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty valtionavustukset vuosina 2000–2011.

Vuonna 2010 käynnistyi Liikkuva koulu -hanke kouluikäisten liikuntasuosittelun jalkauttamiseksi kaikkiin suomalaisiin peruskouluihin. Liikkuva koulu -hanke 2010–2012 oli kehittämis- ja tutkimushanke, jonka päätavoitteina oli vakiinnuttaa kouluihin liikunnallinen toimintakulttuuri, parantaa kouluikäisten fyysistä aktiivisuutta ja lisätä aihepiiriin tietopuustaa. Hanke sisälsi muun muassa mentoriverkoston toiminnan, täydennyskoulutusta, verkostoitumista, materiaalin tuottamista, tutkimusta, seuranta ja arviointia sekä kouluikäisten fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmän rakentamisen. Hanke toteutettiin yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä puolustushallinnon kanssa. Muita keskeisiä yhteistyötahoja olivat Opetushallitus, ELY-keskukset, Jyväskylän yliopisto sekä useat kansalaisjärjestöt. Hankkeen toteuttamisesta ja koordinoinnista vastasi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES.

Syksyllä 2011 hankkeen kokeilukouluina aloitti 21 kuntakoordinoitua hanketta eri puolilla Suomea. Hanke rahoitettiin veikkausvoittovaroista ja vuonna 2011 valtionavustuksia jaettiin 24 osahankkeeseen ja tapahtumaan noin 1 000 000 euroa.

Kuvio 26. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Lähteitä:

HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön
harkinnanvaraisten valtionavustusten
asiankäsittelyjärjestelmä.

Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>

Liikkuva koulu -hanke. Opetusministeriön
työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4. Helsinki:
Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Nuori Suomi ry. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö.
Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

13 Erityisliikunta

Arvioiden mukaan yli miljoona suomalaista kuuluu liikunnan erityisryhmiin korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohderyhmän tarpeet huomioivaa soveltavaa liikuntaa, jossa vaaditaan erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana noin 250 000 henkilöä.

Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät etenkin kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut. Myös lajiliitot ja urheiluseurat osallistuvat erityisliikunnan järjestämiseen tekemällä yhteistyötä edellä mainittujen toimijoiden kanssa. Keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä erityisliikunnalle on sisällytetty liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”. Suomen kunnissa työskentelevien erityisliikuntaohjaajien määrä liikkuu noin 90–100 työntekijässä.

Liikuntalaissa säädetysti valtion liikuntaneuvostolla on erityisliikunnan jaosto. Jaosto toimii liikunnan asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisliikunnan jaoston tehtävänä on tehdä esityksiä, aloitteita ja kehittämisselvityksiä erityisliikunnan alalta, antaa erityisliikuntaan liittyviä lausuntoja, järjestää koulutustilaisuuksia alan yhteisöjen kanssa sekä

vastata koulutuksen yhteensovittamisesta, osallistua alan kansainväliseen yhteistyöhön, toimia tiedonvälittäjänä eri hallintokuntien ja alan toimijoiden välillä sekä edistää erityisliikuntaa kunnissa, järjestöissä ja laitoksissa.

Erityisliikunnalla ei ole valtion liikuntabudjetissa omaa momenttia, vaan sen määrärahoja sisältyy useisiin tilijaottelun kohtiin. Määrärahoja erityisliikunnalle ohjautuu muun muassa kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaismäärärahat vuonna 2011 olivat noin 7,4 miljoonaa euroa, josta kuntien vastaama osuus oli 2,4 miljoonaa euroa. Kuviossa 27 on esitetty erityisliikunnalle myönnetyn kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut raportin kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009 (Ala-Vähälä). Raportin mukaan vuonna 2009 kuntien liikuntatoimen erityisliikuntaan kohdistettiin valtionosuuksista arviolta noin 2,2 miljoonaa euroa, josta puolet kului erityisliikunnanohjaajien palkkoihin ja puolet ohjattuun erityisliikuntatoimintaan.

Valtakunnallisten erityisliikuntajärjestöjen osuus erityisliikunnan kokonaismäärärahoista vuonna 2011 oli noin 4,1 miljoonaa euroa, mikä sisältää sekä Paralympiakomitean että 11 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilijoiden apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitettut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä niiden toiminta-

avustuksia tarkistettaessa. Liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen valtionavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6. Valtionavustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Vuonna 2011 erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin myönnettiin valtionavustusta noin 400 000 euroa, mikä on 300 000 euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avustuksissa erityisliikunnan tutkimushankkeisiin on kuitenkin ollut vuosittain vaihtelua suuntaan jos toiseen. Tuettuja tutkimushankkeita oli 12 kappaletta. Muihin kohteisiin, kuten erityisliikunnan julkaisuihin, kansainväliseen yhteistyöhön, hallintoon ja kehittämishankkeisiin käytettiin yhteensä 500 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimusavustukset ja muut rahoituskohteet vuosina 2004–2011 on esitetty taulukossa 63.

Lähteitä:

Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö.

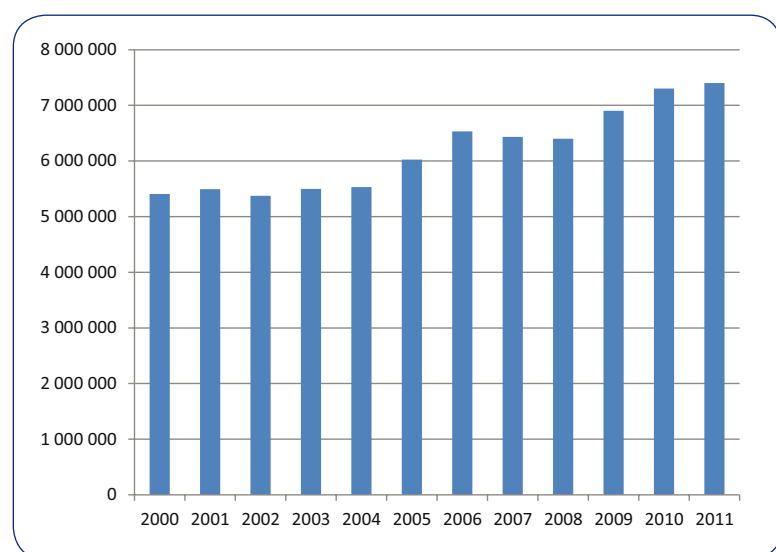
HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054.

Liikuntatieteellinen Seura ry. Erityisliikunta. Saatavilla: <http://www.erityisliikunta.fi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Kuvio 27. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2011, indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Taulukko 60. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2004–2011 (€), indeksikorjattu JMHI 2000=100.

Hakija	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Erityisliikuntajärjestöt	2 598 494	2 784 399	3 031 886	3 159 612	3 199 237	3 450 674	3 703 387	4 100 000
Erityisliikunnan tutkimus	395 961	480 069	641 361	451 373	533 206	627 395	720 103	400 000
Muut kohteet	247 476	360 052	524 750	564 216	533 206	522 829	617 231	500 000
Yhteensä	3 241 931	3 624 519	4 197 997	4 175 202	4 265 649	4 600 898	5 040 722	5 000 000

Lähteet

- Ala-Vähälä, T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:17. Helsinki: Opetusministeriö. Arpajaislaki 23.11.2001/1047.
- Asetus raha-arpa- ja veikkauspelien ylijäämän käyttämisestä 24.9.1982/725.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
- Dopinglinkki-verkkoneuvontapalvelu. Saatavilla: <http://www.dopinglinkki.fi>.
- HARAVA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Saatavilla: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_oppaat/kansallinen-liikuntatutkimus/
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009. Opetusministeriön julkaisuja 2010:15. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Liikkuva koulu. Saatavilla: <http://www.edu.fi/liikkuvakoulu/>
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelman hakujen 1/2008, 2/2008, 1/2009, 2/2009, 1/2010, 2/2010, 1/2011 ja 2/2011 yhteenvedot.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa kaiken ikää -ohjelma. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054.
- Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirja. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki: Opetusministeriö.
- Liikuntatieteellinen Seura ry. Erityisliikunta. Saatavilla: <http://www.erityisliikunta.fi/>
- Nuori Suomi ry. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmien raportit. Saatavilla: www.vos.uta.fi/rap/
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunta. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoitus/veikkausvoittovarot/?lang=fi.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: <http://www.stm.fi>.
- Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry. Antidoping. Saatavilla: <http://www.antidoping.fi>.
- Suomen Olympiakomitea. Vuosikertomus 2010. Saatavilla: <http://www.noc.fi/olympiakomitea/?x32999=3846661>.
- Suomen Olympiakomitea. Huippu-urheilu. Saatavilla: <http://www.noc.fi/huippu-urheilu/>
- Suomen Paralympiakomitea. Paralympiakomitean vuosikertomus 2011. Saatavilla: http://www.paralympia.fi/fileadmin/tiedostot/Pdf/Paralympia_toimintakert_2011.PDF.
- The International Working Group on Women and Sport. Saatavilla: <http://www.iwg-gti.org/>
- Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>.
- Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta 2011. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/ktt/index.html>.
- Tilastokeskus. Kuntien talous ja toiminta. Julkinen talous. Julkaisut vuosilta 2001–2011. Helsinki.
- Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki>.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

Urheiluopistoverkosto 2010-luvulla. Urheiluopistojen koulutuksen ja verkostoyhteistyön kehittämislinjauksia. Opetusministeriön julkaisuja 2009:41. Helsinki: Opetusministeriö.

Uusi suunta liikuntatutkimukseen. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:18. Helsinki: Opetusministeriö.

Valtakunnallisten lajiliittojen tulospäätösten määräraha- ja avustustarpeen kehittäminen - avustustarpeen kehittäminen - V:n muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:27. Helsinki: Opetusministeriö.

Valtiokonttori. Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Valtion liikuntaneuvosto. Liikuntatieteen jaoston toimintakertomus kaudelta 2007–2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtion talousarvioesitykset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

Valtion talousarvion tilijaoittelu vuodelle 2011. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion talousarvion tilijaoittelu vuodelle 2012. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Valtion tilinpäätöskertomukset. Valtiovarainministeriö. Saatavilla: http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110823Valtio/name.jsp.

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2009–2012. Opetusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:12. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2013 ilmestyneet

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet
Ministry of Education and Culture
Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-196-1 (PDF)
ISSN-L 1799-0343
ISSN 1799-0351 (PDF)